

Nieuw Sallands Woordenboek

2492

Nieuw Sallands Woordenboek

Stichting IJsselakademie
Postbus 244
8260 AE KAMPEN
tel.: 038 - 331 52 35
fax: 038 - 333 05 74

De uitgave van het Nieuw Sallands Woordenboek kwam tot stand dankzij financiële bijdragen van:

- het Anjerfonds
- het Cultuur Historisch Genootschap Raalte
- Hannink Makelaars & Taxateurs Raalte.

Nieuw Sallands Woordenboek

Samenstelling: Werkgroep Dialekt van het Cultuur Historisch
Genootschap Raalte
Rick Krijt
Rie Overmars
Herman Koerhuis
Thea Velderman
Harrie Velderman
Omslag: Henne Neppelenbroek
Lino: Erve Sijsveld Heino
Uitgever: Werkgroep Dialekt Raalte
Druk: Veldhuis Raalte
Distributie: Guldemonst Raalte
ISBN 90 71 42 92 45

November 1995

VOORWOORD

Dit **vernieuwde** woordenboek wil de Sallandse streektaal zo volledig mogelijk schriftelijk vastleggen. Omdat de 1000 exemplaren van het Sallands Woordenboek uitverkocht zijn, is dit werk aangepast en uitgebreid zodat bij deze nieuwe druk sprake is van een beeld van onze streektaal dat nog completer is.

Ondanks kleine plaatselijke verschillen zal elke Sallander dit boek herkennen als de taal van zijn geboortestreek.

Er zijn in deze verzameling geen woorden opgenomen die in klank, schrijfwijze of betekenis nauwelijks afwijken t.o.v. het Nederlands, behalve wanneer zij het hoofdwoord vormen van een gezegde of een spreekwoord; voor heel karakteristieke woorden werd soms een uitzondering gemaakt. Behalve de betekenis van de woorden vindt de lezer veel nuttige informatie over bepaalde onderwerpen, de vervoeging van werkwoorden, alsmede talloze spreekwoorden en gezegden.

Niet alle verzamelde woorden worden tegenwoordig nog door iedereen gebruikt. Ouderen gebruikten immers regelmatig woorden die voor jongeren niet meer tot het dagelijks spraakgebruik horen.

Het materiaal van deze verzameling is tot stand gekomen via het invullen van vragenlijsten, dialectonderzoek, putten uit privé-verzamelingen, mondelinge navraag en spontane inbreng van diverse mensen.

Voor de spelling van de woorden verwijzen we naar de opgenomen spelingsregels, waarbij moet worden opgemerkt dat hierin enkele wijzigingen zijn aangebracht, met name wat de schrijfwijze van de 'uitgangen' betreft. Deze wijzigingen zijn aangebracht om meer het eigen karakter van het Sallands tot zijn recht te laten komen, met behoud van het idee dat we uitgaan van het Nederlandse spellingssysteem. Er is gestreefd naar een spelling die eenvoudig is en de leesbaarheid en bruikbaarheid van de streektaal ten goede komt.

Tenslotte nog een woord van dank aan iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van dit woordenboek.

Zomer 1995
Werkgroep Dialekt Raalte

SPELLINGSREGELS

1. Klinkers

- a in woorden als jappel (aardappel) en gaffeltange (oorworm).
Uitspraak als in Ned. pak.
- aa in woorden als aans (anders) en laand (land).
Uitspraak als in Ned. kaas.
- ā in woorden als ārm (arm) en plātte (voorhoofd).
Uitspraak: een korte klank tussen a en e.
- ae in woorden als haene (haan) en mekaere (elkaar).
Uitspraak: een lange klank tussen a en e.
- o in woorden als soppen (smeren) en motte (moedervarken).
Uitspraak als in Ned. hok en bot.
- oa in woorden als Roalte (Raalte) en koald (koud).
Uitspraak als in het Eng. war.
- oo in woorden als toafelpoot (tafel-poot) en angeloop (bezoek).
Uitspraak als in Ned. groot en boor.
- ö in woorden als mölle (molen) en Stöppelhaene.
Uitspraak als in Dui. Köln.
- öa in woorden als böagie (boogje) en köagie (kaantje).
Uitspraak als in Fra. freule.
- u in woorden als aeltenputte (gierput) en gruppe (mestgoot).
Uitspraak als in Ned. put.
- eu in woorden als beuntie (boontje) en kneupie (knoopje).
Uitspraak als in Ned. beuk.
- e in woorden als blekken (blaffen) en delle (deel).
Uitspraak als in Ned. vest.
- èè in woorden als mèense (mens) en vèenster (venster).
Uitspraak als in Fra. militair.
- i in woorden als disse (deze) en rikken (afrasteren).
Uitspraak als in Ned. slim.
- ee in woorden als in heerd (haard) en dree (drie).
Uitspraak als in Ned. keer en zee.
- ie in woorden als stief (stijf) en wiege (wieg).
Uitspraak als in Ned. lief en bier.
- uu in woorden als huus (huis) en gevuul (gevoel).
Uitspraak als in Ned. muur.
- oe in woorden als noe (nu) en doeve (duif).
Uitspraak als in Ned. doen en boer.

Opmerking:

De klinkers a, o, e, u worden in open lettergrepen niet verdubbeld, behalve wanneer ze aan het eind van een woord staan (bijv. mure en luu).

De tweeklanken (ei, ui, ou, enz.) zijn niet nader omschreven.

2. Medeklinkers.

De medeklinkers vertonen nauwelijks afwijkingen van de Nederlandse vormen, behalve in woorden waar de letter R voor een D of een T staat. De letter kan dan voor de duidelijkheid wel worden geschreven, maar (bijna) niet uitgesproken. Bijv. keihård, hi wòrdt.

NB: de R voor de T wordt steeds weggelaten.

3. Uitgangen.

De Nederlandse uitgang -EN wordt, hoewel in het Sallands dialect als N of M uitgesproken, toch zoveel mogelijk geschreven als -EN.

Bijv. proaten en nemmen.

Waar de overeenkomst met de Nederlandse uitgang NG aan de orde is, wordt ook -NG geschreven.

Bijv. wèèng (Ned. wegen), leng (Ned. leggen), zuung (Ned. zuigen).

Bij (werk)woorden waarin de letter D niet wordt uitgesproken, valt -DEN eveneens weg.

Bijv. broan, luun.

Een soortgelijke regel geldt voor het schrijven van -VEN in woorden waarin de letter V niet wordt uitgesproken; de -VEN spreekklank is -M en wordt als -M geschreven.

Bijv. bliem (Ned. blijven), stoem (Ned. stuiven), èèm (Ned. even)

4. Voorvoegsels.

Het voorvoegsel ge- bij het voltooid deelwoord in het Nederlands hoort en schrijft men in het dialect als een e.

Evenals in het Nederlands schrijft men hier na een zachte medeklinker een d en na een scherpe medeklinker een t. Bijv. eheurd, efietst.

5. Achtervoegsels.

De Nederlandse achtervoegsels -lijk en -ig worden in het dialect onveranderd weergegeven.

Bijv. meugelijk, neudig.

6. Tussenletters.

Als buigingsvormen of uitgangen volgen op een lettergreep met ie wordt

als overgangsklank een j gehoord en geschreven.
Bijv. nije (nieuwe) en b  kkerieje (bakkerij).
Maar: meien (maaien) en zeien (zaaien).

7. Lidwoorden.

De schrijfwijze van de lidwoorden is hetzelfde als in het Nederlands.
Dus: de - het of 't - een of 'n.

8. Samentrekkingen.

Samentrekkingen hoeven geen bezwaar te zijn.
Bijv. Det heb ie mooi edoane of Det h  'j mooi edoane.

9. Meervoudsvormen.

Naast de Nederlandse meervoudsuitgangen kent het Sallands dialect ook nog de uitgang -er.
Bijv. eier (eieren), kalver (kalveren).

10. Verbuigingen.

Aan sommige woorden wordt in het dialect een e toegevoegd.
Bijv. Die jonge hef acht snupies en ik heb d'r ok achte.
(Die jongen heeft acht snoepjes en ik heb er ook acht.)
Wie hef det edoane? (Wie heeft dat gedaan?).
Iej-e! (Jij!).

11. Verkleiningsuitgangen.

Hierbij kennen we de volgende achtervoegsels:

ie	kerkie (kerkje), flessie (flesje).
tie	boertie (boertje), stuultie (stoeltje) en hundtie (hondje), liedtie (liedje).
gie	touwgie (touwtje), vrouwgie (vrouwtje).
egie	k��mmegie (kammetje), sterregie (sterretje).
pie	raempie (raampje), riempie (riempje).

12. Vervoegingen.

Tegenwoordige tijd:
De ik-vorm krijgt na een medeklinker altijd een -e.
De tweede persoon enkelvoud en alle meervoudsvormen krijgen een -t.
De derde persoon enkelvoud krijgt bij de zwakke werkwoorden ook een -t.

Bij sterke werkwoorden treedt hier meestal een klinkerverandering op.

Voorbeeld:

ik lache, blieve	lach, blief ik.
ie lacht, blijft	lach, blief ie.
hi lacht, blif	lacht, blif hi.
wie lacht, blijft	lache, blieve wie.
ule lacht, blijft	lacht, blijft ule.
zie lacht, blijft	lacht, blijft zie.

Verleden tijd:

Bij zwakke werkwoorden stam + (d)en of (t)en.

Dit betekent dat de verleden tijd vorm meestal gelijk is aan het hele werkwoord (infinitief).

Bij sterke werkwoorden: klinkerverandering.

ik lach(t)en	ik bleve
ie lach(t)en	ie bleem
hi lach(t)en	hi bleef
wie lach(t)en	wie bleem
ule lach(t)en	ule bleem
zie lach(t)en	zie bleem

De tweede persoon enkelvoud IE betekent zowel jij als u.

De derde persoon meervoud ZIE betekent zowel ze als men.

A

a'j - als je

a'k - als ik

a'w - als wij

aait -

1. altijd

2. aait

★ Aait wat, nooit niks: je hebt ook altijd wel wat.

★ Een zittend gat prakkezeert aait wat: wie niets te doen heeft, raakt al gauw aan het piekeren.

aanderweggens

ook: **anderweggens** - ergens anders, op een andere plaats

aans - anders

aansdaengs - op andere dagen

aansumme - andersom

abbesluut - absoluut

abdieje - abdij

achendeel - botertonnetje van 40 pond

acht daeng - woensdag oaver
acht daeng: woensdag over een week

achtbaene - achtbaan

achterbalken - achterste gedeelte van de hooizolder

achterbokse -

★ Hi hef de achterbokse an: hij is erg bazig.

achterdaele - tekort

★ Ie schiet t'r bie achterdaele: je komt er bekaaid af.

achterdeure - achterdeur; bij een boerderij wordt hiermee de hoge dubbele deur in de achtergevel bedoeld, de kleine deuren in die gevel worden de staldeuren genoemd

achterdoems - heimelijk, stiekem

achterèènde

ook: **achterène** - achtereind, achterkant

★ Zo dom as 't achterèènde van een varken.

achtereers -

1. achterwaarts, achterste voren

2. eigenwijs, tegen de draad in

★ Wat bin ie toch altied achtereers!

achterhekke - hek achterop een (hooi)wagen

achterhen -

1. achteraan

★ Doar mut wie nog achterhen: daar moeten we nog achteraan.

2. achter weg

★ Doar is völle troep achterhen ekommen.

achterheufd - achterhoofd

achterholt - langwerpig stuk hout met 2 touwknuppels eraan; het diende als treksteun voor de 2 paarden die de ploeg moesten trekken

achterhuus - achterhuis van een boerderij

★ Better in 't achterhuus as in 't veurhuus: gezegd bij ziekte en doodgaan van vee.

achterkaante - achterkant

achterkop - hooi aan de achterkant van de wagen waar de wezenboom op kwam te liggen; dit werd gedaan om te voorkomen dat de wezenboom krom zou trekken

achternaeme - achternaam

achternève - achterneef

achternoa - achterna, achteraf, achteraan

- ★ Achternoa bekeken: achteraf bekeken.
- ★ Hi kump aait achternoa: hij komt altijd achteraan.

achtersteveurten - achterstevoren

achtertouw - touw (bevestigd aan de achterkant van de wagen) dat over een vracht hooi of koren werd gespannen

achterumme - achterom

achteruut - achteruit

- ★ Ik mut èëm achteruut: ik moet naar de wc.
- ★ Achteruut kiekien: terugkijken op het leven.

advoköatie - advokaatje

aelte - gier, mestvocht

- ★ Vroeger werd de aelte met de aeltenscheppie (gierschep) uit de aeltenkelder (gierkelder) of aeltenputte (gierput) in de aeltenbak (een bak om gier te vervoeren) geschept. Dan kon de boer gaan aelten (gier op het land brengen).

aelten, aelten, e aelt - gier op het land brengen

aeltenbak - een bak om gier te vervoeren (tegenwoordig: giertank)

aeltenkelder - gierkelder

aeltenputte - gierput

aeltenscheppie - gierschep

aens - ergens

affronteren, affronteren, affronteerd - kwetsen, beledigen
afgarderen, garderen af, af egarderd

ook: **ofgarderen** - met de hand oprapen

aggielen - eten

akkederen, akkederen,

akkedeerd - passen, aanstaan

akkedoasie - akkoord

akkermännegie - kwikstaart

äkkertie -

1. asperientje

2. kleine akker

(ook een veldnaam)

alderbässend - heel erg, ontzettend

zie: **alderjekes**

alderjekes - zie: **alderbässend**

heel erg, ontzettend

allendonder - allemaal, iedereen

- ★ Ze bint allendonder weg egoane en hebt mie met de pröttel loaten zitten.

allene

ook: **alleent en allenig** - alleen.

allies

ook: **allees** - hetzelfde

allo! - vooruit, schiet op

allozie - horloge

alloziekettien - horlogeketting

altied - altijd

- ★ Ie kieket mà, dan kö 'j altied nog zien wa'j doet: je ziet maar.

- ★ Hi weet zien mond altied wè te vinden: hij eet bijna de hele dag door.

ambachschoele - Lagere

Technische School

ambeld - aambeeld

- ★ 't Ambeld is niet bange veur haemer en tange: die (persoon) is op zijn taak berekend.

amböstig - benauwd

ammenaere - aan elkaar

ammoa - allemaal

amperan - nauwelijks, nog maar net

an-edoane - ontroerd, aangedaan
an -

- 1. Ie bint mie an: Je hebt me

ingehaald.

2. Ik bin himmoa an: ik ben doodop.

3. aan

anaeren - aanaarden

anbelangen - betreffen

★ Wat mie anbelangt: wat mij betreft.

anbestèèn, bestèèn an, an

bestèèd - aanbesteden

anbien, beud an, an eböane - aanbieden

anbliem, bleef an, an ebleem - aanblijven

anbossen, bossen an, an ebost - groter worden

★ Det bost lekker an: dat tikt lekker aan.

anbraan, braan an, an ebraand - aanbranden

anbrengen, brach(t) an, an ebrach -

1. volbrengen

★ He'j de reize weer an ebrach?

2. aanbrengen

anbroan, broan an, an ebroane - aanbraden

andreien, dreien an, an edreid - aandraaien

anduun, duun an, an eduud - aanduiden

angeloop -

ook: **anloop**

bezoek

angoan, gung (gunk) an, an egoane -

1. te keer gaan, drukte maken

2. even langs gaan

anheung, heung an, an eheugd - ophogen, hoger maken

anheuren, heuren an, an eheurd - aanhoren

anhissen, hissen an, an ehist - ophitsen

★ Ik zal de hond anhissen a'j komt!

anhoalen, heuld an, an ehoalen - aanhouden

ankeren, keren an, an ekeerd - aanvegen

ankieken, keek an, an ekekken - 1. er tegen op zien

2. aankijken

ankom -

ook: **ankomde**

aanstaande, de volgende

ankommen, kwam (kwaamp)

an, an ekommen - aankomen

ankrieng, kreeg an, an ekreeng - aankrijgen

★ Hi hef t'r an ekreeng: hij is afgevallen.

ankundigen, kundigen an, an ekundigd - aankondigen

anlangen, langen an, an elangd - aanreiken, aangeven

anleng, leng an, an eleg -

1. organiseren; Wie mut 't dur noar anleng det...

2. aanleggen

anliken, lieken an, an eliekt - gelijk maken, egaliseren

anmaekblökkie - aanmaakblokje

anmaeken, maeken an, an emaeht (emäk) - aanmaken, opschieten

★ Ie maekt met mie de kachel niet an: ik laat niet over me lopen.

anmaekholt - aanmaakhout, bijv. van versleten klompen

anneien, neien an, an eneid - aannaaien, vastnaaien

annemeuntie - anemoontje

annemmen, nam an, an

enömmen - aanpakken,

aannemen

★ Plechtig annemmen:

Hernieuwing van de
 Doopbeloften; Belijdenis.
annemmer - aannemer (van
 bouw)
anpriezen, prees an, an eprezen
 - aanprijzen
anproaten, preut an, an eproat -
 aanpraten
 ★ Die man wol mie van alles
 anproaten: die man probeerde
 me van alles aan te smeren.
anpunten, punten an, an epunt -
 1. ergens een scherpe punt
 aanmaken
 2. Den löt zich veur 'n dubbeltie
 'n bonenstok anpunten op de
 kop: die persoon doet alles voor
 geld.
anrech - aanrecht (vroeger van
 zink of graniët)
anreien, reien an, an ereid - het
 voormelken van koeien
anrekken, rekken an, an
 erekkend - aanrekenen
anrekommanderen.
 anrekommanderen,
 anrekommandeerd - aanbevelen
anrieding - aanrijding
anroan, reud an, an eroane -
 aanraden
anschriem, schreef an, an
 eschreem - aanschrijven
ansloan, sleut an, an esloane -
 1. op het punt aan te branden
 (drooggekookt)
 2. overdrijven
 ★ Zonder an te sloan...: zonder
 te overdrijven...
 3. aanslaan
ansluten, sleut an, an eslötten -
 aansluiten
ansluting - aansluiting
ansprekken, sprak (sprekken)
 an, an esprökken - aanspreken,

op (zieken)bezoek gaan
ansprekker - aanzegger; bij
 overlijden door naaste bureu. Bij
 welgestelden was er een officiële
 aanzegger. Ook nog wel gebruikt
 als benaming voor de
 begrafenisondernemer.
ansproak - aanspraak
anstekken, stak (stekken) an, an
 estökken - aansteken
anstekker -
 1. vroeger stak de 'anstekker' de
 straatverlichting aan
 2. gasaansteker
anstellerieje - aanstellerij
anstoan, stund an, an estoane -
 1. open staan
 ★ De deure stiet an: de deur
 staat heel iets open, valt niet
 in de klink.
 2. aanstaan
anstoem, steuf an, an estöam -
 met vaart (er) aankomen
anstrieken, strik an, an
 estrekken -
 1. bijschilderen
 2. doar kump'e anstrieken: wat
 heeft hij een verbeelding.
 3. aanstrijken
antuun - zoenen
anvätten, vätten an, an evät -
 1. aanpakken
 2. aanvatten
anvriem, vreef an, an evreem -
 aanwrijven
anvroage - aanvraag
anvroang, vreug an, an evroang
 - aanvragen
anvulen, vulen an, an evuuld -
 aanvoelen
anwerken, werken an, an ewerkt
 - werken tot het punt waar men
 uit wil komen
anwiesstok - aanwijsstok

anwiezen, wees an, an ewezen -
aanwijzen

anwiezing - aanwijzing

anwinnen, wun an, an ewunnen -
verbeteren, vooruit gaan

★ De koe is oarig an ewunnen:
de koe vertoont tekenen van
een naderende bevalling

anzeng, zèè an, an ezeg -
aanzeggen

anzuuk - aanzoek, verzoek

apenötties - pinda's, apenootjes

appeltaerte - appeltaart

apteker - apotheker

apteek - apotheek

ärfen - erwten

ärfensoep - erwtensoep

ärfstam - erfgenaam

ärm -

1. Jan met iene ärm: de
dorpspomp.

2. arm

ärmbaand - armband

ärmbuul - collectezak waarmee
vroeger gecollecteerd werd in de
kerk

ärmoed -

1. verdriet, narigheid

2. armoede

ärmoedzeier - armoedzaaier

as 't - als het

as ter toe - heel erg

★ Ik mut dit nog en det nog; ik
bin zo druk as ter toe.

askrusie - askruisje

asse - as

★ Asse is verbrande törf:
gedane zaken nemen geen
keer.

assela - asla

astoebleef - alstublieft

astrant - brutaal, vrijpostig

attrapperen, attrapperen,

attrappeerd - betrappen

autoslöttel - autosleutel,
contactsleutel

B

baand en goaren -

verzamelnaam voor de koopwaar
van de kissieskjel

babbelegoegies

ook: **babbelegoesies** - praatjes,

opschepperij

badkupe - badkuip

badtasse - badtas

bädtie - badje

badzepe - badzeep

baelie -

1. houten ton

2. een baelie koffie: een

overvolle kop koffie

baene - baan

baentie - baantje

bäffie - zwart wollen of lakens
front, door de mannen gedragen

over het boezeroen, vrouwen

droegen het voorin de jurk en

daarop kwam dan het boordje

(van kant of zijde) om de hals

baggermölle - baggermolen

bakhuus - apart gebouwtje bij

een boerderij om in te koken en

's zomers ook om in te wonen

bakkeie - baksteen

bäkkerieje - bakkerij

bäkkertie -

1. soort meikever met grijs

schild

2. bakkertje

bäkkie - bakje

bakluchte -

1. olielampje bij een kachel

(pottekijker)

2. soort lantaarn

bakplaete - bakplaat

balg - pens, buik

balgzeerte - buikpijn bij dieren

balken -

1. hooizolder

2. balken

★ Doar hangt ok niet völle an'

balken: daar is armoe troef.

balkenbriëj - balkenbrij: gerecht

bestaande uit lever, boekweit-

meel, long, kaantjes en kruiden

bäkie - balkje

balle - bal

bällegie - balletje

ballietsen - donderjagen

balpenne - balpen

bandgärden - lange rechte

takken die gebruikt worden bij

het rietdekken

bändtie

ook: **baendtie** - bandje

bane - banden

bangemaakerieje - bangmakerij

bäkie - bankje

bankschroeve - bankschroef

bärre - erg, bar

bärtels - regels (smalle balkjes)

bässen - barsten

★ dikke bässen: dikke billen

★ pinda bässen: pinda doppen

★ bässen in de haande: kloven

in de handen

bässend - heel erg, ontzettend

bässie - kloofje, barst, omhulsel

van pinda

bäste - kloof, barst

bästerig - vol met barsten

bäts -

1. parmantig

2. roepnaam: Bäts

Battem - Bathmen

batteriej lichie - zaklantaarn

batterieje -

1. achterwerk

2. batterij

bedde

ook: **berre** - bed

beddebont - geblokt beddegoed
beddegie

ook: **berregie** - bedje

beddegoanstied

ook: **berregoanstied** - bedtijd

beddekaste - bedstee

beddeplanke - beddeplank

★ Die is op de raand van de
beddeplanke geboren: negen
maanden na het huwelijk
werd het kind al geboren.

beddestèè - bedstee

bederm, bederm (bedörf),

bedörm - bederven

bedlaempie - nachtlampje,
bedlampje

bedoen, bedeud, bedoane - zich
bedoen: zich bevuilen

bedriem, bedreef, bedreem -

1. bedrijven

2. onder die bedriem:

ondertussen

bedrieng, bedreug, bedröang -
bedriegen

bedrieten, bedreet, bedretten -

1. bevuilen

2. zich bedrieten van angst: zeer
angstig zijn

3. bedretten kieke: sip kijken

beduun, beduun, beduud -
beduiden

beduwegie - klein boerderijtje

beerboer - houder van

mannelijke varkens; vroeger
ging men met zijn varken naar
de beerboer

beermusse - berenmuts

beerputte - beerput

begapen

ook: **begaepen** - aankunnen,
kunnen verwerken, bolwerken

★ Hi kan 't niet meer begapen:
hij is failliet.

begiezeld - bedekt met ijzel

begoan, begung, begoane -
begaan

begraefenis

ook: **begräffenisse** - begrafenis

begraefplaetse - begraafplaats

begraem, begraem,

begraem/begraefd - begraven

begriepen, begreep, begreppen -
begrijpen

begroten, begroten, begroot -

1. bekoren, spijt hebben

2. een begroting maken

begruijen, begruijen, begruijd -
begroeien

behalv - behalve

beheurlijk - behoorlijk

behoalen, beheuld, behoalen -
behouden

bekieken, bekeek, bekeken -
bekijken

bekken, bekken, ebekt -

1. snauwen, te keer gaan

2. bekken (zn)

beknooien, beknooien, beknooid -

1. iets handig oplossen

2. op een duistere manier de
zaak afhandelen

bekwoam -

1. handelbaar (van materiaal)

2. nuchter (vrij van alcohol)

3. bekwaam

belèèm, belèèm, belèèfd -
beleven

belèèng - belegen

beleren, beleren, beleerd -
africhten van paarden

belle -

1. lelijk kledingstuk

2. bel

beloam, beloam, beloafd -
beloven

beloeren, beloeren, beloerd -
gluren

beltie - benaming voor een hoog

gelegen stuk land (veldnaam)

belzen -

1. soort pruimen

2. paarderas

bemujen, bemujen, bemuud -
bemoeien

benaem

ook: **benaemp** - vooral,
voornamelijk

benaemen, benaemen, benaemd
- een kind naar een der

(groot)ouders noemen

beniejd - benieuwd

beniejen, beniejen, beniejd -
benieuwen

benumen, benumen, benuumd -
benoemen

benuming - benoeming

berappen, berappen, berapt -
klaarspelen

bergbeumpie - ronde houten
paal, nodig bij het hevelen van
de bergkap; het bergbeumpie
werd gestoken in de bergketting.

bergiezer - het ijzer waarop de
draagbalken van de bergkap
steunden (zie berglaanden)

bergkappe - bergkap, dak op
een hooiberg

bergketting

ook: **bergketten** - ketting met
een groot oog (zie bergbeumpie)

berglaanden

ook: **berglanden** - draagbalken
van de bergkap

bergroe - grote, hoge houten of
betonnen paal waartussen de
bergkap hangt; door de gaten in
de bergroe werd van buitenaf het
bergiezer gestoken

bergspiele - ijzeren bouten
waarmee de bergkap op hoogte
werd gehouden

bergstoel - een stuk ijzer waarop

de bergwoage aan de binnenkant
rustte

bergwoage - houten balk die

geplaatst werd op de bergstoel

berig - gereed zijn om bevrucht
te worden, gezegd van varken;
dit was te zien aan de rode grove
vagina

berkenholt -

1. berken

2. hout van een berk

berkentakke - berketak, ook
gebruikt voor het afvegen van
een rieten dak

berkentakkie - berketakje,
gebruikt om bezems van te
maken (zie ook: riezebessem)

beroan, beroan, beroane -
beraden

berongen - de baas blijven,
hanteren

berre - bed

★ Zo'n vlo in berre druk ie niet
dood: gezegd van een
aantrekkelijk meisje.

★ Bi'j uut berre eweid?: wat
ben je vroeg vanmorgen.

berregoanstied - tijd om naar
bed te gaan

berretog - bedovertrek

beruurte

ook: **bereurte** - beroerte

bescheid -

1. antwoord, bericht

2. uitleg

★ Doar hoeft ik oe gin bescheid
van te doen.

beschriem, beschreef,
beschreem - beschrijven

beschrif - beschrijft

★ Det beschrif wat!: dat is lang
niet niks.

beschute - beschuit

beschutentrommel -

beschuittrommel
besie - beestje, diertje
beslagsleupen - houten emmer
 met één lange duig die tevens
 oor of handvat was
besmoor - grootmoeder
besprujen, besprujen, bespruijd
 - besproeien
bessem - bezem
bessemrieze - berketwiggjes
 waarvan bezems worden
 gemaakt
bessemstelle - bezemsteel
beste kaemer - toilet
bestelkaarte - bestelkaart
besteneerd - de mooiste kamer
 in het woonhuis van de
 boerderij; deze kamer werd
 alleen gebruikt bij visites
bestoan -
 1. aard
 Hi is goed van bestoan: Hij is
 goed van aard.
 2. bestaan
bestrien, bestreed, bestrene -
 bestrijden
bestriens - schrijlings op paard
 of fiets zitten
besvaer - grootvader
betien
 ook: **betiejen** - betijen, zijn gang
 gaan
betonmölle - betonmolen
betrèèn, betrad, betrène -
 betreden
better - beter
 ★ Better een kregelkop dan een
 doedeldop: beter
 temperamentvol dan saai.
 ★ Ie könt better op 'n zak met
 vlooiën passen dan op 'n
 jonge deerne: met jonge
 meisjes heb je soms heel wat
 te stellen.

betteren, betteren, ebetterd -
 verbeteren, beter worden (bij
 ziekte)
bettie - beetje
 ★ Niks veur niks en weinig veur
 een bettie: voor niets gaat de
 zon op.
betuun - schaars
beugeltässie - ouderwets
 damestasje met aan de
 bovenkant een zilveren beugel
beugelwaeng - wagen waar het
 kleed niet op was gedaan
beumpie - boompje
beunhaeze - beunhaas
beuntie - boontje
 ★ Ieder beuntie zingt zien
 deuntie: het eten van bonen
 veroorzaakt winden.
beuren, beuren, ebeurd -
 1. tillen, dragen
 2. geld ontvangen
beutie - bootje
bewèèng, beweug, bewöang -
 bewegen
bèze - bes
bèzebos - bessestruik
bezeid - bezaaid
bèzestroeke - bessestruik
beziedens - naast
bezuken, bezöch, bezöch -
 bezoeken
bezuuk - bezoek
biddertie - kleine valk
bie - bij
 ★ Doar hè'k niks bie: daar heb
 ik geen problemen mee; dat
 doe ik gewoon.
bie toeren - soms, zo nu en dan
biebaentie - bijbaantje
biebliem, bleef bie, bie ebleem -
 bijblijven
biedraege - bijdrage
biedraeng, draeng bie,

bie edraeng -
 1. bijdragen (ww)
 2. bijdragen (zn)
biegeleuf - bijgeloof
biegeleuvig - bijgelovig
biehoalen, heuld bie, bie
 ehoalen - bijhouden
bieje - bij
 ★ De witte biejen vliegt: het
 sneeuwt.
biejgie - bijtje
biekaans - bijna
biekok - groente
bielangs - langs, aan
 ★ Ik goa d'r wè èèm bielangs:
 ik ga er wel even naar toe.
biele - bijl
bielesse - bijles
bieluchten, luchten bie, bie
 elucht - met een lamp bijschijnen
bien, beud, eböane -
 1. bieden
 2. been (zn.)
bienaeme - bijnaam
biene - benen
 ★ Hi hef meestal het pad tussen
 de biene: hij is vaak weg.
 ★ Van de biene, det rust: even
 uitrusten.
 ★ Ik wul oe niet in de biene
 jaeng: blijf rustig zitten.
bienoa - bijna
bientie - beentje
bieplanken - planken die een
 opstaande rand op een kar
 vormen
bierolle - bijrol
bierpulle - bierpul, groot
 bierglas
bieschriem, schreef bie, bie
 eschreem - bijschrijven
biesie - koe
biesloap - slaapkamergenoot
biesloopen, sleup bie,

bie esloopen - bijslapen, slaap
 inhalen
biesmaek - bijsmaak
bieste - koeien
biester -
 1. biester weer: slecht weer
 2. in de biester / op 'n biester: in
 de war
biestevleis - rundvlees
biestevet - rundvet
bieten, beet, ebetten -
 1. bijten
 2.ieten (zn)
bietied - in de bietied: in de vrije
 tijd
bietieds - tijtjds
bietip - stoffer en blik
biezaeke - bijzaak
biezundag - zondag op een
 door-de-weekse dag
 (uitgezonderd Eerste Kerstdag)
bigge - big
biggenwaeng - kar die men
 vroeger gebruikte om varkens te
 vervoeren
bikhoake
 ook: **pikhoake** - haak om koren
 bij elkaar te houden, zodat het
 goed gemaaid kan worden
bille - bil
billenwaeng - benenwagen
binden, bund, ebun - binden
binnenbaene - binnenbaan
binnenbeer - mannetjesvarken
 met maar één bal
binnendeur - binnendoor
binnenmure - binnenmuur
binnenzolle - binnenzool
bissen, bissen, ebist;
 ook: **bizzen** -
 1. koeien die met de staart
 omhoog door het weiland rennen
 2. iemand opjagen
 ★ Schei toch uut te bissen:

rustig maar aan.

bladhårken -

1. Hi hef t'r iene hen bladhårken:
hij is niet helemaal goed wijs

2. bladharken

blaeren, blaeren, eblaed(erd) -

1. bladeren

2. bladen (zn.)

blaksem - bliksem (uitroep)

blankste billen - kiekeen wie de
blankste billen hef: kijken wie de
beste prestatie levert

blauwe bloemen -

korenbloemen

bleekveld - ★ Noa bleekveld

goan: niet op vakantie gaan,
thuis blijven

bleke - grasveld waar de was
gebleekt werd

bleken, bleken, ebleekt - het
wasgoed laten bleken

blekken, blekken, eblekt -

1. blaffen

2. hoesten

3. de blekken: de mazelen

bleurtie - blaartje

bleute - omslag van een boek

bliejschop - blijdschap

bliem, bleef, ebleem - blijven

blienen - baleinen

blievertie - een langdurige
relatie

★ Ook als er weinig
overlevingskansen zijn bij de
geboorte van mens of dier
wordt gezegd: det is gin
blievertie.

blikgruunte - blikgroente

blinden -

1. steekvliegen

2. blinden

bloare - blaar

bloaspiepie - blaaspijpje

bloaze - blaas

bloaze-trappen - volksspelletje
met de blaas van een varken

bloazen, bleus, ebloazen -
blazen

★ Ie mut niet in een zak met
veren bloazen:
je kunt je er beter niet mee
bemoeien.

bloedbuultie - linnen builtje
waarin de bloedkoeke werd
gedaan

bloedhiete - bloedheet

bloedkoeke - gerecht; mengsel
van bloed, roggemeel en spek

bloedneuze - bloedneus

bloedoare - ader

bloen, bloen, ebloene (ebloed) -
bloeden

bluisterig -

1. opgezet (gezicht)

2. winderig

blujen, blujen, ebluujd - bloeien

bluujmoand - bloeimaand, mei

blukkie - blokje

bluuj - bloei

bluumpie - bloemetje, bloempje

boage - boog

böagie - boogje

boam -

1. bodem

2. boven

boam-an - bovenaan

boam-ène

ook: **boam-èènde** - bovineind

boam-of - bovenaf

boam-uut - bovenuit

boambien - bovenbeen

boambroek - bovenbroek

boamdeure - bovendeur

boamgebit - bovengebit

boamkaante - bovenkant

boamkaemer - bovenkamer,
hoofd

boamlippe - bovenlip

boammeister - bovenmeester;
directeur van school

bod -

1. boodschap, bericht
2. ieder bod: iedere keer
3. bod

board -

1. baard
2. boord
3. board (vb. hardboard)

boddel - borrel

boek -

1. buik
- ★ Zich in de boek bieten:
zichzelf benadelen.
 - ★ Schrief 't mà op oe boek, dan
kö'j het met oe hemp weer
uutvèèng: daar kun je naar
fluiten.

2. boek

boekhoalen - boekhouden

boekhoaling - boekhouding

boekpiene - buikpijn

boekslaeng - hijgend op en neer
gaan van de buik

boekzeerte - buikpijn

- ★ De boer had boekzeerte en 't
peerd balgsmärte:
ziek vee geeft de boer zorgen.

boele -

1. boel, een hele boele: een
heleboel
2. de boele ofschriem: de rente
betalen; het werk afmaken
3. spullen

- ★ Gin geld, mà de boele veur
mekae: niet rijk zijn, maar
goed rond kunnen komen.

boer - boer

- ★ As 'n boer niet zwemmen
kan, dan ligt 't an 't water: de
schuld buiten jezelf zoeken.

boerderieje - boerderij

boerendeerne - boerendochter

boerenkjel - man van

boerenafkomst

boerenmoes - boerenkool

boerinne - boerin

boerknecht - voornaamste of
eerste knecht als de boer
overleden is

boerschop - buurtschap

boezen - schoorsteenmantel

boezeroen - boeren werkhemd

bok - bok

- ★ Loat oe niet bie de bok doen:
laat je niet beetnemen.

bokken - onwillig zijn, kuren
vertonen

bokkenkoare - karretje
waarvoor een bok gespannen
werd

bokse -

1. broek
2. box, looprek

boksebakse - kinderspel
gespeeld door jongens, hierbij
moest je bij iemand anders op de
rug springen

bol -

1. d'r een bol ofzaeng: de
bloemetjes buiten zetten
2. bol

bolèentie - klein stukje bijv. van
worst

bolkalf -

1. stierkalf
 2. onbenullig persoon
- bölken, bölken, ebölkt** -

1. schreeuwen (van dieren)
2. opboeren

bolle -

1. stier
2. bol

bölle - huilebalk

böllegie -

1. stukje (sigaar of hout)
2. bolletje

bollen, bollen, ebold -

1. tochtig zijn van een koe

2. stieren (zn.)

3. bloembollen (zn.)

böllen, böllen, eböld - huilen,
schreeuwen

bollenholder - eigenaar van een
stier

böllies - een baldadige jongen

bollig - tochtig, gereed om
bevrucht te worden (bij een koe)

bolstät - dier met een
gecoupeerde staart

bolte - bout

bolteren, bolteren, ebolterd -

1. stoeien

2. struikelen, vallen

bolterkonte - iemand die vaak
valt

bolterpiepe - iemand die veel
stoeit

böltie - boutje

bomme - bom

bone - boon

bonenhof - gedeelte van de
moestuin

bonke -

1. groot fors persoon

2. groot stuk

3. heel veel

bonksen, bonksen, ebonkst -
bonken, botsen

bonne - bon

bontmusse - bontmuts

boorzalve - boorzalf (zalf om te
ontsmetten)

bootram - boterham

bördenkaste - kast voor het
dagelijkse serviesgoed

bördtie - bordje

börg -

1. gecastreerd mannelijk varken

2. waarborg

3. borg

börgemeister - burgemeester

bosbèze - bosbes

bosmiete - houtmijt

bosschop - boodschap

bosschoppentasse -
boodschappentas

bössel -

1. kwajongen

2. borstel

bösselen, bösselen, ebösseld -

1. veel werk verzetten

2. borstelen

böste - borst

böstkaste - borstkast

bots -

1. onvriendelijk, cru

2. eensklaps

3. bots

bottenkaste - ribbenkast

bottenwerk - zwaar werk

botter - boter

★ Alle botter hoeft nie op iene
boterham: het hoeft niet op, al
is het lekker.

★ De botter is groot: de melk is
voldoende gekarnd.

botterbloeme - boterbloem

botterfebriek - zuivelfabriek

bottermärkt - folkloristische
markt in Raalte, tijdens de
zomermaanden

botterstikke - mes om mooie
figuren op de boter te maken

bottertonne -

1. karnton

2. botervat

bottervleutie - botervlootje

bouw -

1. oogstwerkzaamheden

2. bouw

bouwen, bouwen, ebouwd -

1. ploegen

2. bouwen

bouwmeistertie - kwikstaart

bouwplaete - bouwplaat
bouwputte - bouwput
bouwschoene - schoenen
 gedragen tijdens het ploegen
braan, braan, ebraand - branden
 ★ D'r op braan: heftig tekeer
 gaan.
braanderd -
 1. ongeduldig persoon
 2. jachtig persoon
braanderig -
 1. erg ongeduldig
 2. branderig
braandewien - brandewijn
braandholt - brandhout
braandiezer - vuurvreter
braandnettels
 ook: **braandnekkels** -
 brandnetels
braandkaste - brandkast
braandtrappe - brandtrap
breembusse
 ook: **briembusse** - brievenbus
breefkaerte
 ook: **briefkaerte** - briefkaart
breipenne - breipen
breischoele - breiles, vroeger
 gegeven na schooltijd (voor
 meisjes vanaf 12 jaar)
brekhals - brekebeen
brekken, brak, ebrökken -
 1. eigentijdse uitdrukking voor
 tekeer gaan, zich uitleven
 2. breken
breköpperties - kleine hooi
 oppertjes die nog niet droog zijn
breudties - broodjes
breur - broer
breurtie - broertje
briejen, briejen, ebriejd -
 brouwen (bepaalde uitspraak van
 de r)
brikke - rijtuig
brille - bril

brinkie - benaming van een laag
 gelegen stuk land
bröaderties - kleine, in de schil
 gesmoorde aardappeltjes
broadpanne - braadpan
broan, broan, ebroane - braden
 ★ Hi wil niet rechbroan: hij past
 niet goed op, hij leeft niet
 goed.
bröanselties - bakkorstjes
bröd - een broedsel eieren
bröds - broeds
broek - broek
 ★ Uut de broek goan: naar het
 toilet gaan
broekspiepe - broekspijp
 ★ Hi hef beide biene in iene
 broekspiepe:
 hij kan niet opschieten.
broen - bruin
broenachtig - bruinachtig van
 kleur
broene berend - kruizemunt
 (plant)
broene -
 1. de broene: het bruine paard
 2. broene kippen: Barnevelders
 of Rooie Islanders
 3. de broene kan 't niet trekken:
 het is te duur
broes - schuim
broezen, broezen, ebroesd -
 schuimen, bruisen
brökkies - brokjes
bromme - standje, berisping
brommen, brommen, ebromd -
 mopperen
brommerd -
 1. bromvlieg
 2. iemand die moppert
 3. iemand met een bromstem
 4. bromfiets
brommig - slecht gehumeurd
bromtolle - bromtol

broodbuul - zakje van stof met brood erin, dit werd vaak om de hals gedragen en meegenomen naar school of werk

broodetten, etten brood, brood egetten - de broodmaaltijd gebruiken

broodkrummels - broodkruimels

★ De broodkrummels stekt oe: je bent overmoedig.

broodwaeng - bakkerswagen van vroeger

bröt -

1. achterklap van een ladderwagen

2. houten schot over de mestgoot

bruujbak - broeibak

bruujkas - broeikas

brugge - brug

bruggen -

1. boterham

2. bruggen

brugklasse - brugklas

brujen, brujen, ebruujd - broeien

brujerig - broeierig

brukie - broekje

brulfte

ook: **brullufte** - bruiloft

brummels - bramen

bruun, bruun, ebruud - broeden

buis -

1. kort jasje

★ Het meeste geld wördt met 't buis an verdiend: handwerk wordt slecht betaald.

buje - bui

buujgie - buitje

bukkem -

1. bokking

2. steek onder water

bulle - bil

bullegie -

1. billetje

2. kleine stier

★ Hi hef een mooi spullegie, een koe en een bullegie: hij heeft het goed voor elkaar.

bulsink - bunzing

bult -

1. een hoop (zand)

2. een heleboel (knikkers)

3. bult

bummegie - bommetje

bunder - hectare

bunen, bunen, ebuund - ravotten

bunne -

1. vloer waar de koeien opstaan

2. schap in de kast

bunnegie - bonnetje

bunnepollen

ook: **buntepollen** - hard, lang

gras; ook gebruikt voor het afdekken van bijenkorven

busse -

1. veefonds (i.v.m. ziekte dieren)

2. bus

★ Die vrouwe is net de Sallandse busse: d'r zit altied volk in: die vrouw is steeds in verwachting.

bussie -

1. bosje

2. busje

buten - buiten

★ Hi leg zien eier buten het nöst: hij gaat vreemd.

★ As 't buten biestert, is 't binnen best: bij slecht weer is het behaaglijk binnen te zijn.

butenbaene - buitenbaan

butendet -

1. bovendien

2. daarnaast

butendeure - buitendeur

butenkaante - buitenkant

butenlaampe - buitenlamp

butenlaand - buitenland

butenstoander - buitenstaander
buultie - builtje
buung, beug, ebuugd (eböang) -
buigen
buurjongs - buurjongens
buurpröatie - buurpraatje
buurvrolle - buurvrouwen

C

carpionwaeng - wagen met vier wielen die getrokken werd door een paard; de wagen had een laadbak en opstaande randen, voorop was een zitruimte en een laadruimte

cent 't elle -

1. lage waardering, van weinig waarde

★ Den is zo slech as goed van 'n cent 't elle.

2. cent per el

centenkroam - kraam waar je voor heel weinig geld (een paar cent) iets kon kopen

cirkelzaege - cirkelzaag

collectebusse - collectebus

collecteschale - collecteschaal

complimenten -

1. eisen

Wat een complimenten!

2. groeten

3. woorden van lof

D

dä - hier (uitroep)

daaldersplaetse - een beste plaats

daegse -

1. daagse

2. 't daegse goed: werkkleding

daele - omlaag, naar beneden

daeng - dagen

daengs -

1. overdag

2. voor elke dag

dagdreum - dagdroom

dagdurig - de hele dag door

★ Wat doe 'j dagdurig: wat doe je zo de hele dag?

däggie - dagje

daghuur - geld dat een dagloner verdient

daghuurder - dagloner

dagwerk - tijdrovend werk

★ Doar he 'j dagwerk an: daar ben je heel lang mee bezig.

dakgötte - dakgoot

daklieste - daklijst

dakpanne - dakpan

damestässie - damestasje

dan d'r bie - bovendien

dankensweerd - het danken waard

★ Wat kommensweerd is, is ok dankensweerd.

dasse - das

dauwnettel - dovenetel

deegrolle - deegrol

Dèemter - Deventer

deerne - meisje

★ Die deerne is met de konte op de loop: dat meisje gedraagt zich uitdagend.

deerntie - klein meisje

dekbedde - dekbed

dekken, dekken, edekt -

1. dekken

2. rieten dak (zn.)

3. deken (zn.)

dekkentie - dekentje

dekkie - koedeken

dekloage - deklaag

delle - de deel (van boerderij)

dellendeure - de deur naar de deel

denne -

1. die

2. denneboom

dennegruun - dennegroen

dent - die (aanw. vnwd.)

dertiene - dertien

★ Wat dach ie d'r van, onèem of dertiene: wat is jouw mening, ja of ja?

det - dat

★ Det dut'e want det mut'e: hij doet wat hij moet doen.

★ Det det angonk!: of er werk van gemaakt werd!

deung, deung, edeugd - deugen

deup - doop

deupen, deupen, edeupt - dopen

deupkeerse - doopkaars

deupnaeme - doopnaam

deupsel - doopsel

deur - door

★ Het gat uutlenen en deur de ribben...: al te goed is buurmans gek.

deurbelle - deurbel

deurbeung, beug deur, deur

eböang - doorbuigen

deurbieten, beet deur, deur

ebetten - doorbijten

deurbraak - doorbraak

deurbranen, braan deur, deur

ebräand - doorbranden

deurbrekken, brekken (brak)

deur, deur ebrökken - doorbreken
deurbuung, buung deur, deur
ebuugd - doorbuigen
deurdet - doordat
deurdoen, deud deur, deur
edoane -

1. doorgaan

2. doordoen

deurdraeger - kleding die het
hele jaar gedragen kan worden

deurdriem, dreef deur, deur
edreem - doordrijven

deurgang - diarree

deurgeefloek - doorgeefluik

deurgeeflukie - doorgeefluikje

deurgeem, gaf (geem) deur, deur
egeem - doorgeven

deurgoan, gung deur, deur

egoane - doorgaan

deurhen - doorheen

deurkelten

ook: **deurkölten** - pijnlijk en
tintelend gevoel in handen of
voeten bij flinke kou

deurknipen, kneep deur, deur
ekneppen - doorknipen, effect
hebben

deurkoxsel - stamppot

deurkommen, kwam (kwaamp)

deur, deur ekommen -
doorkomen

deurkrukke - deurkruk

deurloaten, leut deur, deur
eloaten - doorlaten

deurlopend - doorlopend

deurlopers - doorlopers (soort
schaatsen)

deurmaeken, maeken deur, deur
emaekt (emäk) - doormaken

deurmatte - deurmat

deurmekaere - door elkaar

deurmidden - doormidden

deurrien, ree(d) deur, deur erene
- doorrijden

deursloan, sleut deur,

deur esloane - doorslaan

deursmeren - doorsmeren

deursnede - doorsnede

deursnee - doorsnee

deursnien, snee(d) deur, deur

esnene - doorsnijden

deurstikken, stikken deur, deur

estikt - stikken (zie ook:

stikdekken)

deurstrepen, strepen deur, deur

estreept - doorstrepen

deurtimmeren, timmeren deur,

deur etimmerd - aftimmeren

voor dubbele bewoning

★ Het huus deurtimmeren: een
gedeelte van het huis
aftimmeren voor dubbele
bewoning.

deurtrapper - fiets zonder
freewheel

deurvertellen, vertellen deur,

deur verteld - doorvertellen

deurweekt - doorweekt

deurzakken, zakken deur, deur

ezakt - doorzakken

deurzetten, zetten deur, deur

ezet - doorzetten

deurzichtig - doorzichtig

deurzuken, deurzuken

(deurzöch), deurzöch -

doorzoeken

deusie - doosje

deuze - doos

dieder - van die

diekie - dijkje

(ook gebruikt als veldnaam)

dienen, dienen, edierend -

1. in betrekking zijn

2. dienen

diesels - distels

dikke - dik

dildallen - speels en beweeglijk
zijn

dingseldaengs -

ook: dinzes

dinsdags

disse - deze

★ Noa dissen weer een frissen:
na deze weer een andere.

dissel - bijltje

disselen, disselen, edisseld - het
werken met een distel (bijltje)

dissend - deze

disser - dezer

★ Ien disse daeng: een dezer
dagen

doarantoe - daaraantoe

doarbie - daarbij

doardeur - daardoor

daargunder - daarginds

doarmet - daarmee

doarnea - daarna

doarnoast

ook: **doarnöast** - daarnaast

doaroaver - daarover

doarumme - daarom

doaruut - daaruit

doarveur - daarvoor

doem -

1. duiven (uitspraak: lange 'oe')

2. duim

doemtille - duiventil

doen, deud, edoane - doen

doesen, doesen, edoest -

1. wegdutten

2. douchen

doesterig - slaperig, duf

doeve - duif

dök - deuk

dökken, dökken, edökt -

1. betalen

2. deuken

dökkie - deukje

dokteren - zich onder

doktersbehandeling stellen

domi - dominee

donderieje - gedonder,

trammelant

donderjaeng, donderjaeng,
edonderjaegd - donderjagen,
stoeien

donderpädde - kikkervisje

donders -

1. op donderdag

2. donders

donderschoer - onweersbui

★ Hi mäk van 'n dreet een
donderschoer: hij maakt van
een mug een olifant.

donderslaege -

1. ondeugden

2. donderslagen

donkerbroen - donkerbruin

donkeren -

1. schemeren, duister worden

donkergruun - donkergroen

dood - dood

★ Veur dood vot ling: bijna
dood zijn, in coma liggen.

★ Veur de dood vot mutten:
verkoppen voor de slacht

doodstille - doodstil

doek -

ook: doek

1. luiër

2. doek

doomnee - dominee

dopheet - dopheide

döppen, döppen, edöpt -

1. ik zal oe döppen: ik zal je wel
krijgen

2. doppen

döppers - doperwten

döppertie - doperwtje

döppies -

1. knappertjes (vuurwerk)

2. dopjes

dore - eierdooier

dörm, dörm, edörfd - durven

dörpie - dorpje

dorre - niet fleurig, dor

★ Dorre in de kamme: niet fit zijn.

dös - dorst

dösmölle - dorsmolen

dössen, dössen, edöst - dorsen

dösvloere - dorsvloer, hier vond het oogsten van graan plaats

draam, draam, edraafd

ook: **draem**, draem, edraefd - draven

draeng, draeng (dreug), edraeng (edräg) - dragen

dränkie - drankje

dree - drie

dree-de-weggens -

1. op drie plaatsen

2. op drie manieren

dreeklazoer - stoethaspel

dreelasse -

ook: dreilasse

stukje stof dat gebruikt werd om uitscheuren te voorkomen

dreepäppe - koe met drie spenen

dreestikken, dreestikken, dree

estikt -

1. plagen

2. spel: drie op een rij

dreestikkerd - plaaggeest

dreestikkerieje - plagerij

dreglinie - dragline

drei -

1. bocht

★ Hi kon de drei niet krieng: hij kon de bocht niet halen.

2. draai

drei-umme - 'n half pond drei-

umme: een half pond

koffiebonen

dreibanke - draaibank

dreiboek - draaiboek

dreien, dreien, edreid - draaien

dreierd -

1. draaijer, woelwater

2. onbetrouwbaar iemand

dreimölle - draaimolen

dreiorgel - draaiorgel

dreiputte - waterput waar water uitgeschept werd voor mens en dier

dreistoel - draaistoel

dreitolle - draaitol

dresseerkoare - halfronde

houten kar op 2 wielen met aan weerszijden een zitbank; de kar werd getrokken door een paard

dreugautomaat - (was)droger

dreugbloemen - droogbloemen

dreuge - droog

★ Een dreuge proeme: droog en

stijf persoon.

★ De bieste stoat dreuge: de

koeien geven geen melk meer.

★ Een boer hef altied wat, dan

te dreuge, dan te nat: een boer

klaagt altijd over het weer.

dreung, dreung, edreugd -

drogen

★ Naegels dreung bie de kachel:

niks om handen hebben.

dreugerieje - drogerij

dreugie - droogje

★ Op 'n dreugie: niks meer te

drinken hebben.

dreugisterieje - drogisterij

dreugkappe - droogkap

dreugliene - drooglijn (voor was)

dreugmölle - droogmolen

dreugproeme - droogpruim

dreugrek - droogrek

dreumerig - dromerig

dreugte - droogte

dreumen, dreumen, edreumd -

dromen (ook zn.)

drieffolle - tol die met een

zweep aangedreven werd

driefzaand - drijfzand

drieling -

1. kleine aardappelen; te klein

voor schil-aardappelen, te groot
voor krielaardappelen

2. drieling

driem, dreef, edreem - drijven

drieten, dreet, edretten - poepen

★ Loop hen drieten: loop naar
de maan!

★ Doar kump hi andrieten: hij is
weer te laat.

drieterd - bang iemand

drietzak - bang iemand

driever -

1. drevel (gereedschap)

2. drijver (bijv. bij de jacht)

drinkenbussie - metalen of
geëmailleerd busje om drinken
in te doen dat werd meegenomen
naar school of werk

drinkenskrukie - kruikje voor
het drinken dat men meeneemt
naar het werk

droa - traag, langzaam

droabuis - traag iemand

droadnaegel -

1. vervelend, lastig persoon

2. spijker

droemsap - druivensap

droeve - druif

droffen, droffen, edroffen -
durven

drosies - opschepperij, kapsones

drossen - er vandoor gaan

★ Hi is goan drossen: hij is
weggelopen.

druppen, druppen, edrupt -

1. druppelen

2. druipen

druppie -

1. dropje

2. druppeltje

duchen, duchen, educht -
dunken

duken, deuk, edökken - duiken

dukje - doekje

dumelink - lapje om de duim of
vinger bij verwonding

dummelig -

1. vergeetachtig, enigszins
afwezig

2. slaperig

dummeltie - klein kind

dunne - dun

dunnegies - dunnetjes

duukplanke - duikplank

duumpje - duimpje

duusteren, duusteren, eduusterd
- donker worden, invallen van de
duisternis

duvelstok - duivelwandelstok
(boom)

duveltie -

1. klein kacheltje

2. duiveltje

dwäs - dwars

dwäshuus - dwarshuis

E

eek - eikeschors

eekkettentie - kettinkje gebruikt om de omvang van een stapeltje eikeschors te meten

eeklattie - meetlat van ongeveer 1 meter lengte om gelijke lengtes van het eikehout te krijgen

èèm

ook: **èven** - even

èèmolder - iemand van dezelfde leeftijd

èèmpies - eventjes

èèmwels

ook: **èvenwels** - net zo goed, toch al

èènde

ook: **ène** - einde

★ Alles hef 'n èènde en een wos zelfs twee.

★ Hi beurt de boom altied bie 't zwoarste èènde:

hij ziet het altijd somber in.

★ Den wul altied het mulnste met beide èènden: die wil altijd het onderste uit de kan.

eenderweggens -

1. op een plaats, op een adres

2. enerzijds

èèndtie toe - een klein stukje worst

èèndtie - eindje

èèng, èèng, e-èègd - eggen

eer -

1. haar

2. voordat

eeerbèzen - aardbeien

eerkauwen, eerkauwen,

eerkauwd - herkauwen

eerns - serieus, ernst

eerpels - aardappelen (zie ook

jappel)

eers -

1. aars

2. eerst

eersen - in 't eersen: in het begin

eerstdaegs

ook: **eerstdaengs** - binnenkort,

eerdaags

effen -

1. even

2. effen

effenties - eventjes

effenvölle

ook: **èèmvölle** - evenveel

★ Hi löp t'r mà veur effenvölle bie: hij loopt een beetje met z'n ziel onder de arm.

egge - eg

eier - eieren

★ As det ei brekt, dan zal 't hârd stinken: als die bom barst dan zijn de gevolgen niet te overzien.

★ Het is mie 't gekaekel wè, mà eier leng, ho mà:

praatjes vullen geen gaatjes.

eierdöppie - eierdopje

eierproemen - grote gele

pruimen

eiloof - klimop

eingwies - eigenwijs

eken -

1. eiken

2. eikschillen

ekertie - eekhoortje

eksteroge - eksterroog

elene - geleden

elle - el

elleboage - elleboog (ook van kachel)

ellepiepe - ellepijp

empe

ook: **miegempe** - mier

empig - humeurig

ène -

1. eind
2. einde

enkeld -

1. af en toe, een enkele keer
2. alleen maar
3. tenger

ente

ook: **èente** - eend

entenkolk - eendenkolk

ereboage - ereboog

erfholder - erfgenaam

erfhuus - boeldag

etbeware - etenswaren

etger

ook: **etgruun** - gras dat al een keer in het hooiseizoen gemaaid is

etjappel -

consumptie-aardappelen

etleppel - eetlepel

ettenspot - gietijzeren pot

waarin het eten werd gekookt

ettenstied - etenstijd (hiermee

werd altijd het warme eten

bedoeld)

eugie - oogje

eumpie - (suiker)oompje

eur - hun

eurtie -

1. inhoudsmaat
2. muntje
3. oortje

èverdassen - hagedissen

F

fabeltie -

1. verzinsel

2. fabeltje

falderabbes - vreemd persoon,
vreemde vogel

fazel - geslachtsdeel van koe en
varken

feestneuze - feestneus

feestoamd - feestavond

feile

ook: **feitel** - dweil

feilen, **feilen**, **efeild** - dweilen

feilijk - feitelijk

femeltie - kwezel

fenusie - fornuisje

fenuus - fornuis

fenuuspot

ook: **kokkepot** - fornuispot,
stond buiten in een apart hok o.a.
om aardappelen en de was in te
koken.

fesoën - fatsoen

fesoenlijk - fatsoenlijk

fetuten - manieren, ideeën

★ Nije fetuten: nieuwe
manieren of ideeën, modegril.

fezante - fazant

fezantenhaene - fazantehaan

fezantenhenne - fazantehen

fidderen, **fidderen**, **efidderd**

ook: **fitteren** - rillen

fiedel - viool

★ Goa'j met noar buten, de
fiedel die giet: ga je mee naar
buiten, naar de muziek?

Fiedeldans - St. Vitusdansen (een
zenuwziekte)

fielsepee - fiets (velocipède)

fien -

1. tener

2. streng godsdienstig

3. fijn, niet grof

fiender - fijner

fiene denne - spar

fienen - streng belijdende
gelovigen

fienoal - totaal

fiesterig - guur en nat

fietsbelle - fietsbel

fietsplaetie - belastingbewijs
voor een fiets in de vorm van
een metalen plaatje

fietsslötteltie - fietssleuteltje

figuurzaege - figuurzaag

figuurzaeng - figuurzagen (ww.
en zn.)

fijngevulig - fijngevoelig

fillepienen - lupinen; ook

toegepast als groenbemesting

filterzakkie - filterzakje

fitse - klein beetje

fitsie - heel klein beetje

fitterkloas - heel secuur iemand

fleems -

1. onduidelijk, vaag

2. er vermoed uitzien

flesse - fles

flessie - flesje

fliciteren, **fliciteren**, **fliciteerd** -
feliciteren

flikkerieje -

1. vaag weerlichten

2. 'n mooie flikkerieje: een goed
handeltje

floddergoed - dunne katoenen
stof(fen)

floddermusse - plooiemuts

flossig - zacht

fluite -

1. een jonge fluite: een jonge
meid

2. fluit

fluitiesholt - hout van de

lijsterbes, waar in het voorjaar

fluitjes van kunnen worden
gemaakt

flume - slijm, fluim

foedelig - slordig, onverzorgd
(bij kleding)

foeke -

1. valse vouw

2. fuik

★ Vis in de foeke: midden in de
roos!

3. een raere foeke: een raar geval

4. doar zit de foeke: daar zit nou
net de kneep

foeken, foeken, efoekt -

1. kreukelen

2. de foekepot bespelen

3. fuiken

foekepot -

1. een blik dat bespannen is met
een varkensblaas, in het midden
zit een rietje dat je op en neer
moet bewegen, zodat je een
donker geluid hoort; op
vastenavond loopt men met de
foekepot

2. sterk uitgedroogde (aard)appel

foekerig - kreukelig

foekvel - sterk gerimpelde huid,
gezegd van oude mensen; ook
gezegd van gerimpelde schil om
(aard)appel

foezel - eigengestookte jenever

foezelen, foezelen, efoezeld -
wegmoffelen

fokke -

1. bril

2. fok

foksen, foksen, efokst -
ploeteren

fopers - denneappels

fosse - handvol, bos, pluk

fosselen, fosselen, efosseld -
frutselen

fotorullegie - fotorolletje

framboze - framboos

frituurpanne - frituurpan

froeselen, froeselen, efroeseld -
stoeien, knuffelen

frommelig - kreukelig

fruchten, fruchten, efrucht -
weide afrasteren

(zie ook **rikken**, **vrèèn**)

fruitmane - fruitmand

fruitschale - fruitschaal

fussie - klein beetje, plukje

★ Ussie, fussie stro, wie stinkt
hier zo? (rijmpje)

fut - vooruit, schiet eens op!

G

gaanze - gans

★ Een vette gaanze 't gat smeren: overdaad schaadt.

gaegie - gaatje

gaeren, gaeren, egaene - verzamelen, vergaren

gaffel - gereedschap waarmee bijv. worst aan de zolder werd opgehangen

gaffeltange - oorworm

gaiballi hutie - garribaldi hoed

galbloaze - galblaas

galwepse - galwesp

gān(ge)gie - gangetje

gangbaar - gangbaar

★ De grond gangbaar maeken: land ontginnen.

gangs - aan de gang, bezig

★ Gangs goan: beginnen.

gank - vaart

gärm - garven

gärmschieten - garven in de berg gooien

gärmschieter - persoon die

garven in de berg gooit

gärre - gard

gärve - garf, schoof

gas -

1. een schoof, meestal 6

korengarven tegen elkaar

2. gas

gasanstekker - gasaansteker

gasfenuus - gasfornuis

gasflesse - gasfles

gaskraene - gaskraan

gaslaampe - gaslamp

gaslanteern - gaslantaarn

gäspel - gesp

gasselmone - scheldnaam voor protestanten

gassen, gassen, egast -

1. schoven zetten

2. gassen

gäste - gerst

gasterd -

1. vies persoon

2. onbetrouwbaar iemand

gasterig - vies, smerig

gasvlamme - gasvlam

gat - gat

★ Le mut niet hoger poepen dan oe gat zit: je moet je grenzen kennen.

★ Loat'e mā is kieken uut wat veur gat of e kump: wat verbeeldt hij zich wel.

★ Hi pröt oe zo van' stoel en giet d'r zelf met 't gat opzitten: hij overdondert je met woorden.

gattebanen - banden aan de schort

gättie - gatje

★ Dan poept'r een veugeltie det noe nog gin gättie hef: wie dan leeft, wie dan zorgt.

gauw-kloar - ★ Wie et gauw-kloar: we eten iets gemakkelijk (bijv. soep)

gauwigheid - in de gauwigheid: heel vlug, snel

gebäkkie - gebakje

gebakschötteltie -

gebakschoteltje

geboortekaerte - geboortekaart

gebrökken - gebroken

gebruuksanwiezing -

gebruiksaanwijzing

gebruuksveurwerp -

gebruiksvoorwerp

gedachtenisse - aandenken

gedichien - gedichtje

gedienen - gordijnen

★ De gedienen veurspölt det 't

doar donker is in huus: van
buiten is al te zien dat het
daar niet schoon is in huis.

gedientie - gordijntje

gedoan - dit is heel wat gedoan:

dit is heel wat waard

gedraeng, gedraeng, gedraeng -
gedragen

gedrei - gedraai

geehonger - gapen van de
honger

gèèlköpper - geelkoper

gèèloar - pees (zeen)

geem, gaf, egeem - geven

geerne - graag, gaarne

geheister - zwaar en moeilijk
werk

geheung - geheugen

geheur - gehoor

geheurapperaat -

gehoorapparaat

geheurig - gehorig

geiselen, geiselen, egeiseld -
rennen

geitenkeze - geitenkaas

gekkigheid -

1. weelde

★ Zie weet van gekkigheid niet
wat ze mut doen.

2. flauwekul

gekökker - geklungel

geldbuul - geldbuidel

★ Een geldbuul en een bedelnap
hangt nooit honderd jaar an
dezelfde deurklinke: rijkdom
is vergankelijk.

geldkraene - geldkraan

gelèèngheid - gelegenheid

geleuf - geloof

geleum, geleum, geleufd -
geloven

geleuvig - gelovig

gelieke - gelijk

geliekenisse - gelijkenis

gelle gure - geelgors (vogel)

gelte - jong vrouwelijk varken,
geslachtsrijp

gemak -

1. wc

2. met gemak: zo
langzamerhand, gemakkelijk

3. gemak

gemättel -

1. moeizaam verlopen, getob

2. gemartel

gemeender - gemener

geneung -

1. vertrouwen

2. genoegen

gengelen, gengelen, egengeld

ook: **gängelen** - slenteren,
doelloos rondlopen

genog - genoeg

★ De wereld is een vārkenstrog,
wie 't hārdste grip krig nooit
genog: brutalen hebben de
halve wereld.

geriffemeerd - gereformeerd

geroane - geraden

★ Det is oe geroane ok!

geroes - geruis

geschenkbonne - geschenkbou

gesleuns - de ingewanden van
een geslacht dier

gespöl - gespeel

getoedeloer - lawaai, gejengel

getugenisse - getuigenis

getuung, getuung, getuugd -
getuigen

gevaer -

1. gerij (paard en wagen)

2. gevaar

gevret - ongedierte

gevulig - gevoelig

gevuligheid - gevoeligheid

gevuul - gevoel

gevuulslèem - gevoelsleven

gewaerwörden, wörden gewaer,

gewaer ewörden - gewaarworden

geweite - ingewanden

gewonnen - ik kan d'r niks met

gewonnen: ik kan er niets mee

beginnen

gewruut - gewroet

gewulfte - gewelf

gezinsgreute - gezinsgrootte

gezinslèem - gezinsleven

gezoes - gesuis

gezolten - gezouten

gezuuk - gezocht

gie

ook: **gee** - lange strook gemaaid

gras

giebelen, **giebelen**, **egiebeld** -

giechelen

gier -

1. uier

★ A'j een koe verkoopt bi'j het

gier ok kwiet: alles heeft z'n

voor en tegen.

2. gier

giespelen, **giespelen**, **egiespeld** -

hardlopen

giet -

★ Det giet d'r van: dat gaat er

heftig aan toe.

gieteling - merel

gieten, **geut**, **egötten** - gieten

giezel - rijp, ijzel

giezelen, **giezelen**, **egiezeld** -

ijzelen

gif -

1. geeft (ww)

★ Wat God niet gif, gif de

Hevea: waar de natuur te kort

schiet (kleine boezem) zorgt

de Hevea voor opvulling

(vroeger gezegd in Raalte).

★ As'e wat gif, dan is 't de

geest: hij is gierig.

2. gif

gin - geen

★ Ie hebt ok gin zittend gat: jij kunt moeilijk stil zitten.

★ Det is gin soep um de trein te halen: de soep is wel erg heet.

giniene - niemand, niet één

ginne -

1. geen een

2. gindse

gipsplaete - gipsplaat

gis - e gis niet: helemaal niet

gisteroamd - gisteravond

glad -

1. opgeruimd, netjes

2. glad in de panne: lege

(koeke)pan

3. glad

glaesie - glaasje

glaezen kleed - vitrage

glasbloazerieje - glasblazerij

glasplaete - glasplaat

gleisterig -

1. glad, glibberig

2. glanzend

3. opgezwollen

gleuve - gleuf

glierbaene - glijbaan

glieren, **glieren**, **eglierd**

ook: **glieren**, **glee**, **eglene** -

(uit)glijden

glieve - gleuf, kier

gloepen - gluren

gloepens - heel erg

★ Gloepens mooi: heel erg

mooi.

gloeperd - gluiperd

glujen, **glujen**, **egluujd** - gloeien

glujend - gloeiend

gluujaampe - gloeilamp

gluujnig - gloeiend

goa'j - ga je

goadag - een vrije dag

goagel - gehemelte

goan, **gung** (gunk), **egoane** -

gaan

goande - druk, onrustig
goande voete: lopend
 zo goande voete: zo
 langzamerhand
goanderweggens - geleidelijk
 aan
goaren - garen
 ★ Hi hef 't zwatte goaren ok
 niet uut evunden: hij is ook
 niet één van de allerslimsten.
goarok - bovenste rok bij
 klederdracht
goastok - wandelstok
goechelen - giechelen
goed -
 1. kleding, stof
 2. goed
 3. goed können: zich goed
 (gezond) voelen
 4. goed können met: goed
 kunnen opschieten met iemand
 5. goed goan: het beste! (groet
 bij weggaan)
goedsmoeds - in vol vertrouwen,
 doodgemoedereerd
goeienoamd - goedenavond
gold - goud
 ★ Hempie raek mien gättie niet,
 want mien gättie is van gold:
 wat loopt die verwaard.
goldbloemen - goudsbloemen
goldbroen - goudbruin
golddroad - gouddraad
goldpries - goudprijs
goldrenette - goudreinet
goldvissie - goudvisje
golfplaete - golfplaat
göllen, göllen, egöld -
 schreeuwen, veel lawaai maken
götstien - gootsteen
götte -
 1. spoelkeuken (bijkeuken) bij
 een boerderij
 2. goot

gottegere - lieve help, verdorie
göttengat - gat in de muur van
 de spoelkeuken waardoor
 schrobwater naar buiten kon
göttie - gootje
graansoele - mopperpot
graanzen - kreunend geluid van
 koeien voordat ze gaan kalven
graem, graem, egraem - graven
grammieterig - nors, mopperig
gravinne - gravin
grèenze - grens
grei - spoel
grensstreke - grensstreek
grepe - greep
 ★ Ieder bie zien vak, de boer bie
 de grepe, de mulder bie de
 zak: bemoei je met je eigen
 zaken / schoenmaker blijf bij
 je leest.
greute - grootte
greuts - verwaard
greutsigheid - verwaardheid
grienderig - guur en vochtig
griepen, greep, egreppen -
 grijpen
griepstuver - grijpstuiver
griesbroen - grijsbruin
griezels - kriebels, rillingen
grisselties
 ook: **grusselties** - kleine deeltjes,
 splintertjes
groemboan - aanzeggen van een
 sterfgeval
groembrood - speciaal soort
 brood gebruikt tijdens de
 broodmaaltijd na een begrafenis
groemmoal - broodmaaltijd na
 afloop van een begrafenis
groemneudiger - aanspreker,
 iemand die kwam vertellen dat
 er een sterfgeval was in de buurt
 of familie
groes - gruis

groewelijk - gruwelijk
groffe - grootvader
grofvae - grootvader
grondholt - balk op de grond
van een koestal waarin de repels
staan

★ **Veur** (of: an) 't grondholt
zitten: aan het eind van zijn
krachten zijn.

grondonderzuuk -
grondonderzoek

grondverve - grondverf

gropmoo - grootmoeder

gröskeze - graskaas

gröslaand - grasland, weiland

grösmachine - grasmachine

grösmeier - grasmaaier

grösnekke - scheldwoord

(grös=gras)

gröspolle - graspol

gröstosse - graszode, grasplag

gröszoad - graszaad

grote bonen - tuinbonen (ook
'dikke tiene' genoemd)

grözerig - eetlustig (bijv. bij
zwangerschap)

gruuj - groei

grujen, **grujen**, **egruujd** - groeien

gruujkrach - groeikracht

gruujstoepe - groeistuijp

gruujzaam - groeizaam

grunigheid - groente en fruit

gruppe -

1. mestgoot in de stal achter de
koeien

2. greppel voor afwatering

gruppenloper - koe die vaak
met de achterpoten in de
mestgoot staat, zodat de uier vies
wordt

grupvae - grootvader

gruun - groen

★ **Gruun** plukken: knollen
trekken.

gruunachtig - groenachtig

gruungoed - appels en peren

gruunholt - dennehout

gruunlaand - knollenakker

gruunte - groente

gruunteboer - groenteboer

gruuntesnieder - groentesnijder

gruuntesoep - groentesoep

gruuntezoad - groentezaad

gruunvoer - groenvoer (bijv.
klaver, knollen)

gummiebaand - rubberband

gummiehaansen - rubberen
handschoenen

gummiezolle - rubberen zool

gunder - ginds

gunne - gindse

guns -

1. ginds

2. gunst

guren, **guren**, **eguurd** - het
doorlaten van stof, bijv. in een
zoldering omdat er kieren zijn

H

haand - hand

- ★ A'j den een haand egeem hebt, maa'j de vingers wè noatellen: die kun je niet vertrouwen.

haandgrepe - handgreep, handvat

haandtasse - handtas

- ★ Een haandtasse biespringen: even helpen.

haandtässie - handtasje

haansen - handschoenen

hächebalgen - hijgen

hächen, hächen, ehächt - hijgen

haegelbuje

ook: **hagelbuje** - hagelbui

haemertie - hamertje

haendtie - handje

haene - haan

haenentred - klein beetje, heel iets

haentie - haantje

haeren, haeren, ehaerd - scherp maken van de zeis

- ★ Op de haerspit werd de zeis met de haerhaemer scherp geklopt.

haergerei - gereedschap voor het scherp maken van de zeis

haerhaemer - hamer gebruikt bij het scherpmaken van de zeis

haerspit - klein aambeeld gebruikt bij het scherpen van de zeis

haeze - haas

- ★ Elk schot is nog gin haeze: het is niet altijd raak.

- ★ De oale haezen kent de stroppen: wie oud is, heeft veel ervaring.

haezelippe - hazelip

haezelnötten

ook: **hazelnötten** - hazelnoten

hakbiele - (hak)bijl

hakholt - kaphout

hakke - hak

hakkebaand - leren

bandje/riempje aan schaats

hakken, hakken, ehakt -

1. schoffelen

2. hakken

hakkie - hakje

hakselen, hakselen, ehakseld - aan kleine stukjes hakken

hålfie - halfje

- ★ Mu'j nog koffie? Doe mie nog mà een hålfie.

halfmud - maatvat van 50 liter of 35 kg (bijv. voor aardappels)

halfscheid - de helft

halm - halve

- ★ Halm dag: halve dag.

halsholt - stuk hout of ijzer tussen twee paarden waaraan de hoofdstellen bevestigd waren

hålsie - halsje

halskraege - halskraag

halszaeke - halszaak

halve moane - gereedschap in de vorm van een halve maan, waarmee de slootkant gemaaid werd

halverweggens - halverwege

hamvroage - hamvraag

håndigen - goed afgaan, ergens handig in zijn

hangboek - hangbuik

hangen, hangen (hung), ehangen - hangen

hangkissie - kistje dat met kettinkjes aan de ladderwagen was bevestigd

hangklokke - hangklok

hanglaampe - hanglamp

hangmatte - hangmat
hapschere - bij de hand, bazig
 vrouwspersoon
hårdheurig - hardhorend
hårdholt - hardhout
härke - hark
 ★ A'j een härke hebt, kö'j een
 olifant wè kietelen: wie niet
 sterk is, moet slim zijn.
härmelties - hermelijntjes
häs - hars
hässenpanne - hersenpan
hässens - hersens
hässie -
 1. pinda
 2. uitgebakken plak spek
hätkleppe - hartklep
hätkwoale - hartkwaal
hätstreke - hartstreek
hätte - hart
 ★ De taal van 't hätte kent
 mennig dialekt: de liefde
 spreekt vele talen.
hättig - hartig
hättigheid - hartelijkheid
hätzeerte - hartzeer
ha(e)verklap -
 1. gedorst haverstro
 2. om de haverklap
ha(e)verkort - gesneden haver
 (ongedorst)
ha(e)versniedsel - gesneden
 haverstro
hee
 ook: hi - hij
hèengschere - heggeschear
heerd
 ook: neerd -
 1. de mooie kamer van de
 boerderij
 2. haard
heerdiezer - haardijzer
heerdmot - opveegsel van de
 vloer

heet - (oude benaming voor)
 heide
heetbössel - heideborstel
heetbösselverkoper - venter met
 heideborstels (tot ongeveer
 1940)
hef -
 1. hefinrichting
 2. heeft (ww)
 3. heft
hefbrugge - hefbrug
hège - heg
 ★ De hège scheren: de heg
 knippen.
hègie - hegje
heisteren, heisteren, eheisterd -
 1. stoeien
 2. drukte maken
 3. een moeilijk karwei klaren
hekke - hek
 ★ De leste koe dut 't hekke toe:
 wie 't laatst is, moet de deur
 sluiten.
hekkendam - doorgang in de
 afrastering; opening tussen 2
 palen (hekkepoalen) die met een
 hek afgesloten kan worden
hekkenpoal - stevige steunpaal
 waaraan het hek vastzit.
hekkie - hekje
Heldern - Hellendoorn
helken, helken, ehelkt - een zeel
 om een aantal korenschoven
 binden.
helkzeel - zeel die om 6 garven
 werd gebonden
helle - hel
hellig - kwaad, boos
helligheid - kwaadheid
helligkop - heethoofd, iemand
 die gauw kwaad is
hem (hebben), had, ehad -
 hebben
hemdekleden - afleggen van

overledene

hemelwörmpie -

lieveheersbeestje

hemp - hemd

- ★ Wie het 't eerste vernemp, hef 't zelf in 't hemp: wie het 't eerst ruikt, heeft zelf z'n gatje gebruikt.

hemskneupie

ook: **hemdekneupie** -

1. bloem (matricaria)

2. hemdsknoop

hen en weerumme - heen en

terug, retour

hen - heen

- ★ Doar giet 't hen met Gaiman 't dak op: daar heb je de poppen aan het dansen.

hendoen, deud hen, hen edoane

- mooi met hendoen: mooi weer spelen met iemand

hengoan, gung (gunk) hen, hen

egoane - weggaan

hèinig -

1. rustig, kalm

2. middelmatig (van afmeting)

3. hènig an: langzamerhand, rustig aan

henne - hen

hennegie - hennetje

henneweertie - retourtje

henreise - heenreis

henroezen, roezen hen, hen

eroesd - iets onnauwkeurig doen

hentien, tien hen, hen etiegd -

heengaan

herderstässie - herderstasje

(plant)

herfstseringen - asters

hermelties - hermelijntjes

hetsig - verhit

heufd - hoofd

- ★ Hi löp zo hãrd as 'n luus op 'n zeer heufd: hij maakt zich

niet druk.

- ★ Een lèëm as een luus op een zeer heufd: een mooi leventje.

heufkeze - hoofdkaas, gemaakt van het vlees van een varkenskop

heufpiene - hoofdpijn

heufstel - hoofdstel

heufzeerte - hoofdpijn

heugte - hoogte

- ★ Den hef de heugte: die heeft teveel gedronken.

heuj - hooi

- ★ Heuj wennen: hooi omkeren.

heujberg - hooiberg

heujbruuj - hooibroei, ontstaat

wanneer hooi te vroeg (nog

vochtig) wordt binnengehaald

heujen, heujen, eheujd - hooien

- ★ 't Heujt niet erg: het weer is niet goed om te hooien.

heujhärke - hooihark, een grote houten hark

heujkoorts - hooikoorts

heujlaand - hooiland

(ook veel gebruikt als veldnaam)

heujmiete - hooimijt

heujpinke - frisse jonge meid

heujschudder - hooischudder, werktuig om gras/hooi te keren

heujschure - hooischuur (open kapschuur)

heujtied - hooitijd

heujvörke - hooivork

heujwaeng -

1. langpootmug

2. hooiwagen

heujzaege - lange zaag om hooi door te 'zagen', zodat het gemakkelijker was een gedeelte van het hooi uit de hooischuur te halen

heujzolder - hooizolder

heupie - hoopje

heurbaar - hoorbaar
heuren, heuren, eheurd - horen
heurig - huiverig
heurntie - horentje
heurtie - haartje
heu - stop, hu (uitroep)
hi
 ook: **hee** - hij
hiele
 ook: **hilde** - bergruimte onder de hooizolder
hiemen, hiemen, ehiemd - piepend ademhalen
hier op an -
 1. hier naar toe
 2. hier in de buurt
hierboam - hierboven
hierderweggens - hier in de buurt
hierdeur - hierdoor
hiesen - hees
hiete - heet
hijskraene - hijskraan
hilde
 ook: **hiele** - bergruimte onder de hooizolder
hillegie - verkleinwoord van hilde
himmoa
 ook: **hillemoal** - helemaal
hinderloage - hinderlaag
hindernisbaene - hindernisbaan
hoake - haak
 ★ Ik leupe mie 't gat uut de hoaken: ik liep me de benen uit 't lijf.
höaken, höaken, ehöakt -
 1. plezier maken (höaken en angoan)
 2. haken
 ★ Peutie höaken: laten struikelen.
hoakens - haken (mv. van haak)
höakie - haakje

hoaknoale - haaknaald
hoakpenne - haakpen
hoalen, heuld, ehoalen -
 1. houden
 ★ Völle zeien en de zak dichte hoalen: kouwe drukte.
 2. dragen
 ★ Kö'j det wè hoalen: is dat niet te zwaar?
hoalfoes - haak waaraan de kookpot hangt
hoalkettten - ketting waaraan de ketel boven het vuur hangt
hoar - haar
 ★ Ie könt nog niet zien wat 't wördt: hoar of veren: ironisch gezegde bij beginnende baardgroei.
 ★ Ie könt gin kaalkop an 't hoar trekken: waar niets is, is niets te halen.
hoarbaand - haarband
hoardreuger - haardroger
hoargruuj - haargroei
hoas - haast
hoaste - bijna, haast
hoasten, hoasten, ehoast - haasten
hobbelpoord - hobbelpaard
hoe'n - wat voor een
hoed -
 1. lichaam
 2. hoed
hoef -
 1. kapje van brood
 2. hoef
hoeke -
 1. hurken
 2. welke, wat voor soort
hoeken, hoeken, ehoeht -
 1. zich niet lekker voelen, ziek zijn
 2. hurken
hoekvlagge - hoekvlag

hoem, hoem, ehoefd - hoeven
hoen(i)ene - wat voor een
hoenderdiem - kippendieven
 (bijv. vos, bunzing)
hoenderen, hoenderen,
 ehoenderd - rondscharrelen
hoendergat - luikje waardoor
 kippen in- en uitgaan
hoeneer - wanneer
hoenène - hoe ver
hoepe
 ook: **hoppe** - groene korenhalm
 die als fluitje werd gebruikt
hoesbuje - hoestbui
hoesdrankie - hoestdrankje
hoevölle - hoeveel
hoevölste - hoeveelste
hof - (groente)tuin
höffie - groente-, bloemen- of
 kruidentuintje
 ★ Geduld is een kruud det in
 weinig höffies gruijt: geduld
 is een schone zaak.
hofstèè - hofstede
hofzoaddinge - groentezaden
hoge - hoog
hökkie - hokje
höllegie - holletje
Höllenboer -
 1. familie(bij)naam
 2. cabaret/muziek-duo uit
 Raalte/Luttenberg
hölpen (helpen), hulp, ehölpen -
 helpen
holt - hout
holtbak - houtbak, vroeger een
 rechthoekig getimmerde
 verhoging in de woonkamer
 waarin het kachelhout bewaard
 werd, met daarop een deksel
 zodat deze tevens als zitplaats
 gebruikt kon worden
holtdoeve - houtduif
hölten - houten

hölterig - houterig, onbehouwen
hölties -

1. houten schaatsen

2. houtjes

holtkiste - houtkist

holtleusie - houtschuurtje

holtloze - houtloods, open

houtschuur

holtschroeve - houtschroef

holtschrufie - houtschroefje

holtschure - houtschuur

holtspoane - houtspaan

holtworm - houtworm

holtzaege - houtzaag

hommelnös - hommelnest

hond - hond

★ Een lopende hond krig altied
 wat in de mond: wie veel op
 pad is, scharrelt de kost wel op.

★ De heiligste hond grip
 meestal 't bot, de zinnigste
 hond giet met niks vot: een
 brutaal mens heeft de halve
 wereld.

hondebaene - hondebaan

hondebloem - zie: **honnebloem**

paardebloem

hondsdaeng - hondsdagen

hongergevuul - hongergevoel

hongerleuntie - hongerloontje

hönig - honing

honnebloem - zie: **hondebloem**

paardebloem

hoofdrolle - hoofdrol

hoogmisse - hoogmis

hoonderrikke - zitstokken voor
 de kippen

hoppe -

1. groene korenplant die als fluit
 werd gebruikt

2. hoop

hotte - ratelaar (plant)

houwen, houwen, ehouwen -
 slaan

hubberig - rillerig

hufie -

1. kapje van brood

2. hoefje

huisterig - enigszins stormachtig

hukertie - melkstoeltje

hukie - hoekje

humme - (uitroep) opzij; gezegd tegen koeien en paarden

humsie - die daar, dingetje...

hundtie - hondje

hup -

1. heup

2. hup

huppelwater - jenever

hupvrog - ruim vroeg

husie -

1. wc; stond vroeger vaak op enige afstand van het huis

2. huisje

husiesmest - ontlasting in de emmer van het wc-huisje

(vroeger)

hutie - hoedje

hutte - hut

huttentut - kruisbloemige plant, vooral om de olie uit de zaden gekweekt

huus - huis

★ Helder op of niet in huus:
wees eens duidelijk!

huusbezuuk - huisbezoek

huusdag - dag waarop men thuis blijft (bijv. Eerste Kerstdag)

huushenne - iemand die veel thuis zit

huushoalen - huishouding, huishouden

huushoaling - huishouding

huusholdbukie -

huishoudboekje

huusholdelijk - huishoudelijk

huusholdgeld - huishoudgeld

huusholdschoele -

huishoudschool

huusholster - huishoudster

huuskaemer - huiskamer

huusmusse - huismus

huusroad - huisraad

huusslöttel - huissleutel

huusstèe - plek voor een nieuw te bouwen huis

huzen, huzen, ehuusd -

1. wonen

2. huizen (zn.)

I

ie

ook: **ieje** - jij, u

★ Ie krabt ok woar 't oe niet
jökt: je slaat er maar een slag
naar.

iederbot - iedere keer

iedereis - telkens weer

iederiene - iedereen

★ Iederiene pröt oaver mien
drinken, mā gin mēense weet
hoevölle döst ik hebbe:
zelfbeklag van een dronkaard.

iekenbussie - eikenbosje

iekenholt - eikehout

iekertie - eekhoorn

iekheurntie - eekhoorntje

iele - jullie

ieleu

ook: **ieluu**, **iele**, **ule** - jullie

ieme - vrouwelijke bij

iemenkorf - bijenkorf

iemenschoer - plaats met een
open voorkant waarin de
bijenkorven staan

iemenstal - bijenschuur

iemenwaeng - wagen waarmee
vroeger de bijenkorven naar de
heide werden gebracht

ienderweggens - enerzijds, op
één manier

iene - een

★ He'j d'r weer iene op
kousenvoeten loaten goan:
heb je weer een wind gelaten?

ieng - gehoorzamen, luisteren

★ Iegt oe!: gedraag je!

iengaal

ook: **iengael** - aan één stuk door

ienjoarig - eenjarig

ienmoa(l) - eenmaal

ienspan - houten frame
waartussen een paard liep

ies - ijs

★ As t'r ies is, mu'j schaetsen:
je moet de gelegenheid te
baat nemen.

iesbaene - ijsbaan

iesblökkie - ijsblokje

ieskaste - ijskast

ieskoald - ijskoud

ieskoare - ijscokar

iesloage - ijslaag

iesmusse - ijsmuts

iesvriej - ijsvrij

ietsie - iets

iewig - erg

★ Iewig zunde: erg jammer

iezerdroad - ijzerdraad

iezerdröagie - ijzerdraadje

iezergieterieje - ijzergieterij

iezertie - klein stukje ijzer

iezerzaege - ijzerzaagje

impesant - en passant, in het
voorbij gaan

inbrekker -

1. egoïst

2. inbreker

inhoalen, heuld in, in ehoalen -
inhouden

inhold - inhoud

inkoelen, koelen in, in ekoeld -
inkuilen

inkommen, kwam (kwaamp) in,
in ekommen -

1. binnenkomen

2. inkomen

inktflesse - inktfles

inktlappe - inktlap

inktrolle - inktrol

inktvlekke - inktvlek

inlegzolle - inlegzool

inschriem - kleine afgesloten
ruimte in de kleerkist voor het
opbergen van kostbaarheden

inschunen, schunen in, in

eschuund - aanzetten tot

baldigheid

inspöllen, spöllen in, in espöld -

inspelen

inteeng -

1. tegen

2. tegemoet

inwiejen, wiejen in, in ewiejd -

inwijden

inzeien, zeien in, in ezeid -

inzaaien

J

jà nòh - tja, ja nou

jach -

1. groot aantal

★ Det is jach: daar wordt getrakteerd.

2. jacht

jachpetieje - jachtpartij

jachterig - gejaagd, jachtig

jaeng, jaeng, ejaegd (ejäg) -

1. rijden

2. jagen

jak en rok - kledingstuk waarvan het onderste deel de rok en het bovenste het jak werd genoemd

jappel

ook: **eerpels** - aardappelen

★ Jappel met blote gat: aardappelen zonder vlees erbij

★ Jappel met jappel: alleen aardappelen

jappelkoele - aardappelkuil

jappellaand - grond waarop de aardappels verbouwd worden

jappelloof - aardappelloof

jappelschellen, schellen jappel,

jappel escheld - aardappels schillen

jappelvekaansie -

schoolvakantie in de periode dat de aardappelen werden gerooid (herfstvakantie)

japse - flinke snee

jasse

ook: jasse - jas

jassie - jasje

jenerverflesse - jeneverfles

jeude - jood

jeudenbuurte - buurt waar

joden wonen

jeudenkärmse - lawaai, herrie

jeudenspek - sukade

jeudensterre - jodenster

jeudinne - jodin

jeuds - joods

jeurtie - jaartje

jitse - dun, mager persoon (ook gezegd van dieren)

joargetiede - jaargetijde

jochteren, jochteren, ejochterd - herrie maken, stoeien

joetsen, joetsen, ejoetst - met vaart doorschuiven van in produktie zijnde dakpannen.

★ Joetse: naam van het gemeenschapscentrum in Raalte.

jök - jeuk

jökken, jökken, ejökt - jeuken

★ Det jökt oe nie meer: daar heb je geen last meer van.

jökkerig - jeukerig

jökpoer - jeukpoeder

jongensdreum - jongensdroom

jongensnaeme - jongensnaam

jongensstemme - jongensstem

jongs -

1. de jongs: de jongens

2. wat jongs: een baby

jongvolk - jongelui

jonkheid - de jeugd

jonksten - jongste

jörkie - jurkje

juffer -

★ Een angeklede juffer: kachel met eromheen uitgewerkt gietijzer (mantel)

juustement - juist

K

kaamp - hoog gelegen stuk grond

(veel gebruikt als veldnaam)

kaant -

1. netjes

2. Det bin 'k kaant vergetten: dat ben ik totaal vergeten

kaante -

1. van kaante of an: precies op volgorde

2. kant

★ Allemaal rampen an disse kaante van Kampen: ironisch gezegde bij kleine tegenvallers.

kaantig - netjes, verzorgd

kaantrecht - gezaagde planken zonder groef

kabelhusie - transformatorhuisje (electriciteitshuisje)

kabelbaene - kabelbaan

kabof -

1. klompenhok

2. dakkapel

kachel - kachel

★ As 't nog gekker wördt, vrös 't nog achter de kachel: als alles brandt, brandt water ook.

kachelpiepe - kachelpijp

kachelpotlood - zwart

poetsmiddel voor de kachel

kachelsmit - roetaanslag

kaemerjasse

ook: **kaemerjässe** - kamerjas

kaempie - benaming voor hoog gelegen stuk land

kaeren, **kaeren**, **ekaend** - karnen

kaenmölle - karnmolen

kaenpad - looppad van het

paard dat de karnmolen in beweging bracht

kaenpaddeure - deur naar de ruimte waar gekarnd werd

kaerte - kaart

kafmölle - handmolen, gebruikt om het kaf van het koren te scheiden

kalebasters - kalebassen

kälfie - kalfje

kalm, **kalm**, **ekalfd** - kalven

kälpies - kalmpjes

kalver - kalveren

kalverlaendtie - stukje weiland voor kalveren

kamme - kam

kammenet - kabinet

★ He 'j de koe weer in de lae van 't kammenet: heb je gehandeld en het geld binnen?

kammeroad - vriend, kameraad

kampeerboerderieje -

kampeerboerderij

kampeerplaetse -

kampeerplaats, camping

kankerkruud - klein helmkruid

kankerpitte - mopperaar

kanne - kan

kännegie - kannetje

kapelle - kapel

kapleerzen - kaplaarzen

kapoester - aanduiding voor iets heel groots

★ Det is een kapoester van een bolle: dat is een hele grote stier.

kapot -

1. dood

★ De koe is kapot egoane: de koe is dood.

2. kapot

kappe - kap

kappellegie - kapelletje

kāppie -

1. dakje

2. kapje

kapsienders - capucijnen

karbidlanteern -

carbidlantaarn

karnemelk - karnemelk

★ Water en karnemelk zweten:

doodsbang zijn.

karnemelksnāppie - kom waar

men karnemelk uit dronk

kartelschere - kartelschaar

kāsse - kers

kastanjebroen - kastanjebruin

kaste -

1. aanduiding dat iets heel groot is; bijv. een kaste van een huus

2. kast

★ Ie pocht wè zo hārd, mā de

moezen ligt bie oe ok dood

veur de kaste: wat een

grootspraak!

katoele - kerkuil

kāts - helemaal, totaal

katte - kat

★ Doar is ok wat bie det de

katte niet lust: pas op dat je

de mond niet verbrandt.

katteliēk - katholiek

kattestāt - kattestaart (ook een

plant)

kāttie - katje

kāttiesdrup - katjesdrop

kedettie - kadetje

kedeugie - cadeautje

kēēlpiene - keelpijn

keerblik - stofblik

keerls

ook: **kjels** - kerels

keerse - kaars

★ As 't mut kō'j met 't gat de

keerse uutbloazen: in tijd van

nood kan veel.

keersenbak - kaarsenbak

keersenfebriek - kaarsenfabriek

keersenholder -

kaarsenstandaard

keersenluchie - klein lantaarntje

met een kaars erin

keersenvet - kaarsvet

keersies - kaarsjes

keerslicht - kaarslicht

kegelbaene - kegelbaan

kelderloek - kelderluik

keldermotte - pissebed

keldertrappe - keldertrap

kēle - keel

kelte

ook: **kōlte** - kou

kemel - aanduiding dat een dier heel groot is

keren, **keren**, **ekeerd** -

1. vegen

2. keren

kerkbezuuk - kerkbezoek

kerkboek - kerkboek

★ Ie kōnt better zien kerkboek

wēen as zien peerd: hij werkt

hard, maar komt weinig in de

kerk.

kerkesproake - algemene

mededelingen voor of in de kerk

kerkklokke - kerkklok

kerkoele - kerkuil

kerkstied - tijd om naar de kerk te gaan

★ Onder kerkstied: in de tijd dat men naar de kerk gaat.

kerkstoave - mooie stoof die meegenomen werd naar de kerk

kermejanken -

1. klagen, zeuren

2. veel pijn hebben

kermse - kermis

kesstave - (kerst)banketstaaf

kesbeumpie - kerstboompje

kesdaeng - kerstdagen

keskaerte - kerstkaart

keskraensie - kerstkransje
kesoamd - kerstavond
kesstalle - kerststal
kestied - kersttijd
ketier - kwartier
 ★ Een stief ketiertie: een klein kwartiertje.
ketrolle - katrol
ketteltie - keteltje
ketten - ketting
kettenspanner - kettingspanner
kettingzaege -
 (motor)kettingzaag
keu -
 1. big
 2. keu
keugeltje - kogeltje
keujgie - kooitje
keukenrolle - keukenrol
keukenzaand - wit zand dat over de vloer werd gestrooid, vaak in mooie figuren
keultie - kooltje
keupie - koopje
keur - keuze
 ★ In de keur goan: veel keuze hebben.
keze - kaas
kezenmelk - dikke melk, hangop
kezien - kozijn
kidde
 ook: **kirre** - paard
kiefte - kievit
kiefteneier - kievitseieren
kiek - kijk
 ★ Uut de kiek: prima, ontzettend goed
kiekdeuze - kijkdoos
kieken, keek, ekeken - kijken
kiekkaste -
 1. poppenkast
 2. t.v.
kiekoamd - kijk- en spelavond vlak voor Sinterklaas

kielbolten - keilbout
kiene - kiem
kienholt - hout dat lang in 't veen heeft gezeten
kiepelen, kiepelen, kiekpeld - vallen
kiepkoare - kar met wentelbare bak
kiesie - kalfje
kiespiene - kiespijn
kieuwen -
 1. halsklieren van de mens
 2. kieuwen
kiesen, keus, eköazen - kiezen
kinderköppies - kinderkopjes (straatstenen)
kinderleer - godsdienstig onderwijs voor oudere kinderen
kinketten - kettinkje aan 't bit van het paard
kinne -
 1. te kinne wèen: kinds zijn
 2. kin
kippe - kip
 ★ As de boer een kippe et, dan is de boer ziek of de kippe: een boer slacht niet nodeloos.
 ★ Ik mut èèm doen wat 'n kippe niet kan: ik moet plassen.
kippenloop - buitenren voor kippen
kippenlukie - luikje in kippenhok
kippenrenne - kippenren
kippenrikke - zitstok voor kippen
kippie - kippetje
kissie - kistje
kissieskjel
 ook: **kissieskeerl** - marskramer
kistentuug - kleding voor speciale gelegenheden, die bewaard werd in een klerenkist
kitsen - kaatsen

klaetergold - klatergoud

kjels - kerels

★ De helfte van alle luu die trouwt bint kjels.

kjeltie - kereltje

★ Broek, woar goa'j hen met det kjeltie: de verhouding is zoek.

klabanus - iets groots

klabäts - boem (uitroep)

klabätse - karwats

klabätteren, **klabätteren**,

klabätterd - met veel lawaai neervallen, kletteren

kladde -

1. bepaalde hoeveelheid

2. vlek

3. klad

kladderig -

1. miezerig (weer)

2. vlekkerig

3. kliederig (haar)

klaeng, **klaeng**, **eklaegd** - klagen

klank -

1. kink, afgekneld stukje in slang of darm

2. klank

klaphengst - hengst met maar één bal

klapholt - dun hout

★ Zo maeger as 'n klapholt: erg mager.

klappe -

1. achterwand van een wagen

2. klep van een broek (klederdracht)

kläppe - klappen

klaproze - klapproos

klasse -

1. klas

2. klasse

kledingzaeke - kledingzaak

kleedhökkie - kleedhokje

kleedwaeng - boerenwagen

overspannen met wit linnen doek

kleerkiste - kledingkist

kleermotte -

kledingmot/kleermot

kleidoeve - kleiduif

kleiloage - kleilaag

kleingleuvig - kleingelovig

kleinzunne - kleinzoon

kleisteren, **kleisteren**, **ekleisterd** -

1. onbeheerst lopen

2. klauteren

klemme - klem

klepmölle - soort

vogelverschrikker in een

kerseboom

kleppe -

1. mond

2. klep

kleppen, **kleppen**, **eklept** -

doelloos rondlopen

klepperkonte - slenteraar

kleroasie - kleding

kletspröaties - kletspraatjes

kleufholt - gekloofd hout

kleum, **kleum**, **ekleufd** - kloven

kleurdeuze - kleurdoos

kleurplaete - kleurplaat

kleuterschoele - kleuterschool

klier -

1. smal staand boordje op een manshemd

2. klier

klikspoane - klikspaan

klimmen, **klum**, **eklummen** -

klimmen

kloar - klaar

★ Det is gauwer op egetten dan kloar emäk: dat is makkelijker gezegd dan gedaan.

kloarjappel - maaltijd bestaande uit alleen maar aardappelen

kloarspöllen, **spöllen** kloar,

kloar espöld - klaarspelen

kloete - kluit

kloeten -

1. kluwen (wol)

2. kluiten

kloetenschuppe - schopje dat door een herder gebruikt werd om een kluitje zand te gooien naar een afgedwaald schaap

klokhuus -

1. long, lever en hart van een dier

2. klokhuis

klokke -

1. kloek (kip)

2. klok

klökkie - klokje

klompenhöltie - meetlat

gebruikt bij het maken van klompen

klompholt - hout (van wilg of populier) waarvan men klompen maakt

klongels - voorwerpen van slechte kwaliteit

kloppe -

1. gereedschap van een rietdekker

2. schijnheilig iemand

3. klop

★ Kloppe op de schostien, duvel in huus: pas op voor mooipraters!

klössie - klosje

klötteren, klötteren, eklötterd - kleine karweitjes opknappen

klouwer - klaver

kloweroas - klaveraas

klumpie - klompje

kluntie - klontje

kluntiesschère - schaar om

kandij in stukjes te knippen

kluntiestange - tang waarmee kandijkrontjes werden

doorgeknepen

kluppeltie - knuppeltje

knaeng, knaeng, eknaegd - knagen

knalpiepe - uitlaat

knappen, knappen, eknapt -

1. botsen

2. knappen

knäpperties - klappertjes (kinderspeelgoed)

knärre -

1. vervelend iemand

2. oale knärre: oud, taai mens

knäs - kraakbeen

knässebot - kraakbeen

knässetaanden - knarsetanden

knechie - knechtje

kneupie - knoopje

kneusie - kneusje

knibbelen, knibbelen, eknibbeld - ruzie maken

knieheugte - kniehoogte

kniene -

1. knieën

2. konijn

knienenköttel - konijnenkeutel

knientie - konijntje

knienenvoer - konijnevoer

kniep of - chichorei

kniepen, kneep, ekneppen -

knippen

knieperd -

1. iemand die erg zuinig is

2. iemand die knijpt

knieperig - erg zuinig

kniepertie -

1. wafelkoekje

2. knijpertje

kniepkonte - gierigaard

kniepköttel - gierigaard

kniepstuver - gierigaard

knieptange - nijptang

kniewaeng - knieholte

knikkerbuul - knikkerzak

knip -

1. as 't knip: als 't er op aankomt

2. knip

knipgat - oneffenheid in de weg

knipkoele - zie knipgat

kniplichie - zaklantaarn

knipmusse - witte kanten muts die vroeger door vrouwen vanaf hun 18e jaar op zondag werd gedragen

knipoge - knipoog

knipoong, knipoong, eknipooog - knipogen

knippe -

1. portemonnee

2. knip

knoeren, knoeren, eknoerd -

hard trappen met een bal

knoaken - botuiteinden van een koe

knoem, knoem, eknoefd - afkluiven van een bot

knoest -

1. knuist

2. noest

knolgruun - veevoer (loof van knollen)

knolle - knol

knöllegie -

1. klein paard

2. knolletje

knolpere - pere-ras (Oranje Bergamot)

knolraepe - koolraap

knooibokse - iemand die prutst of klungelt

knooibuul - zie knooibokse

knooien, **knooien**, **eknooid** - prutsen, klungelen

knooierd - zie knooibokse

knoopbiele - bijl met een knop waarmee slachtvee werd bedwelmd

knopendeusie - knopendoosje

knöppieslich - electrisch licht

knospèle - knospeld

knotte - knot

knötteren, knötteren, eknötterd - kreukelen

knötterig - kreukelig

knötters - kreukels

knup -

1. vloek

2. knoop

knupdukje - zijden halsdoekje

knuppen, knuppen, eknupt - knopen

★ As de zak vol is, mu'j 'm dichte knuppen: je moet op het juiste moment reageren.

knuppie - knoopje

knuren, knuren, eknuurd - kreunen

knusie - knuistje, klein kereltje

köagies -

1. rekruten

2. kaantjes

koald - koud

koale märkt - veemarkt die eens per jaar eind oktober gehouden wordt in Zwolle

koale familie - aangetrouwde familie

koale - kou(de)

koanvet - uitgesmolten reuzel (varkensvet)

koare - kar

★ Dieke schoef an, aans kiept mie de koare: zorg dat je het evenwicht bewaart.

koaren, koaren, ekoard -

1. rijden

2. karren

köartie - karretje

koelaand - stuk grond uitsluitend gebruikt voor de koeien (veel gebruikte veldnaam)

koelbak - bak van beton gevuld

met water waarin de melkbussen werden gezet om de melk koel te houden

koele - kuil

koelring - ronde plastic ringen met gaatjes aangesloten op een kraan, die om de melkbussen werden gelegd om te koelen

koeltasse - koelbox

koelwaeng - koelwagen

koerepe - koetouw

koereppel - staander in koeiestal

koezen -

1. 'n koezen van 'n kjel: een onbenul

2. kiezen (koezentaand)

koffiebone - koffieboon

koffiebusse - bus waarin koffiebonen bewaard worden

koffiekanne - koffiekann

koffiemölle - koffiemolen

kojakkie - cognacje

kokhuus - apart gebouwtje om in te koken en 's zomers ook om in te wonen

kökkelen, **kökkelen**, **ekökkeld** - geluid van een patrijs of fazant

kokken, **kokken**, **ekokt** - koken

kökken - keuken

★ A'j niet kokken könt, mu'j uut de kökken bliem: bemoei je niet met dingen waarvan je geen verstand hebt.

kokkepot - grote ijzeren pot waarin de was werd gekookt; ook gebruikt voor het wekken en koken van voeraardappelen

kökkeren, **kökkeren**, **ekökkerd**, - doelloos rondlopen, klungelen, zich redden

kökkertie - kokertje

kokosmatte - kokosmat

kokosnötte - kokosnoot

kölbaand - riempje om de hals

van een paard

kold

ook: **koald** - koud

koldfiester

ook: **koale fiester** - koukleum

koldvuur -

1. afsterving van weefsels

2. koudvuur

kolle -

1. heks

2. col

köllegie - kooltje

kollen - kolen

★ Het is meer gruus as kollen: het beste is er uit.

kollengruus - kolengruis

kollenkitte - kolenkit

kollenschuppe - kolenschop

köllies - baldadige jongen

komme - kom

kommederen, **kommederen**, **ekommedeerd** - commanderen, bevelen

kommen, kwam (kwaamp), **ekommen** - komen

kommies -

1. volkoren brood

2. kommies

komof - afkomst

koneginne - koningin

konik - koning (kaartspel)

konikriek - koninkrijk

konkelefoezen, **konkelefoezen**,

konkelefoesd - iets stiekem

regelen

konkelefoesies - praatjes

konkeltie - koffieketel waarin de koffie mee naar het land werd genomen

kons

ook: **köttens** - laatst, onlangs

konte - kont

★ Den hef de konte d'r mooi in edreid: die is er mooi ingerold.

- ★ 't Is niks dan kop en konte:
die heeft een gedrongen
figuur.
- ★ Die twee det is kop en konte:
twee handen op een buik.
- ★ Met de kop veur de konte
liggen: ziek zijn.
- köntie** - kontje
- kontzeel** - onderste band om een
garf
- koorsen** - koorts
- kop** - kop, hoofd
- ★ Wat den in de kop hef, hef e
niet in de konte: wat hij
eenmaal wil, praat je hem niet
uit zijn hoofd.
- ★ Wat is den toch kort veur de
kop: wat is die lichtgeraakt.
- kopballe** - kopbal
- kopenschop** - boodschappen
- kopkukelen**, **kopkukelen**, **kop**
ekukeld
- ook: **kopkeukelen** - een koprol
maken
- koplaampe** - koplamp
- köppeltie** - koppeltje
- kopper** - koper
- kopperdroad** - koperdraad
- köppie** - kopje, hoofdje
- koppiene** - hoofdpijn
- koprolle** - koprol
- koptouwen** - touwen die
vastgemaakt worden aan de kop
van een koe
- kopzeel** - bovenste band om een
garf
- kopzeerte** - hoofdpijn
- kopziekte** - ziekte bij koeien
- körkdreuge** - kurkdroog
- körke** - kurk
- körken**, **körken**, **ekörkt** -
1. rondhangen
2. klungelen
- körkie** - kurkje

- körreltie** - korreltje
- kotbie** - dichtbij
- kotter bie** - dichterbij
- kotoamig** - kortademig
- kössie** - korstje
- köste** - korst
- kösteren**, **kösteren**, **ekösterd** -
rondscharrelen, licht werk
verrichten
- kösterig** - hard gebakken met
veel korsten
- kosvrouwe** - hospita
- kosschoele** - kostschool
- kotte** - te kotte: tekort
- köttel** -
1. keutel
- ★ Moezenköttels wult rogge
wèèn: het moet meer lijken
dan het is.
- ★ Köttel, wie hef oe eleg: je
moet je niets verbeelden.
- 2. binnenste deel van een
boomstam
- köttelen**, **köttelen**, **ekötteld** -
klungelen, rondscharrelen
- köttens** - laatst, onlangs
- kouwe** -
1. kooi
- 2. kauw (vogel)
- kouwgie** - kooitje
- kraaienneppe** - ijzeren pen met
haak eraan, gebruikt bij de
hooibergketting
- kraante** - krant
- krabbe** - schram
- kraege** - kraag
- kraekstemme** - kraakstem
- kraekwaeng** - (oude) krakende
wagen
- kraelties** - kraaltjes
- kraene** - kraan
- kraengzaege** - lange zaag
waarmee bomen in de lengte
werden doorgezaagd

kraentie -

1. krantje
2. kraantje

kraenwaeng - kraanwagen

kralle -

1. niet eetbare bes
2. kraal

krange -

1. binnenste buiten, verkeerd om
2. tegen de draad in

krankiel - durf

kraplappe - broek met een klap eraan (i.p.v. rits)

krappe - houten blokje gebruikt als afsluiting van een deur

krasgat - spleet in de rokken, waaronder de roszak (noazak) hangt

kregel - fris, vitaal, levendig

kreien, kreien, ekreid - kraaien (ook zn.)

kremelgroot

ook: **kleingroot** - tussen jong en oud in

krengenebriek -

destructiebedrijf (voor dood vee)

krengenputte - put voor kadavers

krengewaeng - wagen waarmee kadavers werden opgehaald

krengerig -

1. gezegd wanneer er kringen in de aardappelen zitten
2. vervelend gedrag vertonen

krete - snibbig kind

krentenböllegie -

krentenbolletje

krentenplässie - krentenbol

krentenstoete - krentenbrood

krentenwegge - groot

krentenbrood met name bij geboorte gegeven

kreuntiespenne - kroontjespen

krèzelen, krèzelen, ekrèzeld - woelen in bed

kribbegie -

1. klein kinderbedje achterin de bedstee

2. kribje

kriegelkonte - vurig persoon

kriegertie - krijgertje

krielkippe - krielkip

krieng, kreeg, ekreeng -

1. nemen, pakken

2. krijgen

★ He'j 't of krie'j 't: voel je je eigenlijk wel goed?

krik-enten - wilde eendjes

krikke - krik

krisbèzen

ook: **krissebèzen** - kruisbessen

kroam -

1. rommel, troep

2. kraam

kroambedde - kraambed

kroambezuuk - kraambezoek

kroamvesite - kraamvisite

kröate - een naar, vervelend kind

kröaterig - vervelend

kroepelken - kromme twijgen van het kreupelhout, gebruikt bij het vastleggen van rieten daken

kroepen, kreup, ekröppen - kruipen

kroepgat - kruipruimte

kroepholt - stuk hout om de nek van het schaap om te voorkomen dat het door de afrastering kruipt

kroepöllie - kruipolie

kroepruimte - kruipruimte

kroepwinkeltie - klein winkeltje waar alles dicht op elkaar staat

krökken, krökken, ekrökt - klungelen, prutsen

kromme - krom

★ Op 'n kromme vore wördt 't

meeste verbouwd: een
kromme voor is nu eenmaal
langer.

krone - kroon

★ Hi haalt mie de krone van de
kop: hij maakt mij te schande.

kroonlaampe - kroonlamp

kroonstientie - kroonsteentje

kroplappe - een hemd dat
losgemaakt kon worden om de
baby te laten drinken aan de
borst

kroppe -

1. keel

2. krop

kröppel - kreupel

kröppelen, kröppelen, ekröppeld
- kreupel lopen

kröppie - kropje

krubbe

ook: **kruppe** - voerbak of
voergoot voor paarden of koeien

krubbenbieter - een paard dat
uit gewoonte of ziekte steeds in
de krubbe bijt

krudenbotter - kruidenboter

kruderig - gekruid

krukasse - krukas

kruke - kruik

krukie - kruikje

krukke -

1. jaarring

★ Weer 'n krukke d'r bie op:
gezegd wanneer iemand weer
een jaar ouder wordt.

2. kruk

krukken, krukken, ekrukt -

1. sukkelen

2. jaarringen (zn.)

3. krukken (zn.)

krukkerig - niet goed ter been,
zere botten

krulkool - boerenkool

krullen, krullen, ekruld -

1. 't zal d'r um krullen: het gaat
spannend worden

2. krullen

krulspèle - krulspeld

krummelen, krummelen,

ekrummeld - kruimelen

krummels - kruimels

★ Krummels is ok brood: de
kleine dingen hebben ook
waarde.

★ De broodkrummels stekt oe:
je bent overmoedig.

kruudkeze - komijnekaas

kruudkoek - kruidkoek

kruudmoes - streekgerecht,
bestaande uit karnemelk met
rozijnen, worst, spek, gort en
kervel

kruudmoesgruunte - kervel

kruudnaegel - kruidnagel

kruudplässie - paasbroodje

kruun, kruun, ekruud - kruien

kruusbèzen - kruisbessen

kruuskras - kriskras

kruwaeng - kruiwagen

kruzen - kruien

★ Oale huzen det bint kruzen:
wat oud is, is duur in
onderhoud.

ku'j - kun je

kuieren, kuieren, ekuierd -
wandelen

kuierlatten - de benenwagen

kukelen, kukelen, ekukeld -

1. buitelen

2. kraaien van de haan

kukenachtig - dom en
ondoordacht

kukentie - kuikentje

kukie - koekje

kukiestrommel -

koekjestrommel

kulen, kulen, ekuuld - rollen

kulo - zonderling figuur

kummegie - kopje

kunnig - bekend

★ Kunnig volk: bekenden.

kunnigheid - bekendheid

★ Oale kunnigheid: oude bekenden.

kunsie - kunstje

★ Hoe meer kunsies een aap kan, hoe meer of e d'r doen mut: hoe meer je kunt, hoe vaker een beroep op je gedaan wordt.

kunstiesbaene - kunstijsbaan

kuntie - kontje

kupe - kuip

kusjet - corset

kussentog - kussentijk

kuulbaand - oude benaming voor hoepel

kuultie - kuiltje

kuvatte - (oude benaming voor) envelop

kwabbe - kwab

kwaboalen - vis die lijkt op een paling

kwaekerieje - druk geklets

kwalle - kwal

kwalsteren, kwalsteren,

ekwalsterd - de keel schrapen

kwarktaerte - kwarktaart

kwättie - kwartje

★ A'j trouwt kump de gulden op twee kwätties: samen leven, samen delen.

kwebbel -

1. onderkin

2. kletskous

kwekken, kwekken, ekwekt -

1. kwekken

2. kweekgras (zn.)

kwenkopen - aarbeien met een zwart 'neusje'

kwetse - pruim

kwikstāt - kwikstaart

★ Zien vae was 'n kwikstāt: zijn vader was een flierefluiter.

kwoadsprekken, sprekken

kwoad, kwoad esprökken -

kwoadspreken

kwoale - kwaal

L

laampe - lamp

- ★ Gin törf in de laampe, gin öllie in 't vuur: armoe troef.
- ★ Ik heb de laampe al scheef ehangen: ik zit krap bij kas.

laampenkappe - lampekap

laampenpoetser - lisdodde (plant)

laand - land

- ★ Den hef altied laand te koop: dat is een opschepper.

laandstekkertie - landverovertje (kinderspel)

laban - nietsnút, klaploper

lachbujie - lachbui

laedkleppe - laadklep

laegie - laatje

laekentie - lakentje

laempie - lampje

laen, laen, elaene - laden

laendtie - benaming voor een stuk grond (ook gebruikt als veldnaam)

laentie - laantje

laetblujer - laatbloeiër

laete - laat

- ★ A'j te laete in huus komt dan broemt ze; a'j te laete in de kerke komt dan zingt ze: er is altijd wat.

- ★ Laete ha(e)ver kump ok op: wie zich niet haast komt er ook wel.

- ★ Hoe laete is 't naor tied?: hoe laat is het?

laete kerk - de laatste mis op de zondagmorgen

laeter - later

- ★ As Lepie dood is, maag ie laeter Lepie worden: wat bij

jij goochem, zeg.

laetigheid - in de laetigheid: op het laatste moment

laetwaeng - iemand die steeds erg laat is

lak - weinig zout bevattend

lakloage - laklaag

lämmegie - lammetje

lämmegiespap - lammetjespap

lammenaerig - beroerd, niet fit

lämpie

ook: **laempie** - lampje

landbouwschoele - (lagere)

landbouwschool

landingsbaene - landingsbaan

landkaerte - landkaart

langerder - langer

langwaeng

ook: **lankwaeng** - verlengde boerenwagen voor bijv. vervoer van boomstammen; men kende de lange en de korte langwaeng.

langzaege

ook: **lankzaege** - trekzaag

lankuut - languit

lanteern - lantaarn

lanteernpoal(e) - lantaarnpaal

lanter - iemand die een boerderij huurt van een grootgrondbezitter

lapcent - extra cent bij kaartspel

lappe -

1. een lappe van een kjel:

waardeloos persoon

2. lap

lappen, lappen, elapt -

1. repareren; een baand lappen: band plakken

2. lappen

★ Een gezicht van oale lappen: boos kijken.

3. inzetten bij spel

4. Ik bin niet goed op de lappen: ik voel me niet goed.

lappenmane - lappenmand

lāppie - lapje
lāppieskatte - lapjeskat
lāppieskjel
 ook: **lāppieskeerl** - venter met
 textiel
lasse - naad, las
lāssen
 ook: **laesen** - in 't laesen: op het
 laatst
lāst
 ook: **laetst** - laatst
lāstied
 ook: **laestied** - de laatste tijd
latte - lat
latten - latten
 ★ an de latten:
 1. failliet
 2. heel moe
 ★ lange latte: lang iemand
lebmaege - lebmaag
leddertie - laddertje
ledderwaeng - boerenwagen met
 zijschotten
ledenlieste - ledenlijst
lèèftied - leeftijd
leegte -
 1. laagte
 2. leegte
lèèm, lèèm, elèèfd - leven
lèèmds - levends
 ★ Zie hebt wat lèèmds ekreeng:
 bij hen is een kind geboren.
leemkoele - leemkuil
lèèmsdaeng - levensdagen
lèèmsgevoarlijk -
 levensgevaarlijk
lèèmsloop - levensloop
lèèmsmuu - levensmoe
lèèmsonderhold -
 levensonderhoud
lèèmtig - levendig
leenbanke - boerenleenbank
leerschoele - leerschool
leersie - laarsje

leertiesklomp - klomp die van
 boven kort is, met riempje over
 de wreef
leerze - laars
 ★ 'n Stuk in de leerze: dronken
 zijn.
lèèslaampe - leeslamp
lèèsslesse - leesles
leewater - die koe hef 't
 leewater: die koe lijdt aan
 waterzucht
lefdukie - lefdoekje (pochet)
lege - laag
legge - een laag koren op de deel
legkippe - legkip
leigie - leitje
leilatte - liniaal
lekkerties - snoepjes
leng, lèè, eleg - leggen
leppel - lepel
 ★ Hi et een leppel en schit een
 scheppel: hij eet veel maar
 blijft mager.
leppelkost - voedsel dat met een
 lepel wordt gegeten
leppelties -
 1. herderstasje (plant)
 2. lepeltjes
leppen - sabbelen van kalveren
lere - godsdienstles
leren lappe - zeem
lesse - les
leu
 ook: **luu** - lui
 ★ Sommige leu bint net
 klokken, a'j ze niet opwindt
 dan sloat ze niet: sommige
 mensen tonen geen enkel
 initiatief.
leugies - luitjes
leung - leugen
leupen -
 1. houten tonnetje met handvat,
 waarin pannekoekbeslag werd

klaargemaakt

2. liepen (ww)

leuperties - oudere big (boven 8 weken)

leups - loops

leusie - loodsje, open schuurtje

leutie -

1. ouderwets koffiemaatje

2. klein kaartje stopgaren

leverbrieje - liefhebberij, hobby

lèverkwoale - leverkwaal

liemtange - lijmtang

lèvertie - levertje

lichbroen - lichtbruin

lichdag - ★ Bie lichtdag: overdag

lichgevulig - lichtgevoelig

lichgruun - lichtgroen

Lichmissen - Lichtmis

lichstroale - lichtstraal

lichte - ★ Bie 't lichte: overdag

lichte moane - volle maan

lichten -

1. bretels

2. lichten

lichvierig

ook: **lichveerdig** - lichtvaardig

lief -

1. lijf

2. baarmoeder van een dier

3. lief

liefie -

1. vrouwenkledingstuk

2. lijfje

liefzeerte - buikpijn

liek -

1. lijk

2. gelijk

★ liek um leer: met gelijke munt betalen

3. liek uut: rechtdoor

lieken, leek, elekken -

1. gelijk maken

★ dichte lieken: dichtgooien

2. lijken

liekstèè - litteken

liekwaeng - lijkauto

liemaele - lijnmeel

lien, leed, elene - lijden, dragen

★ Kan 't ies al lien?: is 't ijs al sterk genoeg?

liene - lijn, leidse

lieng, leug, elöang - liegen

lientie - lijntje

lienzoed - lijnzaad; hiervan werd lijnmeel gemaakt

liesie - lijstje

liesleerzen - lieslaarzen

liespels - ruimte in het midden van de hooizolder

lieste - lijst

liesterkrallen - lijsterbessen

lieveheersbesie -

lieveheersbeestje

likkerieje - laatste restje uit de pan

likkie - likje

lillekigheid - iets lelijks

lillijk

ook: **lullijk** - lelijk

limaelkoeke - lijnkoek

(veevoer), koek in blokvorm die in stukken werd gebroken en aan het rundvee werd gevoerd.

ling, lag, elèèng - liggen

linkerkaante - linkerkant

linkeroge - linkeroog

linksboam - linksboven

linksdreind - linksdraaiend

linksumme - linksom

lintzaege - lintzaag

lippe - lip

★ Hi hef de lippe op 't derde knoopsgat hangen: hij zit te pruil.

lippen, lippen, elipt -

1. huilen

2. lippen (zn.)

lippie - lipje

literflesse - literfles

löag - leeg

★ Ie hebt niks in te brengen as
löage briefies: je hebt niks te
vertellen.

loage - laag

löagie - laagje

löagstoand - leegstaand

loaten, leut, eloaten - laten

loch - lucht

loederig - niet fit

loek -

1. ik bin d'r loek an: ik ben er
gek op

2. luik

loerbuis - gluurder

lökke - slungelig meisje

lokkebrood - lokaas

lophandig - onbenullig,
onhandig

longontstekken - longontsteking

lood - lood

★ In 't lood ehad: onenigheid
gehad.

loofhärken - hi hef t'r iene hen

loofhärken: hij is niet helemaal
goed snik

look - ui

loonlieste - loonlijst

loonzäkkie - loonzakje

loopbaene - loopbaan

loopgoed - kleding voor door de
week

looplaampe - looplamp

looprekke - looprek

loopschute - iemand die veel op
pad is

löp'e - loopt hij

lopen, leup, elopen - lopen

loperieje - diarree

lopers - loopvarkens

lös -

1. open

2. onstandvastig (van weer)

3. lös-e-neid: kapotte naad (torn)

4. los

★ Doar hebt ze 't kleine vee
löslopen: daar hebben ze last
van vlooiën en luizen.

lösbliem, bleef lös, lös ebleem -
open blijven

lösbraan, braan lös, lös ebraand
- losbranden

lösdreien, dreien lös, lös edreid -
opendraaien

lösbrekken, brak lös, lös
ebrökken - openbreken

löshouwen, houwen lös, lös
ehouwen - doorslaan, losmaken
of openen

löskrieng, kreeg lös, lös ekreeng
- loskrijgen, open krijgen

lösloaten, leut lös, lös eloaten -
loslaten, open laten

lösmaeken, maeken lös, lös
emaekt (emäk) - losmaken, open
maken

lösmeien, meien lös, lös emeid -
gras maaïen

löspries - losprijs

lösßen, lösßen, elöst - het kalf in
't lichaam van de koe doden en
in stukken uit het lichaam
verwijderen

lösşies - losjes

lotse - speen

lotterieje - loterij, verloting

löttie - lootje

louw - louw mak: niet
gemakkelijk, weet niet van
wijken

louw met de pook: dat doe ik
vast niet

louwman - lui en onbetrouwbaar
iemand

loze - open schuur

luchbedde - luchtbed

luchen, luchen, elucht -

1. weerlichten
2. luchten (zn.)
- luchpiepe** - luchtpijp
- luchte** - stallantaarn
- lucifersdeusie** - lucifersdoosje
- lucifershöltie** - lucifershoutje
- luie wiem knopen** - drukkknopen
- lukie** - luikje
- lukken**, lukken, elukt -
 1. zo kan 't wè lukken: zo is 't wel genoeg
 2. lukken
- lulla** - praatgraag iemand
- lulle** - lul
- lullegie** - lulletje
- lullijk** - lelijk
- lusie** - luisje
- lusse** - lus
- lussen**, lussen, elust -
 1. lusten
 2. lussen (bijv.in touw)
- lussie** - lusje
- luu**
ook: **leu** - lui, mensen
- ★ Ärme luu kocht dunne pap: je moet roeien met de riemen die je hebt.
- luudsprekker** - luidspreker
- luun**, luun, elune (eluud) - luiden
- luus** - luis
- ★ A'j vitten wult kö'j wè 'n luus in een schoon hemp vinden: wie wil vitten, kan altijd wel iets vinden.
- luuster** -
 1. soort stof
 2. luister
- luzebos** -
 1. gemeen iemand
 2. luizebos
- luzenkamme** - luizenkam
- luzenlèem** - luizenleven, gemakkelijk leventje

M

mà - maar

- ★ Het valt wè, mà niet met: het valt tegen.
- ★ God gif genezing, mà de dokter strik het geld op: ziek zijn is duur.

maege - maag

maegkwoale - maagkwaal

maegonderzuuk -

maagonderzoek

maegpiene - maagpijn

mael(e)zak - meelzaak, jutezak
waarin de molenaar het meel deed

maelmöppie - biskwietje

Maejenheem - Mariëneem

maen

ook: **män** - morgen

- ★ Hi is de maenköttel nog niet kwiet: hij is nog niet erg op dreef.

maendtie - mandje

maenvrog - morgenvroeg

mäkkelijk - gemakkelijk

- ★ Een koe verget mäkkelijk det 'e kalf is ewes: men vergeet snel dat men zelf ook jong is geweest.

maksterm - wis en zeker
(uitroep)

män

ook: **maen** - morgen

- ★ in de mäntied: 's morgens

mane - mand

mangs - soms

manluu

ook: **malluu**, **manskeerls** of

manskjels - mannen

- ★ Manluu goat noa de kerke um wat te heuren, vrouwluu um

wat te zien: ironisch gezegde.

mänmiddag

ook: **maenmiddag** -

morgenmiddag

männegie - mannetje

mannenstemme - mannenstem

Mänsie - roepnaam

manskjels - mannen

mänvrog

ook: **maenvrog** - morgenvroeg

märgbot - mergpijp

märkolle - vlaamse gaai (vogel)

märktkroam - marktkraam

mä(r)s - mars

(veel gebruikt als veldnaam)

märtelen, **märtelen**, **emärteld** -

1. moeizaam een karwei

verrichten

2. martelen

maskes - marechaussee

maskop - vriend, kameraad

matte - mat

mättie - matje

mechester - manchester (broek)

mechoggel - lelijk mens

mèense - mens

- ★ Die mèensen hebt nog gin naegels um de konte te krabben: die mensen leven in armoede.

mèensenlèem - mensenleven

meepenning - handgeld gegeven bij contractbevestiging aan meid of knecht

meer -

1. wat er nog meer van is:

bovendien

2. meer

meerderweggens - op meer plaatsen

meerkolle - vlaamse gaai (vogel)

meert - maart

meervul - merrieveulen

meertse bujen - maartse buien
meespat - meestal
meestentieds - meestal
meesteweggens - meestal
meibos - bosperceel met jonge eiken, hierin vond in mei seizoenarbeid (eken) plaats
meien, meien, emeid - maaien
meimechine - maaimachine
meisiesnaeme - meisjesnaam
meisiesstemme - meisjesstem
meister - meester, leerkracht van basisschool
meitied - in de meitied: in de maand mei
meizuuntie - meizoentje (bloem)
mekaere - mekaar, elkaar
 ★ Zo hef 't ezetten, zèd de vrouwe en rapen de scheurties van de pispot bie mekaere: daar is niets meer aan te doen.
mekéren, mekéren, mekeerd - mankeren
melk - melk
 ★ De melk kocht bie oe oaver: jouw witte ondergoed komt er onderuit.
melkkanne - melkkan
melkboer - de man die de melk naar de zuivelfabriek bracht, lange tijd gebeurde het dat dagelijks de melkbussen op een lange platte wagen werden opgehaald
melkbreef - melkafrekening
melkbusse - melkbus
melkfebriek - zuivelfabriek
melkflesse - melkfles
melkgeld - geld dat men maandelijks (op de gelddag) ontvangt voor de geleverde melk
melkkaemertie - ruimte voor het melkgerei
melkoamd

ook: **melkenstied** - tijd om te melken ('s avonds)
 ★ Hi is an melkoamd: hij is aan het eind van zijn latijn.
melkrikke - rek voor het drogen van de melkbussen
melkrit - trajekt van de melkboer
melkstuultie - melkstoeltje
melkvaeren, vaeren melk, melk evaerne - melk naar de melkfabriek brengen (met paard en wagen, later met de trekker, nu met de melktankauto)
melkwaeng - melkwagen
memme
 ook: **mämme** - speen, tepel
menander - elkaar
meneuvels -
 1. manoeuvres
 2. rare fratsen
meniere - manier
meraekels - ontzettend, mirakels
mere - merrie (vr. paard)
merenvullegie - merrieveulentje
mergpiepe - mergpijp
merklappe - merklap
merknaeme - merknaam
meschien - misschien
meshoake - mesthaak
meskoare - mestkar
messtreuier - meststrooier
mesvaalt - ruimte bij boerderij waar mest opgeslagen werd
met -
 1. mee
 ★ As alles met löp ... krie'j een lange processie.
 2. met, het vlees waar worst van gemaakt wordt
 ★ As 't met valt.... kö'j wos maeken.
metgeem, gaf met, met egeem - meegeven

metiene - meteen
metkommen, kwam (kwaamp)
 met, met ekommen - meekomen
metlatte - meetlat
metlèem, lèem met, met elèèfd -
 meeleven
metnemmen, nam met, met
 enömnen - meenemen
metrasse - matras
metten, metten, emetten -
 1. meten
 2. metten: bepaald soort gebed
metwos - metworst
 ★ In Salland hoalt ze van een
 kot gebed en een lange
 metwos: in Salland houdt
 men van een kort gebed en
 een lang stuk worst.
meubelplaete - meubelplaat
meubelzaeke - meubelzaak
meugelijk - mogelijk
meugelijkheid - mogelijkheid
meuje - (oud)tante
meung, moch, emeugd - mogen
meze - mees
mezieklesse - muziekles
michel - naar, vervelend persoon
micheltie - klein, tenger iemand
middagslôapie - middagslaapje
middagspot - het warme eten
middelmoate - middelmaat
middenbaene - middenbaan
middendeure - deur van de
 kamer naar het achterhuis
 ★ Het ging d'r deur as de katte
 deur de middendeure: het eten
 was snel op.
middenhaand - in de
 middenhaand: in het midden
 zitten bij het kaarten
midveur - midvoor
middenveur - middenvoor
middenvore - voor die blijft
 liggen als het land aan beide

zijden wordt geploeegd
mie -
 1. ik
 ★ Det lust mie wel: dat lust ik
 wel.
 2. mij
miegempe - mier
miegempennös - mierennest
miegummel - klein kind,
 kruimeltje
miende - mijne
mieng, mieng, emiegd - plassen
miete -
 1. mijt van hout, stro of rijshout
 2. meisjesnaam: Miete
mieteren, mieteren, emieterd -
 smijten, vallen
millendeur - middendoor
miln
 ook: **muln** - midden
milste - middenste
minderzeren - verminderen
minlijk - mager, dun, klein
minne - minne muujte: weinig
 moeite
minnigheid - kleinigheid
minnigsten
 ook: **mennigsten** - datum
minnigte - grote hoeveelheid,
 menigte
minute - minuut
mirgspot - een zwarte
 gietijzeren pot
misse - mis
missendiender - misdienaar
missunen, missunen, missuund -
 misstaan (qua uiterlijk)
mistlaampe - mistlamp
möaltie - maaltje
moaltied - maaltijd
moandagoamd - maandagavond
moandkaerte - maandkaart
möandtie - maandje
moane - maan

moansverduustering -

maansverduistering

möantie - maantje

moat -

1. laag gelegen stuk grond (veel gebruikt als veldnaam)

2. maat, vriend

moate - maat, mate

moatgevuul - maatgevoel

möatie - maatje

modderschute - modderschuit

modersproake - moedertaal, je eigen taal/ dialect

modervlekke - moedervlek

modezaeke - modezaak

moede/mode - mode

★ Veur de moede hem (hebben):
als gewoonte hebben

moezengat - muizegat

moelbaand - muilband

moer ook: **moor** -

1. vrouwtjes konijn

2. bijenkoningin

3. moer, bout

moeren, moeren, emoerd -

1. vernielen

2. moeren (zn.)

moerkniene - moederkonijn

moeroare - dubbele aar aan een halm

moes -

1. muis

2. moes

moespot - stampot

★ de Moespot: naam van
dialektijdschrift voor Salland
en Oost Veluwe

moesstille - muisstil

moetie - moeder

moezen - muizen

★ Wie hadden zo'n schik as
moezen in 't stro: we hadden
veel plezier.

★ Hi kan nog gin moes melken:

hij is erg onhandig.

★ Ik wolle det ik zukke moezen
op zolder hadde:

dat lijkt me zeer aantrekkelijk.

moezennös - muizennest

moi - hallo (begroeting)

molle - mol

mölle - molen

möllegie -

1. molentje

2. molletje

möllenpeerd - grote, robuuste
vrouw

mollenstappe - molleklem

moo - moeder

moonsternemmer -

monsteropnemer (iemand die
monsters neemt van de melk,
waarna de melk wordt
onderzocht in de fabriek)

möppie -

1. koekje

2. mopje

möppiestrommel -

koekjestrommel

morig - bang

mosgruun - mosgroen

mot -

1. stof, fijn afval

2. mot

motorbolle - inseminator die
vroeger met de motor naar de
boerderijen ging

motorkappe - motorkap

motrèeng - motregen

motte - (moeder)varken

mouwe - mouw

★ Den hef pik in de mouwe: die
is sterk.

mu'j - moet je

muujlijk

ook: **mulijk** - moeilijk

muujlijkheid - moeilijkheid

muujte - moeite

muujzaam - moeizaam

mudde -

1. mud

2. moet (ik vorm)

mudzak - zaadzak voor 70 kg

mugge - mug

mulder -

1. soort meikever

2. mulder

mulderieje - molenaarsbedrijf

muldersknecht -

molenaarsknecht

mundtie - mondje

★ Zie mut bie 't vriejen in 't
krasgat goan stoan um een
zuut mundtie te halen: bij het
vrijen is het lastig als je niet
even groot bent.

mure - muur

musie - muisje

muskes - mussen

musse -

1. mus

2. muts

★ Den hef de musse verkeerd
stoan: die is slecht gehumeurd.

★ Ie hebt 't hoge in de musse: je
bent verwaand.

★ Wie de dikste kop hef, krig de
grootste musse:

brutalen hebben de halve wereld.

mussenneister - vrouw die

kanten mutsen uit elkaar haalde,

ze waste en naderhand weer in

elkaar zette

mussie -

1. musje

2. mutsje

mute - in de mute zien:

verwachten

nutten, mos, emut - moeten

muttie - klein moedervarkentje
(zeug)

muu - moc

muurverve - muurverf

N

nāchie - nachtje
nachjak - „Van nachjak töt kistentuug“: titel van Sallandse Folklore show
nachkassie - nachtkastje
nachkeerse - nachtkaaers
nachmisse - nachtmis
nachmoal - avondmaal
nachoele - iemand die laat thuis komt of laat naar bed gaat
nachpönnegie - nachtponnetje
nachsloapers - zwervers die overnachten (bijv. in het hooi)
naegelholt - rookvlees
naegelkeze - komijnekaas, ook kruudkeze genoemd
naegelknippertie - nagelknipper
naekend eersie - sneeuwkllokje (bloem)
naekend - naakt
naeme - naam
naemkaartie - naamkaartje
naemenlieste - namenlijst
naemplaete - naamplaat
naffelkuken - niet volgroeide vrucht bij gevogelte
nāns
 ook: **naens** - nergens
nāppie - napje
nārre - nar
natpanne - oude benaming voor juspan
natslief - oude benaming voor juslepel
nāttie - natje
nave - naaf
neeng - negen
neengoge - negenoog
neengtiene - negentien
neers - aars

negerinne - negerin
neideuze - naaidoos
neien, **neien**, **eneid** - naaien
neigoaren - naaigaren
neimaendtie - naaimandje
neimechine - naaimachine
neischoele - naaischool
neister - naaister
neiwerk - naaiwerk
nekke - nek
neppe - snavel, mond
 ★ De **Neppe**: bijnaam van een veehandelaar.
nerig - ijverig
nerve - nerf
nessik - net goed, de verdiende straf
neug
 ook: **neudig** - nodig
 ★ Den mut **neudig** de biene onder andermans toafel stekken: die moet nodig het ouderlijk huis uit.
neung, **neung**, **eneugd** - uitnodigen
 ★ Loat oe niet **neung**: tast maar toe, pak zelf maar.
neusbuttie - neusbotje
neuze - neus
 ★ Ie hoeft niet meer te nemmen dan iene **neuze** vol: het valt nog wel mee met de stank.
nève - neef
nief - zakmes
niej -
 1. nieuw
 ★ Nieje heren hangt **niej** an 't hekke: nieuwe heren, nieuwe wetten.
 2. benieuwd
 ★ Ik bin d'r **niej** an: ik ben benieuwd.
niejgie - nieuwtje
niejjoar - nieuwjaar

niejmelkt - 'n niejmelkte koe: een koe die pas gekalfd heeft
niejmoeds
 ook: **niejmoods** - modern
niejs - nieuws
 ★ van **niejs**: van voren af aan
niejschierig - nieuwsgierig
niep - hakbijltje met handvat
nieterumme - niet te min, hoe het ook zij
niets - fel, temperamentvol
nikkopen, **nikkopen**, e-nikkopt
 ook: **nikken** - knikkend groeten
noa - erg, na
 ★ 't Was mie mangs net te **noa**: 't ging me soms te ver.
noabers (niet specifiek Sallands) - buren
noabliem, bleef **noa**, **noa** ebleem - nablijven
noad - naad
 ★ Lange **noad**, luie **noad**: gemak dient de mens.
noadaeng - nadagen
noaderbie - dichterbij
nōadtie - naadje
noagenog - nagenoeg
noagoan, **gung** (**gunk**) **noa**, **noa** egoane - nagaan
noajoar - najaar
noakieken, keek **noa**, **noa** ekeken - nakijken
noakommelingen - nakomelingen
noakommertie - nakomertje
nōaldtie - naaldje
noale - naald
nōalen, **nōalen**, **enōald** - zeuren, zaniken
noaloaten, leut **noa**, **noa** eloaten - nalaten
noamelken, melken **noa**, **noa** emölken -

1. doorzeuren
 2. bij het gebruik van de melkmachine werd in het begin de koe met de hand nagemolken.
noametten, metten **noa**, **noa** emetten - nameten
 ★ Hi was an 't **noametten** of e zien portie wè ekreeng had: hij moest braken na overmatig eten of drinken.
noar - naar
noast - naast
 ★ Kan niet ligt op het kerkhof en wul niet ligt d'r **noast**: waar een wil is, is een weg.
nōasten - naaste familieleden, naaste buren
noatied -
 1. na die tijd
 2. najaar
noavaeren, vaeren **noa**, **noa** evaeren - met één paard achter de lijkwagen rijden (ook wel algemener gebruikt: na rijden)
noavroang, vreug **noa**, **noa** evroang - navragen
noawerk - werk dat naderhand nog gedaan moet worden, omdat het niet direct goed gedaan is
noazak - zak onder de naad van een rok (klederdracht)
noazeng, zèè **noa**, **noa** ezeg - nazeggen
noazörge - nazorg
noe - nu
noest - kwast in het hout
noevedan - voortaan, nu
noodklokke - noodklok
noordkaante - noordkant
nös - nest
nösselen, **nösselen**, **enösseld** - nestelen
nösselgaegie - versteviging om inscheuren en verschuiven te

voorkomen
nössie - nestje
nösteren, nösteren, enösterd -
mopperen
nösterig - mopperig
nösterpot - mopperkont,
brompot
nötte - noot
nöttemuskoat - nootmuskaat
nöttenboom - noteboom
nöttenholt - notehout
nöttie - nootje
nullegie - nulletje
numen, numen, enuumd -
noemen
numensweerdig -
noemenswaardig
nummerplaete - nummerplaat
nuren, nuren, enuurd -
hoogdrachtig zijn van een koe

O

oald

ook: **old** - oud

oalderwets - ouderwets

oaldsten - oudste

oale - oude

★ **Oale** honde kö'j slecht blaffen
leren: oude mensen kun je
moeilijk veranderen.

★ **De oale** luu: vader en moeder.

oalejoar - oudjaar

oalejoarsoamd - oudejaarsavond

oalen - 'n oalen: vader

oalengank - het vertrouwde
patroon

★ **Noa de Stöppelhaene** goa'w
weer oonzen oalengank.

öalties - oudjes

oam -

1. oven

2. adem (ook: oasem)

oamd

ook: **oavend** - avond

oamddienst - avonddienst

oamdgebed - avondgebed

oamdgebedtie - avondgebedje

oamdlood - avondlood

oare - ader

oaren gaeren, gaeren oaren,
oaren egaene - aren lezen, aren
verzamelen

oarig - aardig

oarigheid - aardigheid

oas -

1. bij de hand persoon

2. onhebbelijk iemand

3. aas

oasem - adem

oaverbliem, bleef oaver, oaver

ebleem - overblijven

oaverdoad - overdaad

oaverdoadig - overdadig

oaverdreem - overdreven

oaverdriem, oaverdreef,

oaverdreem - overdrijven

oaverdwäs - overdwars

oaverène - overeind

oavergedienen - overgordijnen

oavergeem, gaf oaver, oaver

egeem - overgeven

oavergevilig - overgevoelig

oavergoan, gung (gunk) oaver,

oaver egoane - overgaan

oaverhen - overheen

oaverheuren, oaverheuren,

oaverheurd - overhoren

oaverhoalen, heuld oaver, oaver

ehoalen - overhouden

oaverjoarig - overjarig

oaverkaante - overkant

oaverlangs - in de lengte er
langs

oaverlèem, oaverlèem,

oaverlèèfd - overleven

oaverleng, oaverleng, oaverleg -

overleggen

oaverlien, oaverleed, oaverlene -

overlijden

oaverloaten, leut oaver, oaver

eloaten - overlaten

oavermän

ook: oavermaen - overmorgen

oaverniejs - opnieuw

oaverschriem, schreef oaver,

oaver eschreem - overschrijven

oaverslag - een dag zonder vlees
of spek bij het eten

oaversloan, sleut oaver, oaver

esloane - overslaan

oaverstekken, stak oaver, oaver

estökken -

1. op een andere kar laden (hooi,
stro)

2. oversteken

oavertrekkersmoal

ook: **welkomsmoal** - feestmaal
dat gehouden werd als er nieuwe
buren kwamen

oavertuging - overtuiging

oavertuung, oavertuung,

oavertuugd - overtuigen

oaverveer - ver weg, van verre

oazen, oazen, e-oasd - azen

odeklonje - eau de cologne

oe - jij, jou, jouw

★ A'j doet as een ander, giet 't
oe ok as een ander: doe geen
gekke dingen want daar krijg
je spijt van.

oele - uil

oelenvloch -

1. schemerdonker

2. opening onder de nok van de
boerderij voor de vogels

oeleu

ook: **oeluu** - jullie

oen(t) - jouwe, uwe

oende - de jouwe, de uwe

of etrökken -

1. afgetrokken

2. er slecht uitzien

ofbladderen, bladden of, of

ebladderd - afbladderen

ofbleuten, bleuten of, of ebleut -
de bovenste laag van de grond
eraf halen

ofbliem, bleef of, of ebleem -
afblijven

ofboaken, boaken of,
of eboakend - afbakenen

ofbraan, braan of, of ebraand -
afbranden

ofbrekken, brekken (brak) of, of
ebrökken - afbreken

ofbroake - afbraak

ofdakkie - afdakje

ofdoen, deud of, of edoane -

1. afladen

2. afdoen

ofdokteren, dokteren of,
of edokterd - (vaak) naar de
dokter gaan

★ Hi hef d'r wat of edokterd: hij
is vaak naar de dokter
geweest.

ofdraeng, draeng of, of edraeng -
afdragen

ofdreien, dreien of, of edreid -
afdraaien

ofdreung, dreung of, of edreugd
- afdrogen

offoeteren, foeteren of, of
efoeterd - moppen, foeteren

ofgang -

1. stoelgang

2. afgang

ofgeem, gaf of, of egeem -
afgeven

ofgewassen - vaak gewassen en
daardoor vaal

ofgoan, gung (gunk) of,
of egoane - afgaan

★ Woar ik zwete doar mag mie
het vel ofgoan: ik maak me
niet druk.

ofgriepen, greep of, of egreppen
- afpakken, afgrijpen

ofgruppen, groepen of,
of egrupt - greppels maken voor
afwatering

ofhändig - afhandig

★ Wie hef oe det ofhändig emäk
(emaekt): wie heeft je dat
afgepakt?

ofhoalen, heuld of, of ehoalen -
afhouden

ofkeren, keren of, of ekeerd -
1. vegen: de delle ofkeren

2. afkeren

ofkieken, keek of, of ekekken -
afkijken

ofkleppen, kleppen of, of eklept -
1. afwerken

2. hi klept de hele buurte of: hij gaat alle burens langs
ofklöppertje - verstoppertje
ofknoem, knoem of, of eknoefd - afkluiven
ofkokken, kokken of, of ekokt - voorkoken
ofkokkers - aardappelen die snel tot pap koken
ofkrieng, kreeg of, of ekreeng - afkrijgen
oflopen, leup of, of elopen - aflopen
 ★ Win oe niet op, ie mut ok nog weer oflopen: maak je toch niet zo druk.
oflössen, lössen of, of elöst - aflossen
oflössing - aflossing
ofnemen, nam of, of enömmen - afnemen
ofniefelen, niefelen of, of eniefeld - op een slinkse manier ermee vandoor gaan
ofpoalen, poalen of, of epoald - afpalen (afzetten met palen)
ofproaten, preut of, of eproat - afspreken
ofrien, ree of, of erene - afrijden
ofrikken, rikken of, of erikt (erikkend) - afrasteren
ofroan, reud of, of eroane - afraden
ofroffelen, roffelen of, of eroffeld - afraffelen
ofroppen, roppen of, of eropt - wild eraf rukken
ofruum, ruum of, of eruumd - afruimen
ofschellen, schellen of, of escheld - afschillen
ofschoem, scheuf of, of eschöam - afschuiven
ofschriem, schreef of, of

eschreem - afschrijven
ofsloan, sleut of, of esloane - afslaan
ofsluten, sluten of, of eslöten - afsluiten
ofsluting - afsluiting
ofsluutdop - afsluitdop
ofsnien, snee of, of esnene - afsnijden
ofspèlen, spèlen of, of espèeld - afspelden
ofsprekken, sprak of, of esprökken - afspreken
ofstekken, stak of, of estökken - afsteken
ofstern, stern of, of estörm - afsterven
ofstoan, stund of, of estoane - afstaan
 (vroeger werden kinderen wel eens afgestaan aan familieleden zonder kinderen)
ofstreupen, streupen of, of estreupt - afstropen
ofstrien, stree of, of estrene - tegenspreken, er niet mee eens zijn
oftaekelen, taekelen of, of etaekeld - aftakelen
oftokkeren, tokkeren of, of etokkerd - aftroggelen
oftrèèn, trèèn of, of etrène -
 1. de lengte bepalen door afpassen
 2. aftreden
oftrekken, trök of, of etrökken - aftrekken
oftroem, troem of, of etroefd - afroeven
oftuung, tuung of, of etuugd - aftuigen
ofvèèng, vèèng of, of evèègd - afvegen
ofvoeren, voeren of, of evoerd -

het laatste voer geven
ofvoerpiepe - afvoerpijp
ofvretten, vretten (vrat) of, of
 evretten - afvreten
ofvroang, vreug of, of evroang -
 afvragen
ofwèeng, weug of, of ewöang -
 afwegen
ofwinnen, wun of, of ewunnen -
 afwinnen, de eerste zijn met een
 gelukwens; bijv. met nieuwjaar
ofzaeng, zaeng of, of ezaegd -
 afzagen
ofzakkertie - afzakkertje
ofzeng, zèè of, of ezeg -
 afzeggen
ofzuugkappe - afzuigkap
oge - oog
ok - ook
 ★ Kromholt braandt ok: zo kan
 het ook.
 ★ Ie drinkt ok niet noar det ie
 geld hebt: wat drink jij matig.
old - oud
older - ouder
 ★ Van mien older: van mijn
 leeftijd.
olderdomskwoale -
 ouderdomskwaal
olderen, olderen, e olderd -
 1. ouder worden
 2. ouderen (zn.)
olderoamd - ouderavond
olders
 ook: **oalders** - ouders
oldershuus - ouderlijk huis
oldjoar - oudjaar
ölliekanne - oliekan
öllie - olie
ölliekrabben - olieballen
ölliekruke - oliekruid
öllienötties - pinda's
ölliepöttie - oliepotje
öllieslaeger -

1. soort meikever
 2. olieslager
ölliestien - gladde steen waar het
 scheermes mee geslepen werd
omboch - het uitschot
onbeheurlijk - onbehoorlijk
onbehoalen - onbenullig
onbeschreem - onbeschreven
onbesoesd - onbesuisd,
 onbenullig
onbestörm - bij huisslaching
 van nog maar pas geslacht vlees
 sprak men van 'onbestörm vleis'
onbetuugd -
 1. onbeleerd, nog niet aan het
 tuig gewend
 2. ie könt oe niet onbetuugd
 loaten: je moet iets van je laten
 horen
onbewöang - onbewogen
onbeziens - zonder gezien te
 hebben
onderbokse - onderbroek
onderdeur - onderdoor
onderdoems - stiekem
onderhane - onderhanden
onderhen - onderuit
onderhoalen, onderheuld,
 onderhoalen - onderhouden
onderhold - onderhoud
onderholdsbeurte -
 onderhoudsbeurt
onderkaante - onderkant
onderkinne - onderkin
onderkroepsel - onderkruipsel
onderlippe - onderlip
ondermelk - afgeroomde melk
ondermusse - zwarte muts onder
 de knip- of plooiemuts
onderschoer - inham voor de
 achterdeur van een boerderij
ondersteboam
 ook: **tundersteboam** - omver
ondervroang, ondervreug,

ondervroang (ondervraagd) -
 ondervragen
 onderweggens - onderweg
 onderwiel - ondertussen
 onderzuken, onderzöchen,
 onderzöch - onderzoeken
 onderzuuk - onderzoek
 ondog - ondeugd
 onèem - oneven
 onfesoelijk - onfatsoenlijk
 ongedeuft - ongedooft
 ongedoan - ziek, beroerd
 ongedoane - ongedaan, een fout
 herstellen
 ongeerne - ongaarne
 ongeleufelijk - ongelofelijk
 ongeleuvig - ongelovig
 ongeliek -
 1. verschillend
 2. ongelijk
 ongelöang - ongelogen
 ongemak - ziekte, ongedierte
 ongescheuren - ongeschoren
 ongevuldig - ongevoelig
 ongezoltten - ongezouten
 onliek - ongelijk, niet vlak
 onmeugelijk - onmogelijk
 onmeundig - heel veel
 onneudig - onnodig
 onrechveerdig - onrechtvaardig
 onriepe - onrijp
 ontothane - onttaan, overstuur
 ontevère - ontevreden
 onthoalen, ontheuld, onthoalen -
 onthouden
 onverdaggens - onverwachts
 onveurbereid - onvoorbereid
 onveurdelig - onvoordelig
 onveurstelbaar - onvoorstelbaar
 onveurzichtig - onvoorzichtig
 onvrèe - onvrede
 onweersbuije - onweersbui
 oon - onze
 oong - ogen

oongblik - ogenblik
 oongbroan - wenkbrauwen
 oons - ons
 ★ A'j dialekt könt proaten, mu'j
 het um oons niet loaten:
 spreek gerust je dialekt.
 oonzel - vies, onverzorgd
 persoon
 oonzelig -
 1. traag en futloos
 2. slordig
 oorbelle - oorbel
 oordöppie - oordopje
 oorlogsstoete - oorlogsbrood
 oorpiene - oorpijn
 oorzaeke - oorzaak
 oostkaante - oostkant
 op stèe - meteen, onmiddellijk
 (ook: op stik en stèe)
 op an - er naar toe
 opbrekken, brekken (brak) op,
 op ebrökken - opbreken
 opdaeng - opdagen
 opdreien, dreien op, op edreid -
 opdraaien
 opgaeren, gaeren op, op egaene
 - oprapen
 opgeem, gaf op, op egeem -
 opgeven
 opgraem, graem op, op egraem -
 opgraven
 opgrujen, grujen op, op egruujd
 - opgroeien
 ophaalbrugge - ophaalbrug
 opheung, heung op, op eheugd -
 ophogen
 opjaeng, jaeng op, op ejaegd (op
 ejäg) - opjagen
 opkaemertie - kamertje, meestal
 boven de kelder, waar het
 dienstmeisje sliep
 opklapbedde - opklapbed
 oplappen, lappen op, op elapt -
 provisorisch herstellen

oplopen, leup op, op elopen -
oplopen

★ Win oe niet op, ie mut ok nog
weer oflopen: maak je toch
niet zo druk.

opniej - opnieuw

opreien, reien op, op ereid -
opkammen

opritsen, ritsen op, op eritst -
opschonen van een sloot

opschoem, scheuf op, op
eschöam - opschuiven

opschöttelingen

ook: **opschöttels** - opgroeiende
jongeren

opschriem, schreef op, op
eschreem - opschrijven

opsmoesteren, smoesteren op,
op esmoesterd - opmaken

opsnoem, sneuf op, op esnöam -
opsnuiven

opspöllen, spöllen op, op espöld -
opspelen

opspulen, spulen op, op espuuld -
de was spoelen

opstekken, stak op, op estökken -
1. aansteken

2. opsteken

opvoalen, voalen op, op evoalen -
opvouwen

opzeng, zèè op, op ezeg -
opzeggen

opzet -

1. vruchten op drank

2. opzet

opzolgen, zolgen op, op ezolgen -
1. opkroppen

2. inzouten

opzuken, zöchen op, op ezöch -
opzoeken

orgeldreier - orgeldraaier

orgelspöller - orgelspeler

osse - os

otterdoks - orthodox

P

pachtplaetse - een gehuurde boerderij

pacht - pacht

★ Ik bin oe de pacht niet schuldig: ik hoef aan jou geen verantwoording af te leggen.

pädde - pad

★ een eingwieze pädde: een eigenwijs persoon.

päddenschierter - ontsteking aan het ooglid

padjakker - persoon die niet te vertrouwen is

paegie - paadje

pak - pak

★ Pak kläppe: pak slaag

päkkie - pakje

★ Iederiene mut zien eing päkkie noar de märkt draeng: ieder moet zijn eigen boontjes doppen.

päkkiesdraeger - bagagedrager

palmtakke - palmtak

panies - bomijs

panlatte - panlat

panne - pan

★ Den springt oe de panne nog uut: die wordt je nog de baas.

★ Uut twee pannen bakken: met twee monden spreken.

pännegie - pannetje

pannekukies - pannekoekjes

pannelappe - pannelap

pantuffeltie - pantoffeltje

päppe - tepel

pärtie luu - sommige mensen

paskoele - opslagplaats voor kuilvoer

passe -

1. goed te passe: in een goed

humeur

2. bin ie weer te passe: ben je weer hersteld

3. te passe kommen: een ongeluk krijgen

4. det kump mie goed van passe: dat kan ik goed gebruiken

5. ie bint niet van passe wies: je bent absoluut niet goed wijs

pasterieje - pastorie

peerd - paard

★ Ziekte kump te peerd en giet te voet: ziek worden gaat snel, beter worden nooit snel genoeg.

peerdespul

ook: **perespul** - circus

peerdevolk - soldaten te paard

peerdtie - paardje

peertie - peertje

pekkelvleis - pekelvlees

pellegäste - gepelde gerst

penne -

1. gierig iemand

2. pen

pennen -

1. in de pennen: in de benen, ga eens staan

2. van de pennen gaan: vallen

3. pennen

peppelholt - hout van populieren

peppels - populieren

pepperbeumpje - peperboompje (Daphne mezereum)

pepperbusse - peperbus

peppermölle - pepermolen

peppermuntie - pepermuntje

peppernötten - pepernoten

pere -

1. paarden

2. peer

perebloemen - paardebloemen

perefonds - vroegere benaming van onderlinge

paardenverzekering
perehalster - paardehalster
perekjel - man die veel verstand heeft van paarden

peremärkt - paardenmarkt

perestal - paardestal

perestät - paardestaart

peretaanden - paardetanden

★ Vrollehaanden en peretaanden
maag niet stulle stoan:
vrouwen en paarden horen
altijd bezig te zijn.

perevleis - paardevlees

perezelle - paardetuig

permetoasie - familie en bekenden

pesseel -

1. van pesseel: in de war

2. perceel

pestbuije - pestbui

pestol - pistool

petätter - oplawaai

Peter en Paul - kerkelijke feestdag van Petrus en Paulus (29 juni)

peterköntie - pietluttig iemand

petieje - partij

petret - portret

petrieze - patrijs

★ Minne petrieze: onprettig ('min') persoon.

petrolie - petroleum

petroliekanne - petroleumkan

petrolieaampe - petroleumlamp

petroliestel - petroleumstel

petrone - patroon

pette - pet

★ Loate wie eerst èëm achter de pette kicken: laten we eerst even bidden.

★ Loate wie de pette teeng de zolder gooien: laten we eens flink feestvieren.

pettie - petje

peusie - poosje

peutie - pootje

pianolesse - pianoles

pieje - pij

piel-ente - klein soort eend

pielderer, pielderer, epielder - flitsen (van de bliksem)

piele -

1. penis

2. pijl

pieleboage - pijl en boog

pien in de boek - buikpijn

piene - pijn

pieneköttel - iemand die erg op de centen is

piepe - pijp

★ Deur een dunne piepe kump
weinig rook: het vordert maar
langzaam.

★ Det is mie gin piepe tebak
weerd: dat is waardeloos.

piependöppie - veiligheidsdopje op de pijp

piepenstelle - pijpesteel

pieperd - kleinzerig iemand

pieptebak - pijptabak

piere - pier

★ D'r zal oe nog een piere
ofgoan: je zult het nog
moeilijk krijgen.

piersensoep - vermicelli

pierig -

1. bleek

2. wormstekig

pieterig - klein, min, tenger

pieties - luizen

pietse -

1. twijgje waarmee geslagen werd

2. veel

★ Een beste pietse werk: veel werk.

3. pijl

pietsie - een kleine hoeveelheid

pik-an-de-lippe - likeur
pikkedonker - pikdonker
pikkeduuster - pikdonker
pikken, pikken, epikt -
 1. kleven
 2. pikken
pikkerig - kleverig
pikstrik - gereedschap om zeis te scherpen
pille -
 1. 'n pille brood: een dikke snee roggebrood
 2. de pille: vroegere benaming voor dokter
 3. pil
pillendeusie - medicijnendoosje
pinkenlaand - veel gebruikte veldnaam
pinkenlaendtie - weilandje voor het jongvee
pinne - pin
pionkeren, pionkeren, pionkerd - kermen van pijn
Pisgrete - St. Margriet (20 juli)
pispöttie -
 1. haagwinde (plant)
 2. pispotje
pisse - pis, plas
pitte -
 1. politieagent
 2. pit
plaesie - plaatsje
plaete - plaat
plaetenzaeke - platenzaak
plaetie - plaatje
plaetiezer - plaatijzer
plaetse
 ook: **plaeste** -
 1. boerderij met landerijen
 2. plaats
 ★ Oe tonge zit op een lekkere plaetse: je bent een lekkerbek.
plagge - plag
plaggenhakke - brede hak

plakke - plak
plakkie - plakje
plankie - plankje
plännegie - plannetje
plántie - plantje
plasse - plas
plässie -
 1. krentenbolletje
 2. plasje
plátte - voorhoofd
pláttie - kapje van brood
plekke - plek
plekkie - plekje
plensbujie - plensbui
plere -
 1. ruime hoeveelheid
 2. klap
pleren, pleren, epleerd - smijten
plichtgevuul - plichtsbesef
ploage - plaag
ploagerieje - plagerij
ploageriejgie - det was mà een plaogeriejgie: dat was maar een grapje
ploang, ploang (pleug), eploagd - plagen
ploeg - ploeg
 ★ As de ploeg werkt, roest'e niet: arbeid adelt.
 ★ Hi kump zo achter de ploeg vandan: hij lijkt zo uit de klei getrokken.
plooggek - ijzeren ring op de ploeg om de teugels bij elkaar te houden
plooiusse - witte katoenen muts die gedragen werd na het ruwe werk (klederdracht)
plugge - plug
plukvet - vet om de darmen dat eraf geplukt werd
plume - pluim
plumpen, plumpen, eplumt ook: plumpsen - plonsen

plumpse - grote hoeveelheid
 vloeistof
plusteren - nog iets eten
 (tussendoortje)
poale - paal
pöaltie - paaltje
poas - paars
poasbloemen - narcissen
poaskeerse - paaskaars
poastied - paastijd
poaszoaterdag - paaszaterdag
podde -
 1. in de podde kommen:
 verslonzen, het niet meer
 aankunnen
 2. He'j de podde weer
 eschetten?: ben je weer
 opgeknapt?
poejerdeuze - poederdoos
poelepetätten
 ook: **poelepetæten** -
 parelhoenders
poeperieje - diarree
poere - betonnen voetstuk
poes -
 1. puist
 2. poes
poesterd - onfris persoon
 (letterlijk en figuurlijk)
poesterig - niet erg helder,
 lamlendig
poet - pal; de koe bleef poet
 stoan
poetzak - eigenaardig persoon,
 grappenmaker, rekel
poffbroek - drollenvanger
pokkelen, pokkelen, epokkeld -
 zwaar werk verrichten, hard
 werken
pokkeren, pokkeren, epokkerd -
 peuteren, porren
polka -
 1. soda
 2. polka

polle - pol
pöllegie - polletje
polstässie - polstasje
pompensloan - een pomp in de
 grond slaan
pongel - zak met inhoud
ponne -
 1. det vārken is nog niet an de
 ponne: dat varken heeft nog niet
 het juiste gewicht
 2. nachtjapon
ponteneur - prestige,
 waardigheid
poorten, poorten, epoort -
 onrustig heen en weer lopen van
 de ene ruimte naar de andere
poorthenne
 ook: **poortkonte** - persoon die
 'poort'
poppe - pop
porre - por
pos - paal
pössie - paaltje
postbusse - postbus
postdoeve - postduif
potapen - snotneuzen
potjappel - pootaardappelen
potlaand - Portlandcement
potnat - afgietsel
 (aardappelwater)
potsig - grappig (van personen)
potsmid - roetaanslag aan pot of
 ketel bij open vuur
pottefulie - portefeuille
pottenkieker -
 1. nieuwsgierig iemand
 2. lampje in de keuken
pötterties - pootaardappelen
pöttie - potje
prauwelen, prauwelen,
 eprauweld - pruilen, kniezen
prèekvae - betweterig iemand,
 langdurig verteller
preenspoals

ook: **spreenspoals** - overwegend

prèke - preek

prengel - eigenwijs mirakel

prente -

1. onaangenaam eigengereid

persoon

2. prent

prieskaertie - prijskaartje

prieslieste - prijslijst

priesvraage - prijsvraag

prikkeldroad - prikkeldraad

★ Wat ette wie?

Wiesneuzenzoad en

prikkeldroad: je merkt vanzelf
wel wat we eten.

prinsesse - prinses

proat - geroddel

★ Doar kump proat van: daar
komt geroddel van.

★ Proat mie d'r oaverhen: hou
erover op, praat me er niet
van.

proaten, preut, eproat - praten

proater - det is gin proater: dat
is een stil iemand

pröaties - praatjes

pröatiesmaeker - praatjesmaker

proatiezer - telefoon

proatvolk - mensen die komen
voor een (buur)praatje

★ Doar he'j weinig proatvolk
an: dat is een stille.

proefdreien, dreien proef, proef
edreid - proefdraaien

proeflesse - proefles

proeme - pruim

proemen, proemen, eproemd -
pruimen

proemenboom - pruimeboom

proemenpitte - pruimepit

proemensjem - pruimenjam

proementaarte - pruimentaart

proemtebak - pruimtabak

proementied -

1. ooit

★ Töt in de proementied: tot
ziens (schertsend); we zien
elkaar t.z.t. wel weer.

2. pruimentijd

pronkerd - ijdeltuit

★ Een pronkerd verpronkt
minder, dan een smeerderd
versmeert: ijdelheid is minder
nadelig dan verwaarlozing.

prontig - vlot, stipt, correct

proppe - prop

pröppie - propje

pröttel -

1. rommel

2. groot aantal

prutsläppie - klein stukje stof

pruttelkanne - koffiekann

pruum, pruum, epruufd -
proeven

pruumpie - pruimpje

Pruus - benaming voor Duitsland

pufferties - olieballen

puffertieskroam -

poftertjeskraam

pulf - heel lang hoofdkussen

pumpie - pompje

punnegie - ponnetje

puntbreudtie - puntbroodje

puntldroad - prikkeldraad

puntenlieste - puntenlijst

punteren, punteren, epunterd -

1. de bal met de punt van de
schoen trappen

2. punteren

puntie -

1. pontje

2. puntje

puppie -

1. popje

2. puppy

pusie - puistje

puthoake - haak boven de
waterput

putholt - lang stuk hout
(hefboom)

putte - put

puttie - putje

puunsie - klein kind (liefkozend)

R

rabbat - op rabbat wèen: de hort op zijn

rachelen, rachelen, eracheld - schelden; uitdrukking: schelden en rachelen

raddreier - raddraaier

raegie - wieltje, radertje

raekoele - askuil van het open vuur

raemkezien - raamkozijn

raempie - raampje

raen -

1. 'n raen: een rare

2. raderen

raendtie - randje

raepe -

1. buik

2. raap

ragebolle

ook: **raegebolle** - ragebol

raggen, raggen, eragd - te keer gaan, tieren

rakkerd - lichaam

★ Sloerig in de rakkerd: zich ziek voelen.

rammelschute - iemand die veel op pad is, weinig thuis zit

rammenten, rammenten,

eramment - wild stoeien, ruw en krachtig bewegen

ranglieste - ranglijst

rap - vlug, snel

★ Den is rap van achteren: die heeft last van diarree.

rap en roet - Jan Rap en zijn maat

rapklomp - gebarsten klomp

rappigheid - gauwigheid

raspeerd - raspaard

rätse - rats

★ In de rätse zitten: in de puree zitten.

rave - raaf

rebärber - rabarber

rechdag hoalen, heuld rechdag, rechdag ehoalen - de orde herstellen

rechdeur - rechtdoor

rechtsboam - rechtsboven

rechtsdreiend - rechtsdraaiend

rechsumme - rechtsom, naar rechts

rechterkaante - rechterkant

rechteroge - rechteroog

rechtervoort - tegenwoordig

rechveerdig - rechtvaardig

rechzaeke - rechtszaak

rediesies - radijsjes

ree -

1. niet zelfgemaakt (kleding)

2. ree

reekalfies - reekalfjes

rèèng - regen

rèèng, rèèng, erèèngd - regenen

rèèngboage - regenboog

rèèngbuje - regenbui

rèèngderig - regenachtig

rèèngjasse ook **rèèngjässe** - regenjas

rèèngjässie - regenjasje

rèèngpiepe - regenpijp

rèèngputte - regenput

★ Veur dös ling achter de rèèngputte: iets niet kunnen of mogen doen, terwijl de mogelijkheid binnen handbereik is.

rèèngtonne - regenton

refelen, refelen, erefeld -

1. draadjes van boontjes afhaken

2. rafelen

★ Bidden töt oe de lippen refelt: heel lang bidden en smeken.

regels -

1. menstruatie

2. regels

reikamme - luizenkam

reize - reis

rek -

1. elastiek

2. rek

rekken, rekken, erekkend -

1. rekenen

2. rekken (vervoeging: rekken,
rekken, erekt)

rekken-somme - rekensom

remöllie - remolie

renne - ren

renpeerd - renpaard

repe - streng waarmee het paard
aan de wagen werd gebonden

★ Vrogger was 't mie een koe
weerd, mà noe nog gin repe:
vroeger was 't me veel waard,
nu niet meer.

repen -

1. grens, schreef

★ Hi hef oaver de repen
estoane: hij is over de schreef
gegaan.

2. repen

reppel - stijl waaraan koe op stal
werd vastgebonden

reppelen, reppelen, ereppeld -

1. donderjagen

2. beklommen van soortgenoten
door tochtige koe

reren, reren, ereerd -
schreeuwen

reuken, reuken, ereukt -

1. roken (vt. van ruiken)

2. roken van vlees

reukvleis - rookvlees

reupe - ruif

reupen, reupen, ereupt - het
reiken naar gras door de koeien
achter de afrastering

reuren, reuren, ereurd

ook: **ruren** -

1. bewegen

2. roeren

reusie -

1. roosje

2. reusje

reusies - roosjes

★ Reusies maeken: het gebruik
om samen met de buren
papieren roosjes te maken
voor een ereboog t.g.v. een
huwelijk.

reuster - rooster

reusteren, reusteren, ereusterd -
roosteren

reuterén, reuterén, ereuterd -
bewerken van vlas

reziénen - rozijnen

reziénenbrood - rozijnenbrood

reziénties - rozijntjes

riaal - royaal

ribbe -

1. rib

2. ribbe

ribbeltie - kleine oneffenheid

ribbensmeer - pak rammel

richter - korter van afstand

richtingánwiezer -

richtingaanwijzer

riebaene - rijbaan

riebewies - rijbewijs

riege - rij

★ Riegt oe: sluit je aan in de rij!

★ In de riege lopen: in de pas
lopen, geen gekke dingen
doen.

rieheugte - rijhoogte

rieke - rijk

riekeluu - rijkelui

rieleerzen - rijlaarzen

rielesse - rijles

riemen, riemen, eriemd -

1. rijmen

2. riemen (zn.)

rien, reed, erene - rijden

rieng, reeg, ereeng -

1. rijgen

2. rijen maken (vervoeging:

rieng, rieng, eriegd)

riepe - rijp

★ **Riepe**, riepe gäste: Sallandse volksdans.

riepeerd - rijpaard

riepen, riepen, eriept - rijpen

rieschoele - rijschool

rieschoolholder -

rijschoolhouder

riestebriej - rijstebrij

riesttoafel - rijsttafel

rietkraege - rietkraag

rietmatte - rietmat

rieze - rijshout

riezebessem - bezem gemaakt

van berketakjes met enkele
bremtakjes

riezebos - gebundelde bos

rijshout

rieziemiete - stapel rijshout

rikke - slaapplaats voor kippen

★ Doar hebt wè meer haenties
ekreid die 's maens dood
onder 't rikke laag: je moet
niet te vroeg juichen.

rikken, rikken, erik (erikkend)

ook: **fruchten**, **vrèen** - afrasteren

rikkenpoal - paal voor

afrastering

rikkens - afrastering

rille - bijeengeharkte rij hooi of
gras

rimmetiek - reumatiek

ringegie

ook: **ringie** - ringetje

ringslöttel - ringsleutel

ritnoale - ritnaald, larve van een
kniptor

ritse -

1. rij, sliert

2. rits

ritsels - ritsels in de hoed: gekke
kuren

röadseltie - raadseltje

röafie - korstje op een wond

Roalter wind - Raalter bluf

roam - sprong, greep (naar iets)

roan, reud, eroane - raden

röatelen, röatelen, eröateld -

reutelen

roazekoppen, roazekoppen,

eroazekopt - razen, veel lawaai

maken

robeten - rode bieten

robol

ook: **roebol** - paardestaart (soort
onkruid in het weiland)

rodden, rodde, erod-

1. snel rijden

★ Zie goat doar rodde op de
fietse: ze zijn daar aan het
crossen op de fiets.

2. slecht groeiende varkens

roe -

1. are, het honderdste deel van
een bunder

2. roede

3. roe

roef -

1. ogenblik; in een roef: heel
snel

2. roef

roegiezelen, roegiezelen, roe

egiezeld - vorst waarbij rijp
ontstaat

roeispoane - roeispaan

roeken, reuk, erökken -

1. ruiken

2. roeken (zn.)

roene - ruïn

roepe - rups

roepnaeme - roepnaam

roesterig - roestig, bruin gevlekt

roestvlekke - roestvlek
roet -
 1. onkruid
 2. roet
roete - ruit
roetenoas - ruitenaas
roetenwisser - ruitenwisser
roetzak - zak aan de dorsmolen waarin het onkruid uit het koren (vooral wikke) werd opgevangen
roew en rood - onverzorgd
roew - ruw
roewen - 't is een roewen: het is een ruw en ruig iemand
roewigheid - rommel
roewsten - ten roewsten: ruwweg, ongeveer
roewvoer - ruwvoer
roezen, roezen, eroesd - schatten
roggebloemen - korenbloemen
roggebouw - oogsttijd van de rogge
rok -
 1. gammel
 2. rok
rökkie - rokje
rolle -
 1. rol (o.a. landbouwwerktuig om het land te rollen)
 2. rolpens
rollemans - woonwagenbewoners
roltrappe - roltrap
rondköttelen, köttelen rond, rond ekötteld - rondrentelen
rondreize - rondreis
rondumme -
 1. grote snee van roggebrood of krentenwegge
 2. rondom
 ★ Wie rondumme in 't zoad zit, kik niet op een keurntie: waar veel is hoeft men niet te sparen.

rondvraage - rondvraag
ronge - ijzeren steun aan de ladderwagen waar een balk inpast
ronneken, ronneken, eronnekt - hinniken
rookbomme - rookbom
rookplume - rookpluim
ropnaegel - ingescheurde nagel
roppen, roppen, eropt - trekken, rukken, ruw afplukken
ropperig - rafelig
rössen - biezen
roterkolk - kolk voor bewerking van vlas
rotstreke - rotstreek
rotte -
 1. rat
 2. rotte
röttie -
 1. vuurwerk
 2. ratje
rouwkaerte - rouwkaart
roze -
 1. roos
 2. roze (kleur, nu andere uitspraak)
rozenstroeke - rozestruik
rubberleerzen - rubberlaarzen
rubberzolle - rubberzool
rugge - rug
ruggie - ruggetje
rugpiene - rugpijn
rukkie - rukje
rullegie - rolletje
rummeltie - rommeltje
rundtie - rondje
rupsenploage - rupsenplaag
russeltie - roesje, plooi
rustplaatse - rustplaats
ruun, ruun, eruud - ruien

S

's **anderdaengs** - de volgende dag
 's **andersmaens**
 ook: 's **andersmäns** - de volgende morgen
 's **andersoamds** - de volgende avond
 's **mäns**
 ook: 's **maens** - 's morgens
 's **nommedaengs**
 ook: 's **nommes** - na de middag
 's **oamds**
 ook: 's **oavends** - 's avonds
saem
 ook: **saemp** - samen
santeren, santeren, esanterd - zeuren, mompelen
santerpiepe - zeurkous
saps - niet völle saps: niet veel soeps
schaam, schaam, eschaafd
 ook: **schaem** - schaven
schabulen, schabulen, schabuuld - opruimen en aanvegen rondom de boerderij
schae - shade
 ★ Wie vee hef, mut schae lien.
schaekelklokke - schakelklok
schaekpetieje - schaakpartij
schaelijk - schadelijk, met veel leedvermaak
 ★ Den licht zo schaelijk, doar mut geld bie: die licht als een boer die kiespijn heeft.
schaeltie - schaalte
schaemen, schaemen, eschaemd - schamen
schaetse - schaats
schaetsenlopen, leup schaetsen, schaetsen elopen -

schaatsenrijden
schaeve
 ook: **schave** - schaaft
schäffen, schäffen, eschäft - blaffen
schäffertie - klein waaks hondje
schale - schaal
Schalkbattem - niet bestaand dorp (schertsend)
schane - schande
scharrelebongs - op scharrelebongs goan: de hort opgaan
schatrieke - schatrijk
scheerkaante - zijkant
scheerschoem - scheerschuim
scheertie - schaatje
scheid - grens
scheidsvore - voor, op de grens van twee akkers
scheitleerze - bangerik
schel -
 1. scheef
 2. schel
scheldnaeme - scheldnaam
schelle -
 1. bel
 2. schil
schelmessie - schilmesje
schelms -
 1. oneerlijk
 2. schelms
schemerlaampe - schemerlamp
schemme - schaduw
schenne - scheen
scheppe - schep
schepselsmane - inhoudsmaat; 1/3 of 1/4 hectoliter, bij aardappelen 1/3 mud
schere - schaar
scherenslieper - scharenslijper
scheresliepen, sleep scheren, scheren esleppen - scharenslijpen
scherpdroad - prikkeldraad

scherpemuntie - pepermuntje
scheurgerei - serviesgoed
scheurwerk - aardewerk
scheuvels - (oude benaming voor) schaatsen
schiddeldraffie - sukkeldrafje
schiddelen, schiddelen,
 eschiddeld - op een sukkeldrafje lopen
schiem - schijven
schier -
 1. bedorven (ei)
 2. er goed uitzien
 3. schier
schieren, schieren, eschierd -
 eieren keuren op bederf
schietbaene - schietbaan
schieten, scheut, eschödden -
 schieten
schieuw
 ook: **schiw** - vogelverschrikker
schieve - schijf
schilderieje - schilderij
schimme - schim
schinken - ham
schinne - roos (haar)
schithakke - hiel van een paard of koe
schitlappe - lap om de enkel van een paard
schitsen, schitsen, eschitst - het
 langs elkaar schuren van de
 binnenenkels
schoal - ondiep
schoale -
 1. veerpont
 2. schaal
schoap - schaap
 ★ Elk schoap mut an zien eing
 poten hangen: ieder moet zijn
 eigen boontjes doppen.
schoapekoppen - hortensia
 (heester)
schoapenlaand - land voor de

schapen
 (veel gebruikte veldnaam)
schöapie - schaapje
schoapscheren, scheren
 schoapen, schoapen escheuren -
 het scheren van schapen
 ★ Noe kump het schoapscheren
 an: nu moet het gebeuren.
schobbejak -
 1. koe die zich vaak schuurt
 2. schurk
schobben, schobben, eschobd -
 schuren vanwege de jeuk
schobpöale - paal waarlangs het
 vee zich kan schuren
schoefdaele - directoire
schoefdeure - schuifdeur
schoeftrompet - schuiftrompet
schoelbanke - schoolbank
schoele - school
schoeljeugd - schooljeugd
schoeljoar - schooljaar
schoelmeister - schoolmeester
 (nu: leraar basisonderwijs)
schoelonderzuuk -
 schoolonderzoek
schoelplein - schoolplein
schoelreisie - schoolreisje
schoeltasse - schooltas
schoeltied - schooltijd
schoelwichter - schoolkinderen
schoelziek - schoolziek
schoelzwemmen -
 schoolzwemmen
schoem, scheuf, eschöam -
 1. schuiven
 ★ Die vrouw mut van 't joar
 weer schoem: die vrouw is
 weer in verwachting.
 2. schuim (zn.)
schoemachtig - schuimachtig
schoembekken, schoembekken,
 eschoembekt - schuimbekken
schoemen, schoemen, eschoemd

- schuimen
schoenendeuze - schoenendoos
schoenenzaeke - schoenenzaak
schoenlappertie -
 1. soort kever
 2. schoenmaker
schoensmeerdeuze -
 schoensmeerdoos
schoenzolle - schoenzool
schoer - onweersbui
schoeren, schoeren, eschoerd -
 schuren
schoermechine - schuurmachine
schoerpepier - schuurpapier
schoert - ★ Het schoert'r: er is
 onweer op komst.
schoeve - schuif
schof -
 1. tijd, poos
 2. schoft van een dier
schofel - grote bats
schoffen, schoffen, eschoft -
 schaften
schöffie -
 1. poosje
 2. schoftje, hoge rug
schoftied - schafttijd, pauze
schokscholderen,
 schokscholderen,
 eschokscholderd - de schouders
 ophalen
schöl -
 1. scheef
 2. sceel
scholderbaendtie -
 schouderbandje
scholderheugte -
 schouderhoogte
scholderklöppie -
 schouderklopje
scholdertasse - schoudertasje
schölk - schort
schone - schoon
schongelen, schongelen,

eschongeld - slenteren, doelloos
 rondlopen
schoolmestgat - stortplaats bij
 vroegere gasfabriek in Raalte,
 gelegen bij vroegere openbare
 school
schoonvae - schoonvader
schoonvolk - aangetrouwde
 familie
schoonzunne - schoonzoon
schoren, schoren, eschoord -
 1. steunen
 2. steunbalken (zn.)
schörf - schurft
schostien - schoorsteen
schostienbraand -
 schoorsteenbrand
schostienkappe -
 schoorsteenkap
schostienmantel -
 schoorsteenmantel
schostienpiepe - schoorsteenpijp
schostienvèger -
 schoorsteenveger
schötte -
 1. op schötte: er zit schot in
 2. scheut
schöttel - schotel
schötteldoek - vaatdoek
schötteltie - schoteltje
schraege - schraag
schram -
 1. mager, slechtgroeiend dier
 2. 'n schram van 'n kjeltie: een
 klein mager ventje
schramme - schram
schrieflesse - schrijfles
schriem, schreef, eschreem -
 schrijven
schroa - schraal
schrobzaege - schrobzaag
schroem, schroem, eschröam
 (eschroefd) - schroeven
schroemdreier - schroevedraaiër

schroeten, schroeten, eschroet - bepaalde manier van hoesten
schroeve - schroef
schroonselen, schroonselen, eschroonseld - een schaafwond oplopen
schrufie - schroefje
schrujen, schrujen, eschruujd - schroeien
schuddekoppen, schuddekoppen, eschuddekopt - nee schudden
schuddekul - gelei rand om de hoofdkaas
schuken, schuken, eschuukt - schuren vanwege de jeuk
schuldgevuul - schuldgevoel
schuppe - schop
 ★ Die kjel is zo lui, die mut ze een zadel op de schuppe maeken: die man is vreselijk lui.
schuppenoas - schoppenaas
schuppie - schopje
schure - schuur
 ★ Grote schure weinig braand, 'n grote kop mā gin verstaand: veel drukte om niets.
 ★ Ie mut 't huus bie de schure loaten: je moet de dingen in de juiste verhouding zien.
schute - schuit
schutie - schuitje
schuulnaeme - schuilnaam
schuulplaetse - schuilplaats
schuumsपोane - schuimspaan
schuuns - schuin
schuunsपोale - steunpaal, geplaatst op hoeken
schuuntie - schoentje
seert - sajat
segaere - sigaar
segaerendeusie - sigarendoosje

segaerenzaeke - sigarenwinkel
segrette - sigaret
siepen, siepen, esiept -
 1. huilen
 2. sijpelen
siepeugie - bijna dichtgeknepen tranend oog
sih - hé (uitroep)
sikke -
 1. kattig meisje
 2. sik
sikkebok - mannetjesgeit
sikkenschuurtie - geitenschuurtje
simtouw - dun bindtouw
singhoar - pees
sintelbaene - sintelbaan
sisteren, sisteren, esisterd - sissen
sjaggelen, sjaggelen, esjaggeld - snoepen, snaaien
sjakkeren, sjakkeren, esjakkerd - rennen, heel snel opschieten
sjanken, sjanken, esjankt - huilen
sjoksen, sjoksen, esjokst - onbeheerst lopen
slabbe - slab
släbbegie - slabbetje
slabben, slabben, eslabd ook: **slappen** - morsen
slachen, slachen, eslacht ook: **slächen** - slachten
slachterieje ook: **slächterieje** - slachterij
slaegerieje - slagerij
sla(e)teren, slaeteren, eslaeterd -
 1. alles laten slingeren
 2. morsen
sla(e)terieje - het laten slingeren van spulletjes
sla(e)terkonte - slordig persoon
sla(e)terpaegie - paadje dat ontstaan is door geknoei (of

doordat bijv. meel uit een kapotte zak viel)

slag - op slag: direct

slag op slag: keer op keer

slagroomtaarte - slagroomtaart

slakke - slak

★ Een slakke en een haeze hebt gelieke nieuwjoar: we hebben allemaal tegelijk nieuwjaar.

slakkenmaele - kunstmest

★ Thomas slakkenmaele: de eerste kunstmest.

slāngegie

ook: **slāngie** - slangetje

slapperieje - gemors

slee -

1. wrang, stroef

2. slee

sleiferig - slordig lijkend, onverzorgd

slemse - slap aftreksel van iets; bijv. koffie

slepkoare - kar met twee grote wielen en een klein wiel (kiepkar)

slepkonte - iemand die veel op pad is

slepperieje - gesleep

sleten

ook: **slieten** - zolder van losse planken boven de deel

slette - slet

sleufie - gleufje

sleutie - slootje

sleutiespringer -

1. gezegd van iemand die geen zwaar werk doet

2. slootjesspringer

slief

ook: **sleef** - soeplepel

sliepstien - slijpsteen

★ Wè een koetse, mà gin sliepstien bie de putte: daar telt alleen de uiterlijke schijn.

sliere -

1. slungel

2. rij

3. sliert

slieren, slieren, eslierd - glijden

slieten, sleet, esletten -

1. slijten

2. planken van de zolder in een boerderij (zn.)

slieterieje

-slijterij

slikkeren, slikkeren, eslikkerd - een restje lekkers opsmikkelen

slikkerieje - lekkernij

slim -

1. heel erg

★ Honger is niet slim as t'r mà een pot op het vuur hangt: klagen zonder reden is niet moeilijk.

2. slecht van kwaliteit

★ 't Is een slimmen: het groeit slecht.

3. slim

slipjasse ook **slipjasse** - jacquet

slippe -

1. hemd

★ Veur die auto hè'k de slippe niet lank genug: zoiets kan ik niet betalen.

2. slip

sloaöllie - slaolie

sloapen, sleup, esloapen - slapen

sloapers - slapers, logees

★ Alle sloapers bint nog gin snurkers: je moet niet generaliseren.

sloapgelèngheid -

slaapgelegenheid

sloapkaemer - slaapkamer

sloapkaemerdeure -

slaapkamerdeur

sloapkaemertie - slaapkamertje

sloapmussie - slaapmutsje

sloapoong - slaapogen
sloapplaetse - slaapplaats
sloat -
 1. sla (groente)
 2. slaat (ww. vorm)
sloavinke - slavink
slobber -
 1. nat varkensvoer
 2. slobber
slodderfokse - sloddervos
slodderig - slordig
sloeken, sloeken, esloekt
 ook: **sloeken**, sleuk, - eslökken
 1. gulzig eten of drinken
 2. slikken
sloerig - niet fit
slof -
 1. niet vers
 2. enigszins vochtig
sloff - slof
slok -
 1. los, niet strak
 2. slap
 3. slok
slökkie - slokje
slomp - grote hoeveelheid vocht
slonne
 ook: **slonde** - werkschort
slonze - slons
slootkaante - slootkant
slop -
 1. opening naar hooizolder
 2. slop
sloperieje - sloperij
slöttel - sleutel
slöttelbos - sleutelbos
slöttelen, slöttelen, eslötteld -
sleutelen
slöttelgat - sleutelgat
slöttelhanger - sleutelhanger
slötteltie - sleuteltje
slöttie - slotje
sluffies -
 1. briketten

2. slofjes
sluten, sleut (sluten), eslöten -
 sluiten
slutingstied - sluitingstijd
sluusdeure - sluisdeur
sluutbolten - sluiting aan de
 binnenkant van het kozijn voor
 het venster
sluutsie - solutie
sluutspèle - veiligheidsspeld
smak -
 1. grote hoeveelheid
 2. smak
smakken, smakken, esmakt -
 1. onbehouden lopen
 2. smakken
smakkerd -
 1. leperd
 2. klap
 3. val
 4. smakker
smakpoten - grote voeten
smakvoeten - grote voeten
smeerdeuze - smeerpots
smeerkeze - smeerkaas
smeerkroam - vuile rommel,
 vieze onfrisse boel
smeeröllie - smeerolie
smeerpöttie - smeerpotje
 ★ Ik wul d'r niet as smeerpöttie
 bie lopen: ik wil niet het
 vijfde rad aan de wagen zijn.
smeertodde - smeerpots
smeerzalf - smeierzalf
smeigelen, smeigelen, esmeigeld
 ook: **smiegelen** - iemand naar de
 mond praten
smeu -
 1. lenig
 2. jeugdig
 3. smeu
smeugeltie - kleine rakker
 ★ Klein smeugeltie in de
 berrestèe gif de grote

mèensen vrèè: de geboorte van een kind geeft vreugde.

smidskinder - de kinderen van de smid

★ **Smidskinder** bint wè vonken ewend: zij kunnen wel tegen een stootje.

smiespelen, smiespelen, esmiespeld - fluisteren

smiesterd - geslepen iemand

smiesterig - vuil, smerig, gemeen

smiet - smiet oe daele: ga zitten

smieten, smee, esmetten - smijten

smiksmoezen, smiksmoezen, esmiksmoesd - geheimzinnig fluisteren

smitte - roet, zwarte aanslag

smoddelen, smoddelen, esmoddeld - onzorgvuldig te werk gaan

smoddelig - vies

★ **Smoddelig** weer: miezerig weer.

smoesterig - vuil, smerig

smoksen, smoksen, esmokst - onbehouwen lopen

smolt - smeersel op brood; gemaakt van olie, meel en zout

smoorders - gebakken krielaardappelen

smorrepot - koffiepote

smotten, smotten, esmot - motregen

snaaien, snaaien, esnaaid -

1. betrappen
2. snoepen

snaaierd -

1. snoeperd
2. mond

snaaierieje - snoeperij

snaere - snaar

snarre - kattig meisje

snauwtane - grote hoektanden

snee -

1. sneeuw
2. snede gras
3. snee

sneeballe - sneeuwbal

sneebuie - sneeuwvui

snegie - sneetje

sneeklökkie - sneeuwklókje

sneepoppe - sneeuwpop

sneeschoeve - sneeuwschuif

sneevlokke - sneeuwvlok

sneidig - slank

snelkokpanne - snelkookpan

sniebone - snijboon

sniebonenmölle - snijbonenmolen

snieder - kleermaker

sniejen, sniejen, esniejd - sneeuwen

sniemechine - snijmachine

snien, sneed, esnene - snijden

★ Hi wil twee ruggen uut ien vårken snien: hij wil het onderste uit de kan hebben.

sniesel - gehakt stro; het stro werd in de snieselbak of snieselzomp gelegd en in stukjes gehakt door de snieselmechine

snieselbak - langwerpige bak waarin de bossen stro werden gelegd

snieselmechine - machine om stro te hakken/snijden

snieselzomp - zie snieselbak

snikhiete - snikheet

snippe -

1. kattig meisje
2. oliesnip
3. snip (vogel)

snipsnotterieje - kleinigheid, futiliteit

snister -

1. soort vuurwerk

2. met 'n snister oflopen: met een sisser aflopen
 3. een goeien snister op: te veel gedronken
snisteren, snisteren, esnisterd -
 1. snel rijden
 2. spetteren in de pan
snit -
 1. snede gras
 2. snit
snoem, sneuf, esnöam -
 1. snuiten
 2. snuiven
snoeshaene - snoeshaan
snoete - snuit
snore -
 1. onderdeel van een zeis
 2. kattig meisje
 3. snaar
snorre - snor
snorrebot - botje uit een varkenspootje dat men aan een touwtje liet snorren
snörregie - snorretje
snorrepiepe - pijp vol tabaksvocht
snotneuze - snotneus
snotterbelle - snotterbel
snotterdop - wijsneus
snotterig -
 1. bekaaid
 2. snotterig
snotterneuze - snotneus
snujen, snujen, esnuujd - snoeien
snuujmes - snoeimes
snuujschere - snoeischaar
snupen, snupen, esnuupt - snoepen
snuperd - snoeperd
snuperig - snoeperig
snupie - snoepje
snuup - snoep
snuupcent - snoepcent

snuupgoed - snoepgoed
snuupkroam - snoepkraam
soaters - zaterdag
soepgruunte - soepgroente
soezebolle - gemakzuchtig iemand
soezen, soezen, esoesd -
 1. suizen
 ★ Ik dank oe det' zo soest: heel erg bedankt.
 2. licht slapen
soldoat(e) - soldaat
somme - som
soppnen, soppen, esopt -
 1. morsen
 2. soppen
spaen, spaen, espaed - spitten
spalteren, spalteren, espalterd - vreemde bewegingen maken met benen of poten
spantouw - touw waarmee de achterpoten van een lastige koe werden vastgebonden tijdens het melken; tegenwoordig wordt daarvoor meestal een spanbeugel gebruikt
spanzaege - spanzaag
sparre - spar
spättelen, spättelen, espätteld - spartelen
spättelviever - spartelvijver, ondiep water
speciemölle - cementmolen
speek - spaak
spekhässie - uitgebakken plakje spek
speklappe - speklap
spekläppie - speklapje
spekzwoare - spekzwoerd
spèle - speld
sperziebeunties - sperzieboontjes
speurneuze - speurneus
spiejbak - bakje waarin men

overtollig tabaksvocht spuugde

spieje - speeksel, spuug

spiejen, spuuje, espujen - spugen

★ Den kan nog niet hem

(hebben) det ie 'm in de oong

spiejt: die is erg kleinzerig.

spieker -

1. landhuis

2. spijker

spiele - spijl

spieltie - spijltje

spierpiene - spierpijn

spiertie -

1. klein, weinig

2. sprietje

3. spiertje

spietfossen - bundeltje touw

voor het afsluiten van zakken

spille - spil

spinde

ook: **spinne** - brood- en

servieskast

★ Spinde: straatnaam.

spinne - spin

spinnejaeng - met de ragebol

iets schoonmaken

spinnekop - spin

spinnekopsnös - spinneweb

spinnen, spun, espunnen -

1. een weekje wintervakantie

voor de dienstmeid

2. spinnen

spinnerieje - spinnerij (waar wol

gesponnen wordt)

spinnevoeten - uitgeput zijn

splete - spleet

splitpenne - splitpen

spoane - spaan

spoarbanke - spaarbank

spoarbukie -

1. spaarboekje

2. spoorboekje

spoaren, spoaren, espoard -

1. sparen

2. de sporen geven

3. houten balken (zn.)

4. sporen (zn.)

spoaarpöttie - spaarpotje

spoers - sporen (van kar)

spoersnee - vers gevallen
sneeuw

spölgelèengheid -

speelgelegenheid

spölgoed - speelgoed

spölhuus - speelhuis

spölketier - speelkwartier

spöllen, spöllen, espöld -

1. spelen

2. spellen

spöller - speler

spölling - speling

spölplaetse - speelplaats

spölruimte - speelruimte

spöls - speels

spöltuin - speeltuin

spoor -

1. spoorweg(overgang)

2. spoor

spoorbaene - spoorbaan

spoorbrugge - spoorbrug

spoorzuken - spoorzoeken

spothemp - overhemd

spottasse - sporttas

spouwmuure - spouwmuur

spreien, spreien, espreid -

opmaken van bed

sprekbeurte - spreekbeurt

spreu - ruw, schraal, droog

(huid)

sprikke - lang, mager persoon

sprikkelties - het dunste

sprokkelhout

springpeerd - springpaard

sprinkhaene - sprinkhaan

sproake - spraak, taal

sproan - spreekwen

sprujen, sprujen, espruijd -

sproeien

sprujer - sproeier
spruties - sproetjes
spuitbusse - spuitbus
spuitlappe - spatlap
spulen, **spulen**, **espuuld** -
 spoelen
spullegie -
 1. klein boerenbedrijf
 2. spulletje
sputterlappe - zie spuitlappe
spuulbak - spoelbak
staatslotterije - staatsloterij
staeken - staak (lange paal)
stallanteern - stallantaarn
stalluchte - stallamp,
 stallantaarn
stalreppel - paal waaraan koe in
 de stal werd gebonden
stämmegie - stammetje
stammig - kort en gezet
stange - stang
stangie - stangetje
stapelbedde
 ook: **staepelbedde** - stapelbed
stappe -
 1. klem
 2. stap (ww. vorm)
statbaene - startbaan
stät - staart
 ★ Kom ie oaver de hond, dan
 kom ie oaver de stät: als je 't
 ergste gehad hebt, dan kom je
 er wel.
stätbot - staartbeen of stuitbeen
stätbuttje - staartbeentje
stätännegie -
 1. oost-indische kers
 2. steelpannetje
stätterig - piekerig (haar)
stèè -
 1. plek, plaats
 ★ Goed uut 'n stèè kommen:
 goed voor de dag komen
 2. steden

steek -
 1. snoepje
 2. steek
steern - ster
 ★ Ik hadde den steern al zien
 schienen: ik zag de bui al
 hangen.
stèès - weigering van dieren om
 te lopen
stege - steeg
 ★ Steege: straatnaam.
stègie - plekje
steil -
 1. heel erg
 ★ Ik binne steil druk: ik ben
 heel erg druk.
 2. steil
steildaele - loodrecht naar
 beneden
stek -
 1. det stek niks: dat geeft niet,
 dat maakt niet uit
 2. steek
stekke - steek
 ★ Stekke in de zied: steek in de
 zij.
stekkelvärkentje - egeltje
stekkerie - balk in de koestal
 waaraan de stalreppels bevestigd
 zijn
stekkerije - plagerij
steknoale - steeknaald, naald
 met scherpe punt
stekslöttel - steeksleutel
stekvlamme - steekvlam
stelle - steel
stellegie -
 1. houten kinder wc
 2. steeltje
 3. stelletje
stelpännegie - steelpannetje
stembusse - stembus
stemhökkie - stemhokje
stemme - stem

stemmegie - stemmetje
stemvörke - stemvork
stennen, stennen, estend -
 drukken, persen (stoelgang)
sterm, sterm, estörm - sterven
sterre - ster
steugie - poosje
steumpie - bromfiets
steunzolle - steunzool
steuren, steuren, esteurd - storen
steurig - gestadig, in rustig
 tempo

★ Een steurige gank is een
 wisse gank: hardlopers zijn
 doodlopers.

steuring - storing
steuringsdienst - storingsdienst
steuringsvriej - storingsvrij
steurzender - stoorzender
stief - stijf
 ★ Een stief kwetiertie: een klein
 kwartier

stiefelen, stiefelen, estiefeld -
 haastig of op een opvallende
 manier lopen

stiefepier - kartonpapier
stiefrok - werkkrok (klederdracht)

stiefvae - stiefvader

stiefzonne - stiefzoon

stiek - elastiek

stienkold - steenkoud

stienkollen - steenkolen

stienpoest - steenpuist

stiense kassen - oostindische
 kers

stientie - steentje

stiesel - stijfsel

stik -

1. helemaal

★ Stik alleen: helemaal alleen

2. stik

stikdekken - gestikte deken

stikke - ijzeren pen in de grond
 voor het vastzetten van een dier

stikziende - bijziend

stille -

1. stille van wind: windstil

2. stil

stillegies - stilletjes

stinkbomme - stinkbom

stinkbummegie - stinkbommetje

stippe - stip

stippie - stipje

stoafpere - stoofpeer

stoalen kjel - man die met stalen
 stof langs de deur ging

stoam - stoven

stoamteste - stenen potje in de
 stoof voor kooltjes

stoan, stund, estoane - staan

★ Stoa'j d'r nog goed met: heb
 je nog genoeg?

stoanplaetse - staanplaats

stoarok - tweede rok

(klederdracht)

stoave - stoof

stoefrèeng - motregen

stoefzaand - stuifzand

stoeken, stoeken, estoekt -

1. met een smak vallen

2. ergens hard tegenaan komen

stoel -

1. opbrengst van een

aardappelplant

2. stoel

stoem, steuf, estöam - stuiven

stoepe -

1. stuip

2. stoep

stoete - brood

★ A'k oe niet hadde en gin
 brood, dan mos ik stoete
 etten: wat zou ik zonder jou
 moeten beginnen...

stoetenpap - broodpap

stoevedampen - soort

paddestoel

stöffie - stofje

2. met 'n snister oflopen: met een sisser aflopen
 3. een goeien snister op: te veel gedronken
snisteren, snisteren, esnisterd -
 1. snel rijden
 2. spetteren in de pan
snit -
 1. snede gras
 2. snit
snoem, sneuf, esnöam -
 1. snuiten
 2. snuiven
snoeshaene - snoeshaan
snoete - snuit
snore -
 1. onderdeel van een zeis
 2. kattig meisje
 3. snaar
snorre - snor
snorrebot - botje uit een varkenspootje dat men aan een touwtje liet snorren
snörregie - snorretje
snorrepiepe - pijp vol tabaksvocht
snotneuze - snotneus
snotterbelle - snotterbel
snotterdop - wijsneus
snotterig -
 1. bekaaid
 2. snotterig
snotterneuze - snotneus
snujen, snujen, esnuujd - snoeien
snuujmes - snoeimes
snuujschere - snoeischaar
snupen, snupen, esnuupt - snoepen
snuperd - snoeperd
snuperig - snoeperig
snupie - snoepje
snuup - snoep
snuupcent - snoepcent

snuupgoed - snoepgoed
snuupkroam - snoepkraam
soaters - zaterdags
soepgruunte - soepgroente
soezebolle - gemakzuchtig iemand
soezen, soezen, esoesd -
 1. suizen
 ★ Ik dank oe det' zo soest: heel erg bedankt.
 2. licht slapen
soldoat(e) - soldaat
somme - som
soppnen, soppen, esopt -
 1. morsen
 2. soppen
spaen, spaen, espaed - spitten
spalteren, spalteren, espalterd - vreemde bewegingen maken met benen of poten
spantouw - touw waarmee de achterpoten van een lastige koe werden vastgebonden tijdens het melken; tegenwoordig wordt daarvoor meestal een spanbeugel gebruikt
spanzaege - spanzaag
sparre - spar
spättelen, spättelen, espätteld - spartelen
spättelviever - spartelvijver, ondiep water
speciemölle - cementmolen
speek - spaak
spekhässie - uitgebakken plakje spek
speklappe - speklap
spekläppie - speklapje
spekzwoare - spekzwoerd
spèle - speld
sperziebeunties - sperzieboontjes
speurneuze - speurneus
spiejbak - bakje waarin men

overtollig tabaksvocht spuugde

spieje - speeksel, spuug

spiejen, spuu, espugen - spugen

★ Den kan nog niet hem

(hebben) det ie 'm in de oong

spiejt: die is erg kleinzerig.

spieker -

1. landhuis

2. spijker

spiele - spijl

spieltie - spijltje

spierpiene - spierpijn

spiertie -

1. klein, weinig

2. sprietje

3. spiertje

spietfossen - bundeltje touw

voor het afsluiten van zakken

spille - spil

spinde

ook: **spinne** - brood- en

servieskast

★ Spinde: straatnaam.

spinne - spin

spinnejaeng - met de ragebol

iets schoonmaken

spinnekop - spin

spinnekopsnös - spinneweb

spinnen, spun, espunnen -

1. een weekje wintervakantie

voor de dienstmeid

2. spinnen

spinnerieje - spinnerij (waar wol

gesponnen wordt)

spinnevoeten - uitgeput zijn

splete - spleet

splitpenne - splitpen

spoane - spaan

spoorbanke - spaarbank

spoarbukie -

1. spaarboekje

2. spoorboekje

spoaren, spoaren, espoard -

1. sparen

2. de sporen geven

3. houten balken (zn.)

4. sporen (zn.)

spoopöttie - spaarpotje

spoers - sporen (van kar)

spoersnee - vers gevallen

sneeuw

spölgelèengheid -

speelgelegenheid

spölgoed - speelgoed

spölhuus - speelhuis

spölketier - speelkwartier

spöllen, spöllen, espöld -

1. spelen

2. spellen

spöller - speler

spölling - speling

spölplaetse - speelplaats

spölruumte - speelruimte

spöls - speels

spöltuin - speeltuin

spoor -

1. spoorweg(overgang)

2. spoor

spoorbaene - spoorbaan

spoorbrugge - spoorbrug

spoorzuken - spoorzoeken

spothemp - overhemd

spottasse - sporttas

spouwmure - spouwmuur

spreien, spreien, espreid -

opmaken van bed

sprekbeurte - spreekbeurt

spreu - ruw, schraal, droog

(huid)

sprikke - lang, mager persoon

sprikkelties - het dunste

sprokkelhout

springpeerd - springpaard

sprinkhaene - sprinkhaan

sproake - spraak, taal

sproan - spreuwen

sprujen, sprujen, espruijd -

sproeien

sprujer - sproeier
spruties - sproetjes
sputbusse - spuitbus
sputlappe - spatlap
spulen, **spulen**, **espuuld** -
 spoelen
spullegie -
 1. klein boerenbedrijf
 2. spulletje
sputterlappe - zie spuitlappe
spuulbak - spoelbak
staatslotterieje - staatsloterij
staeken - staak (lange paal)
stallanteern - stallantaarn
stalluchte - stallamp,
 stallantaarn
stalreppel - paal waaraan koe in
 de stal werd gebonden
stämmegie - stammetje
stammig - kort en gezet
stange - stang
stängie - stangetje
stapelbedde
 ook: **staepelbedde** - stapelbed
stappe -
 1. klem
 2. stap (ww. vorm)
statbaene - startbaan
stät - staart
 ★ Kom ie oaver de hond, dan
 kom ie oaver de stät: als je 't
 ergste gehad hebt, dan kom je
 er wel.
stätbot - staartbeen of stuitbeen
stätbuttje - staartbeentje
stätpannegie -
 1. oost-indische kers
 2. steelpannetje
stätterig - piekerig (haar)
stèè -
 1. plek, plaats
 ★ Goed uut 'n stèè kommen:
 goed voor de dag komen
 2. steden

steek -
 1. snoepje
 2. steek
steern - ster
 ★ Ik hadde den steern al zien
 schienen: ik zag de bui al
 hangen.
stèès - weigering van dieren om
 te lopen
stege - steeg
 ★ Steege: straatnaam.
stègie - plekje
steil -
 1. heel erg
 ★ Ik binne steil druk: ik ben
 heel erg druk.
 2. steil
steildaele - loodrecht naar
 beneden
stek -
 1. det stek niks: dat geeft niet,
 dat maakt niet uit
 2. steek
stekke - steek
 ★ Stekke in de zied: steek in de
 zij.
stekkelfärkentje - egeltje
stekkerie - balk in de koestal
 waaraan de stalreppels bevestigd
 zijn
stekkerieje - plagerij
steknoale - steeknaald, naald
 met scherpe punt
stekslöttel - steeksleutel
stekvlamme - steekvlam
stelle - steel
stellegie -
 1. houten kinder wc
 2. steeltje
 3. stelletje
stelpānnegie - steelpannetje
stembusse - stembus
stembökkie - stembokje
stemme - stem

stemmegie - stemmetje
stemvörke - stemvork
stennen, stennen, estend -
 drukken, persen (stoelgang)
sterm, sterm, estörm - sterven
sterre - ster
steugie - poosje
steumpie - bromfiets
steunzolle - steunzool
steuren, steuren, esteurd - storen
steurig - gestadig, in rustig
 tempo
 ★ Een steurige gank is een
 wisse gank: hardlopers zijn
 doodlopers.
steuring - storing
steuringsdienst - storingsdienst
steuringsvriej - storingsvrij
steurzender - stoorzender
stief - stijf
 ★ Een stief kwetiertie: een klein
 kwartier
stiefelen, stiefelen, estiefeld -
 haastig of op een opvallende
 manier lopen
stiefepier - kartonpapier
stiefrok - werkrok (klederdracht)
stiefvae - stiefvader
stiefzonne - stiefzoon
stiek - elastiek
stienkold - steenkoud
stienkollen - steenkolen
stienpoest - steenpuist
stiense kassen - oostindische
 kers
stientie - steentje
stiesel - stijfsel
stik -
 1. helemaal
 ★ Stik alleen: helemaal alleen
 2. stik
stikdekken - gestikte deken
stikke - ijzeren pen in de grond
 voor het vastzetten van een dier

stikziende - bijziend
stille -
 1. stille van wind: windstil
 2. stil
stillegies - stilletjes
stinkbomme - stinkbom
stinkbummegie - stinkbommetje
stippe - stip
stippie - stipje
stoafpere - stoofpeer
stoalen kjel - man die met stalen
 stof langs de deur ging
stoam - stoven
stoamteste - stenen potje in de
 stoof voor kooltjes
stoan, stund, estoane - staan
 ★ Stoa'j d'r nog goed met: heb
 je nog genoeg?
stoanplaetse - staanplaats
stoarok - tweede rok
 (klederdracht)
stoave - stoof
stoefrèeng - motregen
stoefzaand - stuifzand
stoeken, stoeken, estoekt -
 1. met een smak vallen
 2. ergens hard tegenaan komen
stoel -
 1. opbrengst van een
 aardappelplant
 2. stoel
stoem, steuf, estöam - stuiven
stoepe -
 1. stuip
 2. stoep
stoete - brood
 ★ A'k oe niet hadde en gin
 brood, dan mos ik stoete
 etten: wat zou ik zonder jou
 moeten beginnen...
stoetenpap - broodpap
stoevedampen - soort
 paddestoel
stöffie - stofje

stofjässie - stofjasje
stokkamme - stofkam
stokhuus - aparte ruimte (aan het kokhuus) om in te koken
stokkebonen - stokbonen
stokken, stokken, estokt -
 1. stoken
 2. stokken (zn.)
stokkerd - stoker
stokkerieje - stokerij
stökkie - stokje
stokpeerdtie - stokpaardje
stöllegie - houten (kinder)wc met los onderstaande po
stomerieje - stomerij
stomp -
 1. bot
 2. helemaal, totaal
 ★ Det bin 'k stomp vergetten: dat ben ik helemaal vergeten.
 3. stomp
stoom -
 1. oude benaming voor een fabriek
 2. stoom
stoomfietse - motor
 ★ Van een oald mènse kö'j gin stoomfietse maeken: bij oude mensen gaat alles niet meer zo vlug.
stoot -
 1. poos
 2. stoot
stootkaante - verdikte rand onderaan een lange rok (klederdracht)
stopnoale - stopnaald
stoppe -
 1. stronk
 2. stop
Stöppelhaene - oogstdankfeest in Raalte
stopstrepe - stopstreep
stopverve - stopverf

stormbaene - stormbaan
stötbuje - stortbui
stötkoare - kar voor vervoeren van personen en kleine vrachten
stötplaetse - stortplaats, vuilnisbelt
stötrèeng - stortregen
stötte - stoot
stötten, steut, estötten - stoten
stouwe - stuw
strabant - streng
strampe - zijtak, vertakking
streien, streien, estreid - strooien
streke - streek
 ★ De vrouw en de kate heurt in huus, de kjel en de hond trekt de streke rond: de vrouw in huis, de man op pad.
 ★ Hi is op streke: hij voelt zich goed.
 ★ Hi is van streke: hij voelt zich niet goed.
streng -
 1. ineengedraaid garen of touw
 ★ Een derden streng mak de kabel: je kunt geen enkel deel missen.
 2. streng
strepe - streep
strepie - streepje
stoppel - smalle strook
streujen, streujen, estreujd - strooien
streujgoed - strooigoed
streujoamd - strooiavond (Sinterklaasavond)
streujpiet - strooi Piet
streujsel - strooisel
streujzolt - strooizout
streukie - strookje
streupen, streupen, estreupt - stropen
streuper - stroper
streuperig - stroperig

striekebaand - haarband om het haar glad onder de muts te houden (klederdracht)

strieken, streek, estrekken - strijken

★ Det giet t'r met strieken: dat is het beste.

strieker - magnetiseur

striekiesder - strijkijzer

strieklatte - strijklát (voor het scherpen van de zeis)

striekplanke - strijkplank

striekzwèvels - (oude benaming voor) lucifers

strien, streed, estrene - strijden

strik -

1. stropdas

2. strik

3. strijkt (ww. vorm)

strikvroage - strikvraag

strippenkaerte - strippenkaart

stroale - straat

★ An iene stroale vedan: alsmaar door.

stroaljaeger - straaljager

ströaltie - straatje

stroate - straat

★ A'j met de hond noar bedde goat, he'j kaans de'j met vlooien op stroate stoat: wie met pek omgaat, wordt ermee besmet.

stroatenmes - opveegsel van straat; vroeger gebruikt als bemesting op het land

ströatie - straatje

stroatlanteern - straatlantaarn

stroatnaeme - straatnaam

stroatsliere - iemand die door de straten slentert

stroatstien - straatsteen

stroeke - struik

stroekelen, stroekelen,

estroekeld - struikelen

stromiete - stromijt

stropdasse - stropdas

stroppe - strop

strotte - strot

strottenheufd - strottehoofd

strowisse - zooltje van stro in de klomp

strukie - struikje

strullen, strullen, estruld - ruwe uitdrukking voor plassen

stukkie - stukje

(ook gebruikt als veldnaam)

stultenberg - berg met

onderruimte voor kleinvee

stutte - stut, steun

stutten, stutten, estut -

1. steunen

2. heupen (zn.)

stuultie - stoeltje

stuultieslifte - stoeltjeslift

sucherei - cichorei

sukelae - chocola

sukelaemelk - chocolademelk

sukerkluntie - suikerklontje

sukerpere - zoete peer, suikerpeer

sukerspinne - suikerspin

sukervriej - suikervrij

sukerwottel - voederbiet

sukerzäkkie - suikerzakje

sukkeldräffie - sukkeldrafje

summegie - sommetje

sunnes

ook: **suns** - op zondag

Sunt Joapik - Sint Jakobus (25 juli)

Sunterkloas - Sinterklaas

sunterklöasie - speculaasje

Sunterkloasoamd -

Sinterklaasavond

swoenzes - op woensdag

T

taalgevuul - taalgevoel

taallesse - taalles

taalonderzuuk - taalonderzoek

taanden

ook: **tane** - tanden

★ As 't zo verre is, doet mie de taanden niet meer zeer: dat maak ik niet meer mee.

★ Wie völle in de mond is, kump gauw tussen de taanden: hoge bomen vangen veel wind.

taandpiene - kiespijn

taandvleis - tandvlees

taandzeerte - tandpijn

tachentig - tachtig

tachterstesveurten -

achterstevoren

taekelwaeng - takelwagen

taendtie - tandje

taerte - taart

takke - tak

takkedroad - ijzerdraad om

rijshout samen te binden

täkkie - takje

tammee

ook: **temee** - straks, zo meteen

tamper - een beetje zuur

tanebössel - tandenborstel

tanentergerieje - watertanden

tängegie

ook: **tängie** - tangetje

tasse - tas

tässie - tasje

te veuren - van te voren

tebaksdeuze - tabaksdoos

tebakspiepe - (tabaks)pijp

tebaksproeme - tabakspruim

tebässen - te barsten, te pletter

teblette - tablet

teeng - tegen

teenghoalen, heuld teeng, teeng

choalen - tegenhouden

teengkommen, kwam (kwaamp)

teeng, teeng ekommen -

tegenkomen

teengpetieje - tegenpartij

teengproaten, preut teeng, teeng

eproat - tegenspreken

teengspöller - tegenspeler,

tegenstander

tegelieke - tegelijk

tegoed-bonne - tegoedbon

telefoonbuttje - telefoonbotje

tellen, tellen, eteld -

1. kosten

★ Wat telt det: wat kost dat?

2. tellen

temute - tegemoet

teneelspöller - toneelspeler

teneelveurstelling -

toneelvoorstelling

tennisbaene - tennisbaan

tennisballe - tennisbal

tenteldeuze - persoon die niet

vast op de benen staat

tentelig

ook: **tintelig** - wiebelig

tentwaeng - wagen met een

vaste linnen kap

terugge - terug

testbaene - testbaan

teumig

ook: **tumig** - niets doend

★ Hi leup t'r de helen dag mà

teumig rond: hij liep de hele

dag maar te niksen.

teunbanke - toonbank

teunen, teunen, eteund -

1. bij elkaar passen, ogen

2. tonen

teunkaemer -

1. mooiste kamer in het

woonhuis van boerderij

2. toonkamer

teuntie -

1. toontje

2. roepnaam: Teuntie

teurntie - torentje

teutemeuje - zeurpiet

teuverdeuze - toverdoos

teuveren, teuveren, eteuvend

ook: **toveren** - toveren

teuverhekse - toverheks

tevölle - teveel

tevrène - tevreden

theemusse - theemuts

theezäkkie - theezakje

thermosflesse - thermosfles

thermoskanne - thermoskan

tied - tijd

tiedbomme - tijdbom

tiedklokke - tijd klok

tiedkötting - tijdverdrijf

tiedverdrief - hobby, tijdverdrijf

tiel -

1. rij korenschoven

2. plaatsnaam: Tiel

tien, tien, etied - hen tien:

weggaan

tiendehalf - negen en een half

tiene -

1. tenen

2. tien

tieuws - zie tiws

tikkeltiesjörk - jurk met

stippeltjes

tilter - (oude benaming voor)

schommel

timmerholt - timmerhout

timpe - kadetje, puntbroodje

tip -

1. driehoekig stuk grond

2. tip

tipbuultie - puntzakje

tippie - verkleinwoord van tip

tips -

1. in een punt uitlopen (taps)

2. tips

titte -

1. vrouwenborst

2. tepel

tiws

ook: **tiws**, **tiwsig**, **tiwstig** -

bijterig bij vee, dit duidt op een

tekort aan mineralen (soms ook

gezegd wanneer iemand zin

heeft in een hartig hapje)

tiwsig - zie tiws

tiwstig - zie tiws

tjoeke

ook: **toeke** - sullig, slonzig

vrouwspersoon

toa - taai

toabuis - oude koe waarvan het

vlees niet gaar te koken is

töafeltie - tafeltje

toanaegel - wildgroei naast de

nagel

töchie - tochtje

todde - tod, vod

todden, dodden, etod -

1. wegslepen, dragen

2. dodden (zn.)

toddenmärk - oude benaming

voor de wekelijkse markt

toebeheuren - timmerhout

toef -

1. gedeelte boven het touw van

een dichtgebonden zak

2. kuif

3. toef

toegangskaerte - toegangskaart

toegoan - tekeer gaan

★ Het kan d'r härd an toegoan:

het kan hevig tekeer gaan.

toeheuren, heuren toe, toe

eheurd - toehoren

toeke - onverzorgde, slonzige

vrouw

toeken

ook: **toepen** - toekomende

★ Toeken wekke: volgende week.

toekrieng, kreeg toe,
toe ekreeng - iet gratis krijgen

toelaes - laatst

toemoalen, toemoalen, toemoald
- op rantsoen zetten

toendertied - destijds

toepakken, pakken toe, toe
epakt -

1. opstapelen

2. aanpakken

toeren, toeren, etoerd

1. toeren

2. bie toeren: af en toe

toeschriem, schreef toe, toe
eschreem - toeschrijven

toestellen -

1. aanschaffen

2. toestellen

toeten, toeten, etoet - toeteren

toevedan - langzamerhand

toezetten, zetten toe, toe ezet -
neerzetten

tofelmone - scheldnaam voor
katholieken

tokkeren, tokkeren, etokkerd -
het roepen van de kuikens door
de kip

tolbrugge - tolbrug

tolle - tol

töllegie - tolletje

tommelbusse - het laatste korte
stro dat opgebonden werd

tondeldeuze - tondeldoos

töngegie

ook: **töngie**

-tongetje

tonne - ton

★ Kiek den hef in de
krententonne ezetten: die
heeft koortsuitslag.

tonnebaand - ijzeren ring om
een ton, werd ook gebruikt als

hoepel

tönnegie - tonnetje

toonheugte - toonhoogte

töppie - topje

torenklokke - torenklok

törfmane - turfmand

törfmot - turfmolm

törfschuppe - schop om turf te
steken

törfstreujsel - turfstrooisel

tosse - zode

tossen - 'n dikken tossen: een
dik iemand

tössie - stuk van een zode

totteldoeve - tortelduif

totterig -

1. onverzorgd

2. niet zo totterig: royaal,
bepaald niet kinderachtig

touwkluppel - onderdeel van het
eenspan

trad - schrede, stap

★ Een trad härder fietsen: iets
harder fietsen.

träffie - kleine kans

★ Een honderdsten träffie: een
zeldzaamheid.

trallats - uitgelaten

trapasse - trapas

trappe - trap

trapperen - betrappen

träppie - trapje

trechte - voor elkaar, in orde

trèen, trèen, etrène - treden

trekhoake - trekhaak

trekkaste - harmonika

trekpeerd - trekpaard

trekschute - trekschuit

trekzaege - trekzaag

trekzalf - trekzalf

triater maeken - drukte maken

trimbaene - trimbaan

troan(e) - traan

tröantie - traantje

troefkaerte - troefkaart
troem, troem, etroefd - troeven
 (met kaarten), ook zn.
troetelnaeme - troetelnaam
troewsend - ruwweg,
 onnauwkeurig
tromme - trom
trommelschudden,
 trommelschudden,
 etrommelschud - machinaal gras
 keren
trommelschudder - werktuig
 om gras te keren
trosse - tros
trössie - trosje
trouwboekje
trouwerieje - trouwerij
trouwpetieje - trouwpartij
truffeltie jaeng - kinderspel
trugge - terug
trummelgie
 ook: **trummeltie** - trommeltje
truu - achteruit (tegen paard)
tuchschoele - tuchtschool
tuinderieje - tuinderij
tuinhekkie - tuinhekje
tuksen, tuksen, etukst - huppelen
tullen, tullen, etuld - zuigen,
 sabbelen
tulpenbolle - tulpebol
tundersteboam - ondersteboven
turen, turen, etuurd - vastleggen
 van een dier om het te laten
 grazen
turfmot - turfmolm
tussendeur - tussendoor
tussendeure - tussendeur
tussenhen - tussenuit
tussenmoate - tussenmaat
tutdet - totdat
tute - tuit
tuties - kippen
tuugkiste - kist speciaal voor
 mannenkleding

tuung - er geen nadeel van
 hebben
tuurhaemer - hamer om stik in
 de grond te slaan
tuurpoale - zie stikke
tweederweggens - op twee
 plaatsen
tweedonker - schemering
tweetelingbreur - tweetelingbroer
tweetelingzussie - tweetelingzusje
tweeperds plaetse - grote
 boerderij waar werk was voor
 twee paarden
tweeperds voer - grote vracht
 hooi getrokken door twee
 paarden
tweeperdsliene - leidsel voor 2
 paarden
tweepersoonsbedde -
 tweepersoonsbed
tweeschiftig - tweeërlei, in twee
 soorten, inconsequent
twiege - twijgje
twiegiesder -
 rietdekkersgereedschap om riet
 aan de latten te binden

U

ule

ook: **iele, ieleu, ieluu, oeleu,**

oeluu - jullie

ulk -

1. bunzing

2. stommeling

3. merg

um en noabie - om en nabij,
ongeveer

um -

1. hem

2. om

umdale - omlaag

umdet - omdat

umhane - om handen

umhen - omheen

★ Ik kan d'r wel umhen:

1. ik kan wel zonder

2. ik kan der wel omheen.

umhoge - omhoog (vaker wordt
gebruikt: noar boam)

umine - om

★ De kop zol mie umme lopen:
het zou me teveel worden.

ummeblaeren, blaeren umme,

ummeblaed - ombladeren

ummebollen, bollen umme,

ummebold - opnieuw tochtig
worden van een koe

ummebouwen, bouwen umme,

ummebouwd - ploegen

ummedaele - naar beneden

ummedet - omdat (met nadruk)

ummedoen, deud umme,

ummedoane -

1. iemand voor de gek houden

2. omdoen

ummedreien, dreien umme,

ummedreid - omdraaien

ummegoan, gung (gunk) umme,

ummegoane - omgaan

ummekieken, keek umme,

ummekekken - omkijken

ummekommen, kwam (kwaamp)

umme, ummekommen -

omkomen

ummekukelen, kukelen umme,

ummekukeld - omvallen

ummelopen, leup umme,

ummelopen - omlopen

ummemaeken, maeken umme,

ummemaekt (ummemäk) spitten

ummesloan, sleut umme,

ummesloane - omslaan

ummespaen, spaen umme,

ummespaene - ompspitten

ummespannen, spannen umme,

ummespannen - van span

veranderen, een ander paard

aanspannen

ummestoan, stund umme,

ummestoane -

1. omzet maken

2. veel werk verrichten

ummetrekken, trök umme,

ummetrökken -

1. omkleden

2. om(ver)trekken

ummevoalen, voalen umme,

ummevoalen - omvouwen

ummeweien, weien umme,

ummeweid -

1. omwaaien

2. verweiden

umrèden - omdat

umschriem, umschreef,

umschreem - omschrijven

umschrieving - omschrijving

umслик

ook: **umсликс** - al gauw,

spoedig, binnenkort

umstebeurten

ook: **umstevebeurten** - om

beurten

umwiel -

1. binnenkort

2. bijna

3. nogal gauw

unsie - onsje

uteren, uteren, uterd - uiten

uterweerden - uiterwaarden

uulskuken - uilskuiken

uut mekaere

ook: **uut menaere**

-uit elkaar, uiteen

uut en tenoa - uitvoerig

uut de kloeten kommen - flink gegroeid zijn

uut de broek - naar de wc moeten

uut elut - aan het eind van zijn latijn zijn

uut - uit

★ Den d'r uut en een kôrk d'r in: gezegde bij het laten van een wind.

uutbeduun, beduun uut,

uutbeduud - uitleggen

uutbestèèn, bestèèn uut,

uutbestèèd - uitbesteden

uutbliem, bleef uut, uut ebleem - uitblijven, wegblijven

uutboeken, boeken uut, uut eboekt - bol gaan staan, uitpuilen

uutbösselen, bösselen uut, uut ebösseld - uitborstelen

uutbossen, bossen uut, uut ebost - pollen in weiland verwijderen

uutbruun, bruun uut, uut ebruud - uitbroeden

uutdoen, deud uut, uut edoane

1. doorhalen van een rekening

2. uitdoen

uutdökken, dökken uut, uut edökt - uitdeuken

uutdreien, dreien uut, uut edreid - uitdraaien

uutdreung, dreung uut, uut

edreugd - uitdrogen

uutdriem, dreef uut, uut edreem

- uitdrijven

uutduun, duun uut, uut eduud -

uitduiden, uitleggen

uutèènde

ook: **uutène**

-uiteinde

★ Op 't uutèènde: uiteindelijk, tenslotte.

uutfiegelieren, fiegelieren uut,

uut efiegelierd - uitdenken,

uitdokteren

uutfoeteren, foeteren uut, uut

efoeterd - afbrommen

uutgeem, gaf uut, uut egeem -

uitgeven

uutgekokt - uitgekookt

uutglieren, glee uut, uut eglene -

uitglijden

uutgoan, gung (gunk) uut, uut

egoane - uitgaan

uutgoansdag - vrije dag

uutheuren, heuren uut, uut

eheurd - uithoren

uuthoalen, heuld uut, uut

ehoalen - uithouden

uuthuzig - uithuizig

uutkeren, keren uut, uut ekeerd -

1. vegen

2. uitkeren

uutkiek - uitkijk

uutkieken, keek uut, uut

eekken - uitkijken

uutkiektoren - uitkijktoren

uutkommen, kwam (kwaamp)

uut, uut ekommen - uitkomen

uutlaen, laen uut, uut elaeane -

uitladen

uutlèèm, lèèm uut, uut elèèfd -

uitleven

uutleng, leng (lèè) uut, uut eleg -

uitleggen

uutlieken, lieken uut, uut eliekt -

egaliseren
uutlienen, lienen uit, uut eliend -
 uitlijnen
uutloat - uitlaat
uutloaten, leut uut, uut eloaten -
 uitlaten
uutloatgassen - uitlaatgassen
uutloatkleppe - uitlaatklep
uutloatpiepe - uitlaatpijp
uutloop -
 1. buurtpraatje
 2. uitloop
uutlotten, lotten uut, uut elot -
 uitloten
uutluchen, luchen uut, uut
 elucht - (uit)luchten
uutluun, luun uut, uut eluud -
 uitluiden
uutmaeken, maeken uut, uut
 emaeht (emäk) - uitmaken
uutmodderen, modderen uut,
 uut emodderd - uitbaggeren
uutneudigen, neudigen uut, uut
 eneudigd - uitnodigen
uutneudiging - uitnodiging
uutpluzen, pluzen uut, uut
 epluud - uitpluizen
uutproaten, preut uut, uut eproat -
 uitpraten
uutreien, reien uut, uut ereid -
 luizen en neten uitkammen
uutrien, ree uut, uut erene -
 uitrijden
 ★ Mest uutrien: mest op het
 land brengen.
uutscheien, scheien uut, uut
 escheid - stoppen, ermee
 ophouden
uutschriem, schreef uut, uut
 eschreem - uitschrijven
uutslaan, sleut uut, uut esloane -
 uitslaan
uutslapen, sleup uut,
 uut esloapen - uitslapen

uutsluten, sleut (sluten) uut, uut
 eslötten - uitsluiten
uutsluutsel - uitsluitsel
uutsmieter - uitsmijter
uutsnoem, snoem (sneuf) uut,
 uut esnöam - uitsnuiven
uutspiejen, spuuj (spiejen) uut,
 uut espujen - uitspugen
uutspoaren, spoaren uut, uut
 espoard - uitsparen
uutspoaring - uitsparing
uutspulen, spulen uut, uut
 espuuld - uitspoelen
uutstäppie - uitstapje
uutstoan, stund uut, uut estoane -
 uitstaan
uutstrieken, streek uut, uut
 estrekken - uitstrijken
uutstroalen, stroalen uut, uut
 estroald - uitstralen
uutstroaling - uitstraling
uutstukken, stukken uut, uut
 estukt -
 1. kleding verstellen
 2. ondeugd uithalen
uuttakken, takken uut, uut etakt -
 snoeien
uuttekiek - uit de kunst
uuttrèen, trèen uut, uut etrène -
 uittreden
uuttrekken, trök uut, uut
 etrökken -
 1. uitkleden
 2. uittrekken
uutvaeren, vaeren uut, uut
 evaeren -
 1. tekeer gaan
 2. uitvaren
uutval - slachtafval
uutvallen, vallen (veul) uut, uut
 evallen - uitvallen
uutvèeng, vèeng uut, uut evèègd -
 uitvegen
uutvretten, vretten uut, uut

evretten - uitvreten
uutweien, weien uut, uut eweid -
uitwaaien
uutwiezen, wees uut, uut
ewezen - uitwijzen
uutzaeng, zaeng uut, uut ezaegd -
uitzagen
uutzeien, zeien uut, uut ezeid -
uitzaaien
uutzuger - uitzuiger
uutzuken, zöchen uut, uut ezöch -
uitzoeken
uutzuung, zuung (zeug) uut, uut
ezöang - uitzuigen

V

(te) veurschien - (te) voorschijn

luxe-waeng - (personen)auto

vae - vader

vaeke - vaak

vaeren, vaeren, evaene -

1. rijden

2. varen

vaentie - vaantje

vaesie - vaasje

vaeskaante - vaderskant

vaetie - vaatje

vaeze - vaas

valkoele - valkuil

valle -

1. klem

2. val

vallen, vallen (veul), evallen -
vallen

valloek - valluik

valpetieje - valpartij

van 't winter - deze winter

van 't zomer - deze zomer

van vummig

ook: **vummes** - voor de middag

van 't veurjoar - dit voorjaar

van -

1. wat is oe van?: wat is je
achternaam?

2. van wekke: deze week

3. van

vanboam - vanboven

vandaege - vandaag

★ As ie mie gisteren ehuurd
hadden, was ik vandaege oe
knechie ewes: ik ben je
loopjongen niet!

★ Het weer schölt vandaege een
buis bie gisteren: er is een
groot verschil in temperatuur
tussen vandaag en gisteren.

vandeur - vandoor

vanggat - vrijgehouden ruimte
in de hooiberg waar het hooi
vanaf de wagen werd ingegoooid

vanherfs - deze herfst

vanjoar - dit jaar

vanmān

ook: **vanmon** - vanmorgen

vanniejs - opnieuw

vannommig

ook: **'s nommedaengs** -

vanmiddag

vanoamd

ook: **vanoavend** - vanavond

★ Ie goat vanoamd met de blote
biene noar berre (schertsend).

vanolds - vanouds

vārken - varken

★ Een dārm is 'n raer ding, eerst
zit'e binnen in 't vārken,
laeter zit 't vārken binnen in
de dārm! (gezegde)

vārkensbloaze - varkensblaas

vārkensbrink - buitenruimte

voor de varkens

(ook gebruikt als veldnaam)

vārkensmārkt - varkensmarkt

vārkensproefboerderieje -

varkensproefboerderij (o.a. te

Raalte)

vārkensschot - varkensshok

vārkensschure - varkensschuur

vārkenstāngie - tangetje om

biggen de tanden te knippen

vārkensvleis - varkensvlees

vasseldag - vastendag

vāssie - versje

vastehoalen, heul(d) vaste, vaste

ehoalen - vasthouden

vastenoamd - vastenavond

vastentrummegie ook

vastentrummeltie -

vastentrommeltje, hierin werd
snoep bewaard gedurende de

vastenperiode

vastigheid - zekerheid

vätte -

1. pluk, sliert (haar)

2. vat

vedan -

1. door

★ Dom vedan, aait vedan, al
vedan: steeds, altijd maar
door.

2. verder

veduite - vierduit (halve stuiver)

vèèng, vèèng, evèègd - vegen

vèenster - venster

★ Doar stiet 't gin boer in 't
vèenster: daar staat het
niemand in de weg.

vèensterbanke - vensterbank

vèesterraempie -

vensterraampje

vèente

ook: **vente** - jongens

veer -

1. ver

★ Twee luien rekt veer: vele
handen maken licht werk.

2. pontveer

veerbaensweg - vierbaansweg

veerdaegse - vierdaagse

veerduums - vierduims

veerduzend - vierduizend

veerhoge - vierhoog

veerlen -

1. vierde deel

2. schijfje (van sinaasappel)

veermoa - viermaal

veerskalf - vaarskalf

veerten - verte

veerze - vaars

veewaeng - veewagen

vège - veeg

veiligheidsspèle -

veiligheidsspeld

vekaansie - vakantie

veld - veld, (wei)land

(veel gebruikte veldnaam)

veldbedde - veldbed

veldflesse - veldfles

veldgrond - onontgonnen grond

veldhoender - patrijzen

veldmoes - veldmuis

veldmusie - veldmuisje

veldweggie - onverhard

weggetje over het land

velgen -

1. hoepels op wielen van
boerenwagens

2. velgen

vellegie - velletje

★ Wie is det? Een kjeltie met
een vellegie op de neuze: wie
is dat? Ach zo maar iemand.

venaem -

1. vooral

2. voornaam (persoon)

venaemelijk - voornamelijk

venint - pijnlijke ontsteking aan
de vingers, werd soms bestreden
met slangenveld dat eerst in melk
werd gekookt

venne -

1. veen

2. ven

vente - zie: vèente

venterschop - koopwaar

venterswinkeltie -

buurtwinkeltje

verabbelzeren, verabbelzeren,

verabbelzeerd - vergissen

veraltereerd - verbouwereerd, in
de war

verbien, verbeud, verböane -
verbieden

verbraan, verbraan, verbrand -
verbranden

verbuung

ook: **verbeung**, verbeug,
verböang - verbuigen

verdoen, verdeed, verdoane -
verkwisten

verdraeng, verdreug
(verdraeng), verdraeng -
verdragen

verdreid - verdraaid

verdreien, verdreien, verdreid -
verdraaien

verdreuging - verdroging

verdreung, verdreung,

verdreugd - verdrogen

verdriem, verdreef, verdreem -
verdrijven

verdut -

★ Det verdut nog al: dat is geen
kleinigheid!

vere -

1. vier

2. veer

verfdeuze - verfdoo

verfloage - verflaag

verfrolle - verfrol

vergangen - vergangen wekke:
vorige week

vergeem, vergaf, vergeem -
vergeven

vergets - vergeetachtig

vergis - vergissing

★ Bie vergis: door vergissing

vergrujen, vergrujen, vergruijd -
vergroeien

verhetst - te lang in de zon
geweest

verheuging - verhoging

verheung, verheung, verheugd -

1. verhogen

2. verheugen

verheur - verhoor

verheuren, verheuren, verheurd -

1. verhoren

2. verharen

verinneweren, verinneweren,

verinneweerd

ook: - **vertesteweren**

1. vernielen

2. in de war zijn

verjaeng, verjaeng, verjaegd
(verjäg) -

1. de verkeerde weg ingereden

2. verjagen

verklongeld -

1. verkleumd

2. verwaardloosd

3. verklungeld

verknötteren, verknötteren,
verknötterd - verkreukelen

verkoalen - verkouden

verkwennen, verkwennen,
verkwend - verdrogen

verlangliesie - verlangsljstje

verlèeng - verlegen

★ In 'n dreum bi'j altied

verlèeng: in een droom word
je vaak in verlegenheid
gebracht.

★ Ik bin d'r met verlèeng: ik zit
er wel een beetje mee.

verlèengheid - verlegenheid

verliezen, verleur, verleuren -
verliezen

verlullen, verlullen, verluld -
verspreken

verm, verm, everfd - verven

vermenn, vermennen,

vermend - det peerd is vermend:
dat paard heeft te zwaar
getrokken

vernemmen, vernam,

vernömmen - vernemen, merken

vernemstig - pienter

verniejen, verniejen, verniejd -

1. benieuwen

2. vernieuwen

vernumen, vernuum, vernuumd -
vernoemen, noemen naar iemand
(in de familie)

verordonneren, verordonneren,
verordonneerd - verordenen,

bevelen
verpleeng, verpleeng, verpleegd -
 verplegen
verpodden, verpodden, verpod -
 verslonzen
verpoeren, verpoeren, verpoerd -
 vernielen
verre - ver
verrekkeling - scheldwoord
 voor onhebbelijk persoon
verreuren, verreuren, verreurd
 ook: **verruren**, verruren,
 verruurd - verroeren
verroan, verreud, verroane -
 verraden
verscheunen, verscheunen,
 verscheund - verschonen
verschillende weggens - op
 verschillende plaatsen
verschoem, verscheuf,
 verschöam - verschuiven
verschot -
 1. op verschot vot: in
 opeenvolging
 2. verandering
 ★ Verschot van zinnen, gin last
 van gek wörden: verandering
 voorkomt sleur en gepieker.
verschrujen, verschrujen,
 verschrujd - verschroeien
versjampiepen, versjampiepen,
 versjampiept - erdoor draaien,
 verslonzen
verslaeteren, verslaeteren,
 verslaeterd -
 1. verliezen
 2. verwaarlozen
verslodderen, verslodderen,
 verslodderd - verslonzen
versloeken, versloeken
 (versleuk), verslökken -
 verslikken
versmeren, versmeerden,
 versmeerd - smerig maken

verspikken, verspikken, verspikt
 - verheugen (op iets)
verspöllen, verspöllen, verspöld
 - verspelen, verliezen
versteuren, versteuren, versteurd
 - verstoren
verstaan, verstund, verstoane -
 verstaan
verstoeken, verstoeken,
 verstoekt - verstuiken
verstöppertie - verstoppertje
verstreujd - verstrooid
verstreujen, verstreujen,
 verstreujd - verstrooien
vertesteweren, vertesteweren,
 vertesteweerd - zie:
verinneweren
verteunen, verteunen, verteund -
 vertonen
verteuning - vertoning
vertraeng, vertraeng, vertraegd
 ook: **vertraang**, vertraang,
 vertraagd - vertragen
vervât - erop bedacht
verve - verf
vervluken, vervlukuken, vervluukt -
 vervloeken
verweien, verweien, verweid -
 1. in een andere wei doen
 2. verwaaien
verwierd - door elkaar, verward
verzeng, verzèè, verzeg -
 toezeggen
verzitten, verzat, verzetten -
 1. de kans voorbij laten gaan
 2. op een andere plaats gaan
 zitten
verzoekplaete - verzoekplaat
vetloage - vetlaag
verzoepen, verzeup, verzöppen -
 verzuipen
 ★ Zunig wèèn en 't geld
 verzoepen: geld over de balk
 smijten.

verzuidelen, verzuidelen,

verzuideld - de zaak

verwaarlozen door

drankmisbruik

verzuken, verzöch, verzöch -

verzoeken, uitnodigen

verzuten, verzuten, verzuut -

verzoeten

verzuuk - verzoek

verzwieng, verzwieeg,

verzwèèng - verzwijgen

vesier - ★ vesier krieng op: zijn

zinnen zetten op

veessie - vestje

★ Deertie, wol ie achter mien

veessie kieken: baby, wil je

borstvoeding?

vetlappe - smeerkees

vetpanne - (oude benaming

voor) juspan

vetpriezen - het bezichtigen van

het geslachte dier door de buren

(alleen mannen) onder het genot

van een borrel

vetpusie - vetpuistje

vetvlekke - vetvlek

veugeltie - vogeltje

★ Hi hef een mooi kouwgie, mā

nog gin veugeltie: hij heeft

een mooi huis maar geen

vrouw.

veur - voor

★ Die slag is veur oe: daar heb

ik niet van terug.

veural - vooral

veuralsnog - vooralsnog

veuran - vooraan

veuranzicht - vooraanzicht

veurbaat - voorbaat

veurbalken - voorste deel van

de hooizolder

veurbanke - voorbank

veurbarig - voorbarig

veurbede - voorbede

veurbeeld - voorbeeld

veurbeeldig - voorbeeldig

veurbehoedsmiddel -

voorbehoedsmiddel

veurbereiden, bereiden veur,

veurbereid - voorbereiden

veurbereiding - voorbereiding

veurbeschouwing -

voorbeschouwing

veurbidden, bad veur, veur ebid

(veur ebeden) - voorbidden

veurbie - voorbij

veurbode - voorbode

veurdeel - voordeel

veurdeelregel - voordeelregel

veurdelig - voordelig

veurdemiddag - voor de middag

veurdet - voordat

veurdeure - voordeur

veurdien - voordien

veurdoen, deud veur, veur

edoane - voordoen

veurdracht - voordracht

veurdraeng, draeng veur, veur

edraeng - voordragen

veuren - voren

★ In 't veuren: van te voren,

vooruit

veurène

ook: **veurèende** - vooreind,

voorkant

veurenmiddag - voor de middag

veurganger - voorganger

veurgekiende -

1. voorgekiemde pootaardappel

2. een 'moetje'

veurgerecht - voorgerecht

veurgeschiedenis -

voorgeschiedenis

veurgevel - voorgevel

★ Ie mut 't niet alleen van

achteren bekijken, de

veurgevel heurt t'r ok bie:

ook de keerzijde hoort erbij.

veurgevuul - voorgevoel
veurgoed - voorgoed
veurgrond - voorgrond
veurhaand - voorhand
 ★ **le** zit op de **veurhaand**: je moet opkomen (met kaarten).
veurhekke - hek aan de voorkant van de wagen
veurhen - voorheen
veurheufd - voorhoofd
veurhoalen, heuld veur, veur ehoalen -
 1. lang duren
 2. voorhouden
veurhoede - voorhoede
veurhuus - voorhuis
veurig - vorig
veurjoar - voorjaar
veurjoarsbloeme -
 voorjaarsbloem
veurkaante - voorkant
veurkaemer - voorkamer,
 vroeger: de kamer waar men zondags zat
veurkeur - voorkeur
veurkienen, kienen veur, veur ekiend - voorkiemen
veurkind - voorechtelijk kind
veurkommen, kwam (kwaamp)
 veur, veur ekommen -
 voorkomen
veurkop - hooi voorop de wagen om het kromtrekken van de wezenboom te voorkomen
veurlangs - voorlangs
veurläste
 ook: **veurlaetste** - voorlaatse
veurleng, lèè veur, veur eleg -
 voorleggen
veurletter - voorletter
veurlèzen, las veur, veur elèzen -
 voorlezen
veurlicht - voorlicht
veurlichten, lichten veur, veur

elicht - voorlichten
veurlieng, leug veur, veur elöang - voorliegen
veurloper - voorloper
veurlopig - voorlopig
veurmig - van veurmig: voor de middag
veurnaem - voornaam, deftig
veurnaeme - voornaam, roepnaam
veurnaemste - voornaamste
veurnemmen, nam veur, veur enömmen - voornemen
veurnems - voornemens
veuroamd - vooravond
veuroaver - voorover
veuroaverleg - vooroverleg
veuròf - vooraf
veurofgoan, gung (gunk) veurof, veurof egoane - voorafgaan
veurofgoand - voorafgaand
veurolders - grootouders
veuroordeel - vooroordeel
veurop - voorop
veuropleiding - vooropleiding
veurpoten - voorpoten
veurprogramma -
 voorprogramma
veurprufie - voorproefje
veurrang - voorrang
veurrangsbörd - voorrangsbord
veurrangsweg - voorrangsweg
veurrech - voorrecht
veurroad - voorraad
veurroete - voorruit
veurschieten, scheut veur, veur eschötten - voorschieten
veurschoem, scheuf veur, veur eschöam - voorschuiven (van bijv. voer)
veurschot - voorschot
veurschriem, schreef veur, veur eschreem - voorschrijven
veurschrijf - voorschrift

veurseizoen - voorseizoen
veursloan, sleut veur, veur
 esloane -
 1. nog net niet laten aanbranden
 2. een voorstel doen
veursmiddags - 's morgens
veursorteren, sorteerden veur,
 veur esorteerd - voorsorteren
veurspel - voorspel
veurspoed - voorspoed
veurspoedig - voorspoedig
veurspölbaar - voorspelbaar
veurspöllen, veurspöllen,
 veurspöld - voorspellen
veurspölling - voorspelling
veurspooksels - voortekenen
 voor onheil of slecht weer
veursprekken, sprak veur, veur
 esprökken - voorspreken
veursprong - voorsprong
veurstander - voorstander
veurstel - voorstel
veurstellen, stellen veur, veur
 esteld - voorstellen
veurstelling - voorstelling
veurstoan, stund veur, veur
 estoane - voorstaan
veurteken - voorteken
veurtente - voortent
veurtouw - touw aan de
 voorkant van de hooiwagen
veurtreffelijk - voortreffelijk
veurtrekken, trök veur, veur
 etrökken - voortrekken
veurtuin - voortuin
veuruut - vooruit
veuruutgang - vooruitgang
veuruutzicht - vooruitzicht
veurval - voorval
veurvallen, vallen veur, veur
 evallen - voorvallen
veurvechter - voorvechter
veurverkoop - voorverkoop
veurvörke - voorvork van fiets

veurwaarde - voorwaarde
veurwerp - voorwerp
veurwiel - voorwiel
veurwoord - voorwoord
veurzeng, zèè veur, veur ezeg -
 voorzeggem
veurzet - voorzet
veurzetten, zetten veur, veur
 ezet - voorzetten
veurzichtig - voorzichtig
veurziening - voorziening
veurzien, veurzag, veurziene
 (veurzene) - voorzien
veurzitter - voorzitter
veurzommer - voorzomer
veurzörge - voorzorg
veurzörgsmoatregel -
 voorzorgsmaatregel
videldaanse - Sint Vitus dans
viefduzend - vijfduizend
viefkop - maatkop voor
 aardappelen
viefmoa - vijfmaal
vieftiene - vijftien
viege - vijf
viele -
 1. zeurkous
 2. vijl
vielen, vielen, evield -
 1. doorzeuren
 2. vijlen
vieultie - viooltje
vieve - vijf
 ★ Hi hef t'r iene van de vieve
 hen waterdössen: hij heeft ze
 niet allemaal op een rij.
vimme -
 100 korenschoven (om precies te
 zijn: 17 gasten van 6 schoven),
 of 100 (eigenlijk 8x13) bossen
 rijshout
vingerdukje - vingerdoekje
vingerhaansen -
 vingerhandschoenen

vingerhutie -

1. klokjesgentiaan (bloem)

2. vingerhoedje

vingerkoald - gemeen koud

vinne - vin

vinnig -

1. bijna

2. vinnig

vishöakie - vishaakje

viskoare - viskar

visstuultje - visstoeltje

vlagge - vlag

vlaggie - vlagje

vlakbie - dichtbij

vlakke - snee, plak

vläkkie - vlakje

vlamme - vlam

vlämmegie - vlammetje

vleegempen - gevleugelde
mieren

vleermoes - vleermuis

vleis - vlees

★ **Ie mut 't vleis goed onder de
pekkel hoalen:** drink er nog
maar eentje.

vleisbloeme - gewone of
dagkoekoeksbloem

vleisgavel - soort vork om

worsten en vlees van de

zoldering te halen

vleishoake - vleeshaak

vleisofval - vleesafval

vleistonne - ton voor (gepekeld)
vlees

vleiswolf - liefhebber van vlees

vlekke - vlek

vlekkie - vlekje

vleus

ook: **vluus** - vlies

vleute - vloot

vliegerig - haastig, beweeglijk,
druk

vliegzeize - vliegzeis

vlieng, vleug, evlöang - vliegen

★ **Ik sloa niks of as vlieng:** mij
past alles.

vliengmepper - vliegenmepper

vloch - vlucht

★ **In een vloch en een zoch:** in
een vloek en een zucht.

vloedgraven -

1. klein trekslootje

2. naam van bejaardentehuis in
Heino

vlooienkruud - kruidachtige
plant gebruikt in de beddestee
om vlooiën te verdrijven

vlooiënträppie - afhechtsel
tegen inscheuren van kleding

vlukn, vleuk, evlökken

ook: **vlukn**, **vlukn**, **evluukt** -
vloeken

★ **Hi vluukt alle duvels in de
helle:** hij vloekt enorm.

vluus - zie: **vleus**

voalen, **voalen**, **evoalen** -
vouwen

vodde - vod

voel -

1. nageboorte van een dier

2. 'n **voel ei:** een bedorven ei

3. gemeen, vuil

voelbèzen - vergiftige bessen

voelbomenholt - vuilbomenhout

voelboom - vuilboom (heester)

voer -

1. vracht

2. voer

voelbroek - viezerik

voerjappel - voeraardappels,
aardappels bestemd voor vee

voerkissie - kistje op de wagen
waar de voerman op zat

voeroamd - de tijd om 's avonds
het vee voer te geven

voerplaetse - voerplaats

voerzak - zak waar de haver
voor het paard in zit

voest - vuist
voestdikke - zo dik als de vuist
voesthaansen -
 vuisthandschoenen
voestrozen - pioenrozen
voestslag - vuistslag
voestwos - worstje dat uit de
 vuist werd gegeten
voetenèende
ook: voetenène - voeteneind
voetpompje - voetpompje
voetzuker - voetzoeker
volbloazen, bleus vol, vol
 ebloazen - volblazen
völderweggens - op veel
 plaatsen
voldoane - voldaan
volgruujd - volgroeid
volhoalen, heuld vol, vol
 ehoalen - volhouden
volk -
 1. visite
 2. volk
völle - veel
 ★ Het is 'n besten hals, mà d'r
 giet zo völle deur: het is een
 beste kerel, maar hij drinkt te
 veel.
völs te völle - veel te veel
voort -
 1. meteen, dadelijk
 2. vaart
 3. voort
voortvaring - hele bezit
vore - voor
 ★ Met die man is gin rechte
 vore te bouwen: met die man
 is geen overleg mogelijk.
vörke - vork
vörkie - vorkje
vospanne - vospan
vospeerd - bruin paard
vössie -
 1. bruin paardje

2. vosje
vostvrij - vorstvrij
vot - weg
votbliem, bleef vot, vot ebleem -
 wegblijven
votgoan, gung (gunk) vot, vot
 egoane - vertrekken, weggaan
vothouwen, houwen vot, vot
 ehouden - wegslaan
votkrieng, kreeg vot, vot
 ekreeng - ziek worden
 ★ Ik heb 't dikke vot ekreeng:
 ik heb het erg te pakken
 (ziek).
votmaeken, maeken vot, vot
 emaekt (emäk) - wegmaken
votpakken, pakken vot, vot
 epakt - wegpakken, stelen
votschuppen, schuppen vot, vot
 eschupt - wegschoppen,
 wegtrappen
vouwwaeng - vouwwagen
vrachtwaeng - vrachtwagen
votjaeng, jaeng vot, vot ejaegd
 (vot ejäg) -
 1. wegsturen
 2. wegrijden
vrange -
 1. uierontsteking bij koe
 ★ Vrange in de hoed: ziekte bij
 koe ten gevolge van vrange.
 2. wrang, zuur
vratte - wrat
vredesnaeme - vredesnaam
vrèe -
 1. vrede
 2. afrastering
vrèen - afrasteren
vrempe - vreemd
vretterd - vreter
vriejdaengs - op vrijdag
vriejdagman - vrijdagmorgen
vrieje - wreef (zn.)
vriejen, vree, evrejen

ook: **vriejen**, **vriejen**, **evriejd** - **vrijen**

- ★ In het donker is het goed **vriejen**, mā slecht vlooiën **vangen**: niet alles leent zich even goed om in het donker te doen.

vriejigheid - vrijheid

vriejkaertie - vrijkaartje

vriejpepier - een kaart die vrij is (bij een kaartspel)

vriejsproake - vrijspraak

vriejstelling - vrijstelling

vriejwillig - vrijwillig

vriem, **vreef**, **evreem** - **wrijven**

vroage - vraag

vraagpries - vraagprijs

vroang, **vreug**, **evroang** - **vragen**

vrogger - vroeger

vroanglieste - vragenlijst

vrogge kerke - de eerste zondagsmis

vrogmisse - vroegmis

vrogriepe - vroegrijp

vrolle

ook: **vrolleu**, **vrolluu** - **vrouwen**

vrolleu - zie: **vrolle**

- ★ **Vrolleu stank** is **manleu** **pannekoek**: **vrouwen** trekken **mannen** aan.

vrollevolk - **vrouwen**

vrolluu - zie: **vrolle**

vronge -

1. **wrongel** (gestremde melk)

2. **haardracht**

vrös -

- ★ 't **Vrös** oe nog wè een keer op 'n emmer: **jij** komt nog wel een keer op de koffie!

vrouwenrolle - **vrouwenrol**

vrouwenstemme - **vrouwenstem**

vrouwmeènse - **vrouw**

vruten, **vruten** (**vreut**), **evruut** - **wroeten**

vruter - **harde werker**

vul - **veulen**

vulen, **vulen**, **evuuld** - **voelen**

vullegie - **veulentje**

vullen, **vullen**, **evuld** -

1. een **veulen** krijgen

2. **vullen**

vulpenne - **vulpen**

vummedaengs - voor de middag (zie **vummes** en **van vummig**)

vummes - zie: **van vummig**

vuste - **alvast**

vutie - **voetje**

vuurballe - **vuurbal**

vuurbolle - **vuurbol**

vuurpiele - **vuurpijl**

W

waakvlamme - waakvlam

wachten, wachten, ewacht -

1. tijd hebben

2. wachten

★ **Ie könt t'r better op wachten**

dan op vasten: dat is een

langdurige kwestie.

wachthökkie - wachthokje

wachthusie - wachthuisje

wachtlieste - wachtlijst

waeng - wagen, kar

★ **Met stoande waeng: met twee**

wagens, zodat het werk altijd

door kan gaan.

waengbröd - achterhek van een

wagen

waengkissie - kistje voorop de

wagen, gebruikt als zitplaats en

bergruimte

waengledder - zijschot op een

boerenwagen

waengrong - ijzeren steun aan

de ladderwagen

waeren, waeren, ewaerd - in

acht nemen, oppassen

★ **Waer oe: pas op!**

walle - wal

wallee - wat zeg je?

walnötte - walnoot

wandkaarte - wandkaart

wandklokke - wandklok

wanne - platte mand om het kaf

van het koren te scheiden

warächies - warempel

wärf - looppad achter de koeien

wärmpies - warmpjes

wärre - war

★ **In de wärre: in de war**

wasbaelie - ton voor de was

wasbössel - wasborstel waarmee

de was werd geboend

wasbröd - wasbord

wa(e)semkappe - wasemkap

washaendtie

ook: **wasläppie** - washandje

wasknippe - wasknijper

waskomme - waskom

waskupe - waskuip

waslappe - washand

wasläppie zie: **washaendtie**

wasliene - drooglijn, waslijn

waslieste - waslijst

wasloage - waslaag

wasmane - wasmand

wasplanke - plank waarop de

was werd geboend

wasse - was

wasseldoek - vaatdoek

wasserieje - wasserij

wasveurschrift - wasvoorschrift

waterdössen - niet in orde zijn,

niet goed snik zijn

★ **Hie hef d'r iene hen**

waterdössen: hij is niet

helemaal goed snik.

wateren, wateren, ewaterd -

plassen

waterheufd - waterhoofd

waterheugte - waterhoogte

waterhuuntie - waterhoentje

waterkruke - waterkruik

waterleiding -

1. afvoersloot

2. waterleiding

watermölle - watermolen

wateroare - waterader

waterputte - waterput

waterrotte - waterrat

waterstroale - waterstraal

waterverve - waterverf

watte - wat

watterweggens - op sommige

plaatsen

wè - wel

wedeman - weduwnaar
wedevrouw - weduwe
wèègbrefie - papier waarop het gewicht stond
wèègbrugge - weegbrug
wèègschoale - weegschaal
weekendtas - weekendtas
weekzerig - kleinzerig
wèelde
 ook: **wèelte** - weelde
wèèn, was, ewes - zijn, wezen
 ★ A'j d'r bint, mu'j d'r wèèn: je moet er je hoofd ook bij hebben.
wèèng, weug, ewöang - wegen
weggie - weggetje
wèèngbelasting - wegenbelasting
wèèngkaarte - wegenkaart
wèèngwacht - wegenwacht
weer
 1. terug
 2. weer
weerd - waard
 ★ Op 't lästen is de buul net zovölle weerd as 't geld: maak je niet te druk, je kunt je geld toch niet meenemen.
 ★ Wat neungsweerd is, is ok kommensweerd: je wordt niet voor niets uitgenodigd.
 ★ Een goed peerd is de ha(e)ver weerd: een goede kracht is nooit te duur.
weerde - waarde
weerdoen, deud weer, weer edoane -
 1. teruggeven
 2. weerdoen
weergeem, gaf weer, weer egeem - weergeven
weerglas - barometer
weerhöakie - weerhaakje
weerkennen, kennen weer, weer

ekend - herkennen
weerkommen, kwam (kwaamp)
 weer, weer ekommen - terugkomen
 ★ Weerkommen!: kom nog eens terug; gezegd als iemand na bezoek weggaat.
weerleng, weerleng, weerleg - weerleggen
weerpröatie - weerpraatje, weerbericht
weerskaanten - beide kanten
 ★ An weerskaanten: aan beide kanten
 ★ A'j behangen wult, mut' an weerskaanten wullen plakken: als niemand wil meewerken, bereik je geen resultaten.
weerumme -
 1. weerom
 2. terug
wegbliem, bleef weg, weg ebleem - wegblijven
wegdriem, dreef weg, weg edreem - wegdrijven
wègeblad - weegbree (plant)
weggeem, gaf weg, weg egeem - weggeven
wegjaeng, jaeng weg, weg ejaegd (ejäg)
 1. wegrijden
 2. wegjagen
wegleng, lèè weg, weg eleg - wegleggen
wegrien, ree weg, weg erene - wegrijden
wegstoem, steuf weg, weg estöam - wegstuiven
weien, weien, eweid - waaien
weiger -
 1. zwak, niet stevig
 2. weiger
weitemaele - boekweitmeel
weke - week, zacht

wèke - woerd

wekke -

1. week

★ Alle daeng zundag en in de
wekke kärmse: altijd
onenigheid hebben.

★ Van wekke: deze week.

2. wek (ww. vorm)

welkomsmaal - feestmaal dat
werd gehouden als er nieuwe
buren gekomen waren

welle - wel, bron

welteren, welteren, ewelterd -
zich op de rug wentelen (van een
paard)

wensdreum - wensdroom

wenskaertie - wenskaartje

wenteltrappe - wenteltrap

wepe - riet op de nok van een
huis

wepse - wesp

wereldkaarte - wereldkaart

wereldreise - wereldreis

werkbezuuk - werkbezoek

werkheugte - werkhoogte

werke -

1. te werke gaan: te keer gaan

2. werk

werkie -

1. iets bewerkt

2. werkje

werkpeerd - werkpaard

werkplaetse - werkplaats

werkplekke - werkplek

werkveurziening -

werkvoorziening

werkwekke - werkweek

westkaante - westkant,

westzijde

weten, wus, eweten - weten

wetrink - wetering

wetteren, wetteren, ewetterd -
het vee te drinken geven

wetterkalf - kalf dat alleen met

melk wordt vetgemest

wetterkolk - drinkkolk voor het
vee

weurdtie - woordje

weverieje - weverij

wezeboom - lange paal over een
vracht hooi of koren, om de
lading bij elkaar te houden

wichter - kinderen

wied -

1. ver

2. wijd

★ Better in de wiede wereld as
in een nauw gat: gezegd bij
het laten van een wind.

★ Nauw is niet wied, mǎ lǎstig
op zien tied: gezegd wanneer
iemand bij twijfel vaak het
woord 'nou' gebruikt.

wieder -

1. verder

2. wijder

• **wiederop** - verderop

wiederweggens - hier ver
vandaan

wiedhen - vergevorderd, ver
heen

★ Die vrouw is oarig wiedhen:
zij is hoogzwanger.

wiedwaengs - wagenwijd

wief - wijf, vrouw

★ De smerigste wieve hebt de
lekkerste koffie: een koffiepote
spoel je om maar was je niet.

wiejen, wiejen, ewiejd - wijden
wiele

ook: **wieleu, wieluu, wule** - wij

wieleu - wij

wieluu - wij

wiem - wijven

wieme

ook: **wimme** - plaats aan de
zoldering waar het vlees werd
opgehangen

wiendroeve - wijndruif
wienflesse - wijnfles
wienpere - wijnpeer
wienvlekke - wijnvlek
wierig -
 1. winderig (weer)
 2. druk, beweeglijk, levendig
wies - wijs
 ★ He'j de goed wies kepot: ben je niet goed wijs?
wies - wijs
 ★ Al te precies is niet van passe wies: je moet niet vitten.
wiesneuze - wijsneus
wieze -
 1. wijs
 2. wijze
 ★ Met weinig kump de wieze wied, met völle mut de domme opzi: met wijsheid kom je ver.
wieslippe - iemand die alles beter weet
wiezerplaete - wijzerplaat
wigge - wig
wilde seringe - vuilboom
wildgruuj - wildgroei
wilgenreusie - wilgeroosje
wille - schik, plezier
 ★ Stille wille: stil genot; naam van een boerderij in de gemeente Raalte.
wilmoeds - moedwillig, opzettelijk
wimme zie: wieme
windbuul - opschepper
windekluppels - knuppels
 waaraan het geslachte vee werd opgehangen
windge vulig - windgevoelig
windmölle - windmolen
windoare - draaiwind, windhoos
windsnappe - een koe die zichzelf aan de wind snuift

windvere - windveer
winkelhoake - winkelhaak
winkelroete - winkelruit
winkelstroate - winkelstraat
winkelwaeng - winkelwagen
winterkoale - winterkou
winterhane - winterhanden
winterjasse ook **winterjasse** - winterjas
winterkeuninkie - winterkoninkje
winteroamd - winteravond
wipkoare - wipkar, kiepkar
wipneuze - wipneus
wippe -
 1. slaappleats voor de knecht boven de stal
 2. wip
wipstättie - kwikstaart
wisse - zeker
 ★ Bo wisse: wis en waarachtig.
wissigheid - zekerheid
witglujend
 ook: **witgluujnig** - witgloeïend
witte biejen - sneeuwvlokken
witte wiem - spookachtige witte vrouwen in volksverhalen
woage - waag
woang, woang (weug), ewoagd - wagen
woaraens
 ook: **woarens**, **woarderweggens** waar ergens
woaran - waaraan
woarbie - waarbij
woarderweggens - waar ergens
woardeur - waardoor
woarens - waar ergens
woarhen - waarheen
woarnoa - waarna
woaroaver - waarover
woarteeng - waartegen
woarumme - waarom
woaruut - waaruit

woarveur - waarvoor
woensdagmān -
 woensdagmorgen
woensdagoamd -
 woensdagavond
woestenieje -
 1. rommel, chaos
 2. woestenij
wōlkje - wolkje
wolle - wol
woonboerderieje -
 woonboerderij
woonplaetse - woonplaats
woonseldag - woensdag
woonwaengkamp -
 woonwagenkamp
woonwaengs - woonwagens
woonwaengvolk -
 woonwagenbewoners
woordenlieste - woordenlijst
wos - worst
wosheurntie - worsthoortje
woskruden - worstkruiden
wospinne - worstpin
wössie - worstje
wosspiele - worstspijl, spijl
 waaraan de worst werd
 opgehangen (aan de zolder)
wriem, wreef, ewreem - wrijven
wule - wij
wulle -
 1. plezier
 2. wil
wullen, wol, ewuld - willen

Z

za'k - zal ik
zaandblik - stofblik
zaandhaeze - zandhaas
zaandkoele - zandkuil
zaandweggie - zandweggetje
zachbassen - bonen met zachte schil
zāchies - zachtjes
zaege - zaag
zaegebok - zaagbok
zaegemaele - zaagsel
zaegemölle - zaagmolen
zaegie - zaagje
zaeke - zaak
zaekenlèem - zakenleven
zaekie - zaakje
zaeltie - zaaltje
zaeng, **zaeng**, **ezaegd** - zagen
zakbaendtie - touwtje om een zak meel ed. af te sluiten
zakbukie - zakboekje
zakkennoale - speciale naald om de meelzakken te stoppen (door de mannen)
zākkie - zakje
zaklaampe - zaklamp
zaklanteern - zanlantaarn
zakluchte - zaklantaarn, zaklicht
zalve - zalf
zālvie - zalfje
zanglesse - zangles
zat -
 1. det kan zat: dat kan best
 2. genoeg
 3. zat
zeemlappe - zeem
zèèng, **zèèng**, **ezeèngd** - zegenen
zeepbākkie - zeepbakje
zeepbelle - zeepbel
zeepeerdtie - zeepaardje

zeerte - pijn
zegge - rietgras
 ★ **Zegge**: industrieterrein in Raalte.
zei-aster - zaaiaster
zeibel -
 1. onwillig (dier)
 2. van slechte kwaliteit
zeibloemen - zaai bloemen
zeien, **zeien**, **ezeid** - zaaien
 ★ **As** de wind giet ling, **kō`j** veren **zeien**: als alles meezit, is het een fluitje van een cent.
 ★ **`t Is** edoane met **zeien**: het is afgelopen.
zeier - zaaiër
zeigoed - zaaigoed
zeilschute - zeilboot
zeimechine - zaaimachine
zeischeppel - zaaivat
zeisen - zeis
zeitied - zaaitijd
zeivat - zaaivat
zeizoad - zaaizaad
zelle - zeel, draagband
zellegie - tuigje
zemmels - zemelen
zeng, **zèè**, **ezeg** - zeggen
zenuwpese - zenuwpees
zenuwpiene - zenuwpijn
zepe - zeep
zepepbākkie - zeepbakje
zesse - zes
zetpille - zetpil
zeum, **zeum**, **ezeumd** -
 1. zomen
 2. zeven (zelfstandig naamwoord)
zeumde - zevende
zeummoa - zevenmaal
zeumtig - zeventig
zeuntie - zoontje
zeve - zeef
zeveren, **zeveren**, **ezeverd** -

kwijlen

zeverlappe -

1. zeurkous

2. slabbetje

zich -

1. kleine zeis

2. zicht

3. zich

zie

ook: **zieleu**, **zieluu**, **zule** - zij

zied - zij

zieddeure - zijdeur

ziedkaante - zijkant

ziedmure - zijmuur

ziedstroate - zijstraat

ziedweg - zijweg

ziegezaege - trekzaag

zieje -

1. melkzeef

2. zijde

★ Hi gooit met 'n wos noar 'n
zieje spek: een kleinigheid
opofferen om iets te krijgen
dat veel groter is.

ziejen, **ziejen**, **eziej** -

1. zeven van melk

2. van zijde

ziekenbezuuk - ziekenbezoek

ziekenhuus - ziekenhuis

★ 't Oale ziekenhuus in Roalte:
Angeli Custodes te Raalte.

ziekenwaeng - ziekenauto

zieleu - zij

zielsvölle - zielsveel

zieluu - zij

ziende - (de) zijne

ziend - van hem

zinksoeze - klap, mep

zinne -

1. in 't zinne hem (hebben): van
plan zijn

2. in 't zinne schieten: te binnen
schieten

3. uut 't zinne proaten: uit het

hoofd praten

4. zin

zinnig -

1. mak

2. zinnig

zinnigheid -

1. makheid

2. zin, plezier

zitheugte - zithoogte

zitplaetse - zitplaats

zo'k - zou ik

zoadtie - zaadje

zoadzak - zak aan de dorsmolen
waarin het zaad werd opgevangen

zoas - zoals

★ As het niet kan zoas het mut,
dan mut het mā zoas het kan:
je moet je weten te redden.

★ Zoas 'n boom valt, blif'e ling:
sommige dingen zijn niet te
veranderen.

zoaterdagmān - zaterdagmorgen

zoaterdaggoamd - zaterdagavond

zoaterdagwerk - werk dat
vroeger op zaterdag gedaan werd
(vegen, schrobben, poetsen,
harken ed.)

zodoanig

ook: **zogedoanig** - zodoende

zoeng, zeug, ezöang

ook: **zuung**, zeug, ezöang -
zuigen

zoepen, zeup, ezöppen -

1. drinken (van dieren)

2. zuipen

zoeplappe - zuiplap

zoer - zuur

★ Ik heb 't zoer verdiend, mut
ik 't ok nog zoer op etten: is
dat het loon voor mijn harde
werken?

★ Zie maekt mie de pap niet
zoer: ik trek me er niets van
aan.

★ Doar kump een schip met
zoere appels an: dat voerspelt
weinig goeds.

zoerbraand - overtollig

maagzuur

zoerkool - zuurkool

zoerkoolstienen - zwerfkeien,
gebruikt bij het inmaken van
zuurkool

zoerkooltonne - ton of pot
waarin de zuurkool werd
gemaakt

zoerproeme - zuurpruim

zoerstokken - zuurstokken

zogedoanig - zodoende

zokke

ook: **zukke** - zulke

zökke -

1. slappeling, lapzwan

2. sok

zökkenholder - sokkenhouder

zöldertie - zoldertje

zoldertrappe - zoldertrap

zolle -

1. zool

2. zou

zöllegie - zooltje

zöllen, **zol**, **ezöld** - zullen

zolt - zout

★ Det is zonder zolt ok wè
lekker: gezegd van een
aantrekkelijk meisje.

zolte -

1. zout (bijvoeglijk naamwoord)

2. zoute

zoltgebruuk - zoutgebruik

zoltpöttie - zoutpotje, vroeger
een keulse pot waarin ongeveer
een kilo zout werd bewaard

zommerhusie - zomerhuisje

zommerjasse

ook: **zommerjässe** - zomerjas

zommermoande -

zomermaanden

zommeroamde - zomeravonden

zommertied - zomertijd

zommervekaansie -

zomervakantie

zommervertrek - gedeelte van
de boerderij dat 's zomers
gebruikt werd voor bewoning en
in de winter als bergplaats

zomp - trog, voerbak

zörge -

1. leunstoel

★ Goa mà in de zörge zitten:
neem plaats in de leunstoel
(ironisch).

2. zorgen

zorre

ook: **zotte** - smeervet

zotoevedan - langzamerhand

zotte - smeervet

zovölle - zoveel

★ Hi hef zovölle geld as 'n
kikker veren: hij is platzak.

zovölste - zoveelste

zowat - bijna, ongeveer

zuidelaar -

1. nietsnut

2. dronkelap

zuken, **zöch**, **ezöch** - zoeken

★ Zuuk ie 't mà uut, ik sloape
achterin: je bekijkt het maar!

zukerieje - gezocht

zule - zij

zumpie - voerbakje

zundagmān - zondagmorgen

zundagoamd - zondagavond

zundagschoele - zondagschool

zundagsmāns - zondagsmorgens

zunne -

1. zoon

2. zon

★ De zunne zal d'r wè heuj van
maeken: het zal wel goed
komen.

zunnebanke - zonnebank

zunnebloeme - zonnebloem
zunnebraandöllie -
 zonnebrandolie
zunnebrulle - zonnebril
zunnegie - zonnetje
zunnekleppe - zonneklep
zunnepitte - zonnepit
zunneschien - zonneschijn
zunnestekke - zonnesteek
zunnestroale - zonnestraal
zunnewering - zonwering
zuns -
 1. zonen
 2. op zondag
zunsverduustering -
 zonsverduistering
zute - zoet
zutelk - zoete melk
zutelkkskalfie - kalf dat zoete
 melk gewend is
zutig - zoetig
zutigheid - zoetigheid
zuudkaante - zuidkant
zuugflesse - zuigfles
zuut mundtie - kus
zuutholt - zoethout
zwaene - zwaan
zwaentie - zwaantje
zwak -
 1. lenig
 2. zwak
zwälfie - zwaluw
zwalmén, **zwalmén**, **ezwalmd** -
 walmen
zwaluwstāt - zwaluwstaart
zwamneuze - zwamneus
zwatte - verweerde, vochtige
 plekken
zweefmölle - zweefmolen
zweem, zweem, ezweefd -
 1. zweven
 2. zweem (zn.)
zweerderieje - gezweer
zwemlesse - zwemles

zwemmen, **zwum**, **ezwömmen** -
 zwemmen
zweppe - zweep
zweptolle - zweeptol
zweren, **zweren** (zweur),
 ezweuren - zweren
zwerfkatte - zwerfkat
zwerf, **zwerf**, **ezwörm** -
 zwerven
zweurte - zwaarte
zwiemelen, **zwiemelen**,
 ezwiemeld - wankelen, duizelig
 worden
zwiemelig - wankel, duizelig
zwieng, **zweeg**, **ezwöang** -
 zwijgen
zwoar - zwaar
 ★ **le zölt wè zwoar op de weg**
ling: wat heb jij veel gegeten!
zwoare -
 1. zode
 2. zwoerd
 ★ **Gin spek zonder zwoare: geen**
roos zonder doornen.
zwoaren - zware
zwoeke - twijg
zwoeken, **zwoeken**, **ezwoekt** -
 1. doorbuigen
 2. verzwikken
zwul -
 1. bij elkaar geharkte rijen hooi
 of gras
 2. celt

Dit woordenboek bevat ongeveer 2000 'grondwoorden' meer dan de eerste druk van het Sallands Woordenboek, dat inmiddels is uitverkocht.

Vandaar dat we deze compleet vernieuwde uitgave de titel „Nieuw Sallands Woordenboek” hebben gegeven.

Ook zijn enkele kleine wijzigingen aangebracht in de spellingsregels met als doel om meer het eigen karakter van het Sallands tot zijn recht te laten komen.

De Werkgroep Dialekt Raalte heeft dit standaardwerk van de Sallandse Streektaal met zorg samengesteld.

Raalte, november 1995.